

**REPUBLIKA SRPSKA
VLADA**

NACRT

**ZAKON
O IZVRŠENJU KRIVIČNIH I PREKRŠAJNIH SANKCIJA
REPUBLIKE SRPSKE**

Banja Luka, decembar 2017. godine

ZAKON
O IZVRŠENJU KRIVIČNIH I PREKRŠAJNIH SANKCIJA
REPUBLIKE SRPSKE

GLAVA I
OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom propisuju se osnivanje i organizacija ustanova za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija, zasnivanje radnog odnosa, nadzor nad radom ustanova, izvršenje kazne zatvora, disciplinska i materijalna odgovornost zatvorenika, mjere za održavanje reda i bezbjednosti, uslovni otpust i otpuštanje zatvorenika, izvršenje kazne dugotrajnog zatvora, izvršenje kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku, izvršenje mjere pritvora, izvršenje novčane kazne, izvršenje mjere bezbjednosti, izvršenje kućnog zatvora i međunarodna saradnja.

Član 2.

Odredbe ovog zakona primjenjuju se na sva lica koja se nalaze u kazneno-popravnim ustanovama Republike Srpske na izvršenju kazne zatvora izrečene u krivičnom i prekršajnom postupku, kazne dugotrajnog zatvora, mjere pritvora, rada u javnom interesu, mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi i obaveznog liječenja od zavisnosti i krivične sankcije koje izreknu strani sudovi, ako drugim zakonom nije drugačije propisano.

Član 3.

(1) Svrha izvršenja krivičnih i prekršajnih sankcija (u daljem tekstu: sankcija) je sprovođenje pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka, zaštita društva od vršenja krivičnih djela i izdvajanje učinilaca krivičnih djela iz društvene sredine u cilju njihovog prevaspitanja, liječenja i osposobljavanja za život na slobodi, u skladu sa zakonom i društvenim normama.

(2) Lica prema kojima se izvršavaju sankcije zadržavaju sva prava koja im zakonski nisu oduzeta pravosnažnom presudom ili rješenjem kojim je izrečena kazna zatvora, a lišavaju se ili ograničavaju određena prava samo u mjeri koja odgovara prirodi i sadržini te sankcije i samo na način kojim se obezbjeđuje poštovanje ličnosti učinioca krivičnog djela i njegovog ljudskog dostojanstva, u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorima.

(3) Prema licima iz stava 2. ovog člana neće biti nametnuto nijedno ograničenje koje nije predviđeno zakonom, a ona koja se izriču moraju biti minimalna u okviru potrebnog i proporcionalna opravdanom cilju zbog kojeg se izriču.

(4) Zabranjeni su i kažnjivi postupci kojima se lica prema kojima se izvršavaju sankcije podvrgavaju bilo kakvom obliku mučenja, ili drugim oblicima okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili eksperimentisanja.

(5) Lice prema kome se izvršava sankcija ne smije biti stavljeno u neravnopravan položaj zbog rase, boje kože, pola, jezika, vjere, političkih i drugih uvjerenja, nacionalnog ili

socijalnog porijekla, imovnog stanja, obrazovanja, društvenog položaja ili drugog ličnog svojstva.

(6) Sa licima prema kojima se izvršavaju sankcije treba postupati čovječno, uz poštovanje njihovog ličnog dostojanstva, štiti njihov tjelesni i duhovni integritet, uz osiguranje pristupa povjerljive komunikacije sa domaćim i međunarodnim organizacijama i drugim institucijama nadležnim za praćenje i ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda u skladu sa zakonom i odgovarajućim međunarodnim dokumentima.

Član 4.

(1) Izvršenju sankcija pristupa se kada odluka kojom je sankcija izrečena postane pravosnažna i kada za izvršenje nema zakonskih smetnji.

(2) Sa izvršenjem sankcije može se početi i prije nego što je postala pravosnažna odluka kojom je ona izrečena, samo kada je to zakonom posebno predviđeno.

Član 5.

(1) Kada su ispunjeni uslovi za izvršenje sankcije, nadležni sud je obavezan da preduzme potrebne radnje da se izvršenje sprovede bez odgađanja, u skladu sa ovim zakonom.

(2) Izvršenje sankcije može biti odgođeno ili prekinuto u slučajevima i pod uslovima određenim ovim zakonom.

Član 6.

(1) Lice prema kome se izvršava sankcija ne plaća troškove izvršenja, osim ako zakonom nije drugačije određeno.

(2) Za podneske, službene radnje, rješenja i druge akte u vezi sa izvršenjem sankcija ne plaća se taksa.

(3) Protiv pojedinačnih akata kojima se po odredbama ovog zakona rješava o pravima i obavezama lica prema kojima se izvršava sankcija, ne može se voditi upravni spor.

Član 7.

(1) Radi praćenja, proučavanja i unapređivanja sistema izvršenja krivičnih sankcija, ministar pravde (u daljem tekstu: ministar) može osnovati stručni savjet sačinjen od predstavnika iz naučnih ustanova, sudova, organa uprave, stručnih udruženja, drugih institucija i pojedinaca koji se bave pitanjima vaspitanja i kriminaliteta.

(2) Organi i druga pravna lica u čiji djelokrug rada spada primjena socijalnih, zdravstvenih, vaspitnih i drugih mjera značajnih za izvršenje pojedinih sankcija dužni su da sarađuju sa Ministarstvom pravde (u daljem tekstu: Ministarstvo) i ustanovama za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija.

(3) Poslovi izvršenja krivičnih i prekršajnih sankcija propisani ovim zakonom su poslovi od posebnog interesa za Republiku Srpsku.

(4) Tokom izvršenja kazne zatvora obezbjeđuje se da i zatvorenici učestvuju u svom prevaspitanju, održavanju reda i discipline, kao i u vaspitnim, obrazovnim, kulturnim, sportskim, zabavnim i drugim aktivnostima.

Član 8.

(1) S ciljem međusobne saradnje, informisanja, dogovaranja i prikupljanja relevantnih podataka, ustanove za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija (u daljem tekstu: ustanova) i drugi organi za izvršenje sankcija dužni su da vode propisane evidencije o licima prema kojima se izvršavaju sankcije, pritvor i druge mjere i Ministarstvu dostavljaju mjesečne, periodične i godišnje izvještaje.

(2) Pravilnik o vrstama i načinu vođenja evidencija zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika donosi ministar.

Član 9.

(1) Unutar izvršenja krivičnih i prekršajnih sankcija može se uvesti integralni informacioni sistem sa jedinstvenom bazom podataka radi unapređivanja komunikacije, razmjene podataka unutar i van sistema, vođenja i praćenja statističkih podataka.

(2) Pravilnik o funkcionisanju integralnog informacionog sistema donosi ministar.

Član 10.

(1) Zatvorenici po pravilu kaznu zatvora izdržavaju grupno.

(2) Kada to zahtijevaju razlozi bezbjednosti, zdravstveno stanje, lična svojstva zatvorenika ili kada je to predviđeno zakonom, može se odrediti da zatvorenik izdržava kaznu odvojeno od ostalih.

(3) Muška i ženska lica izdržavaju kaznu zatvora odvojeno.

Član 11.

(1) Izrazi korišćeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) osuđeni je lice za koje je pravosnažnom odlukom suda utvrđeno da je krivično odgovorno za određeno krivično djelo,

2) kažnjeni je lice za koje je ustanovljeno konačnim prekršajnim nalogom ili pravosnažnim rješenjem o prekršaju da je odgovorno za određeni prekršaj,

3) zatvorenik je lice koje u kazneno-popravnoj ustanovi izdržava kaznu zatvora po pravosnažnoj sudskoj odluci izrečenoj u krivičnom i prekršajnom postupku,

4) pritvorenik je lice koje pravosnažnom sudskom odlukom nije proglašeno krivično odgovornim za određeno krivično djelo, a koje se nalazi u pritvorskoj jedinici ustanove u skladu sa odredbama ovog zakona,

5) povratnik je osuđeno ili prekršajno kažnjeno lice koje je dva i više puta u krivičnom ili prekršajnom postupku bilo pravosnažno osuđivano ili kažnjeno na kaznu zatvora,

6) ustanove su kazneno-popravni zavodi i vaspitno-popravni domovi,

7) direktor je rukovodilac ustanove,

8) nadležni sud podrazumijeva sve sudove koji su izrekli kaznu, uputili lice na izdržavanje kazne zatvora ili odredili mjeru pritvora,

9) ovlašćeno službeno lice je lice zaposleno u Ministarstvu i kazneno-popravnoj ustanovi, koje je ovlašćeno da vrši poslove i ovlašćenja u skladu sa ovim zakonom (nadzor nad radom ustanova, primjena sredstava prinude, pretres prostorija itd.), a koje pored toga vrši i ostale poslove u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim propisima,

10) pripadnik službe obezbjeđenja – policajac kazneno-popravne ustanove je lice zaposleno u kazneno-popravnoj ustanovi na poslovima obezbjeđenja, koje nosi uniformu i koje je naoružano,

11) radni instruktor je lice koje u okviru privredno-instruktorske službe kazneno-popravne ustanove vrši radno-stručno osposobljavanje zatvorenika za pojedina zanimanja (bravar, tokar, limar, pekar i sl.),

12) tretman je proces koji podrazumijeva planske, sistematske i organizovane aktivnosti koje se sprovode prema zatvorenima, a čiji je cilj njihovo osposobljavanje da poštuju društvene norme i pravila da ne bi više dolazili u sukob sa zakonom,

13) uži član porodice je bračni supružnik zatvorenika i njihova djeca.

(2) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje muškog ili ženskog roda, podrazumijevaju oba pola.

GLAVA II

USTANOVE ZA IZVRŠENJE KRIVIČNIH I PREKRŠAJNIH SANKCIJA

1. Osnivanje i organizacija ustanova

Član 12.

(1) Ustanove su posebne ustanove u sastavu i pod neposrednim nadzorom Ministarstva.

(2) Ustanove osniva i ukida Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada), na prijedlog ministra.

(3) Aktom o osnivanju određuje se vrsta, tip i sjedište ustanove.

(4) Teritorijalnu nadležnost ustanove utvrđuje ministar.

(5) Sredstva za rad ustanova obezbjeđuju se u budžetu Republike Srpske.

Član 13.

(1) Prema stepenu obezbjeđenja, stepenu ograničenja slobode kretanja zatvorenika, kao i primijenjenim mjerama postupanja prema tim licima, ustanove mogu biti poluotvorenog i zatvorenog tipa.

(2) Ustanove poluotvorenog tipa imaju materijalno-tehničko obezbjeđenje, a služba obezbjeđenja ustanove osigurava održavanje reda i kontrolu kretanja zatvorenika.

(3) Ustanove zatvorenog tipa, pored službe obezbjeđenja imaju materijalno-tehničko obezbjeđenje, ogradne zidove i druge fizičke prepreke, kao i tehnička sredstva koja predstavljaju prepreku za bjekstvo.

Član 14.

(1) Ustanove se organizuju kao kazneno-popravni zavodi i vaspitno-popravni domovi.

(2) U sjedištu i van sjedišta ustanova mogu postojati posebna odjeljenja za izvršenje:

1) kazne zatvora za lica muškog ili ženskog pola,

2) kazne maloljetničkog zatvora za lica muškog ili ženskog pola,

3) vaspitne mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom za maloljetnike muškog ili ženskog pola,

4) mjere pritvora,

5) odjeljenje sa posebnim režimom izdržavanja kazne zatvora,

6) odjeljenje pojačanog nadzora i intenzivnog programa postupanja,

7) odjeljenje ekonomije, farme, restorani, moteli i proizvodni pogoni i radilišta.

(3) Odjeljenja iz stava 2. ovog člana mogu biti poluotvorenog ili zatvorenog tipa.

(4) Odjeljenja iz stava 2. ovog člana osniva i ukida ministar.

Član 15.

(1) Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta ustanove uređuje se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, koji donosi direktor ustanove, uz saglasnost ministra.

(2) Pravilnik iz stava 1. ovog člana objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

(3) Donošenje odluke o potrebi prijema radnika u ustanovu i nadzor nad njenim sprovođenjem u nadležnosti je ministra.

Član 16.

(1) U ustanovama za zatvorenike kaznu zatvora izdržavaju zatvorenici muškog pola bez obzira na visinu kazne.

(2) U ustanovama za zatvorenice, odnosno posebnom odjeljenju ustanove iz člana 14. stav 2. tačka 1) ovog zakona, kaznu zatvora izdržavaju zatvorenice ženskog pola, bez obzira na dužinu kazne.

(3) U ustanovama za maloljetnike, odnosno posebnom odjeljenju ustanove iz člana 14. stav 2. tačka 2) ovog zakona, kaznu maloljetničkog zatvora izdržavaju maloljetnici muškog pola.

(4) U ustanovama za maloljetnice, odnosno posebnom odjeljenju ustanove iz člana 14. stava 2. tačka 2) ovog zakona, kaznu maloljetničkog zatvora izdržavaju maloljetnice ženskog pola.

(5) U vaspitno-popravnom domu za muška maloljetna lica, odnosno u posebnom odjeljenju ustanove iz člana 14. stav 2. tačka 3) ovog zakona, vaspitnu mjeru upućivanja u vaspitno-popravni dom izdržavaju maloljetnici muškog pola.

(6) U vaspitno-popravnom domu za ženska maloljetna lica, odnosno u posebnom odjeljenju ustanove iz člana 14. stav 2. tačka 3) ovog zakona, vaspitnu mjeru upućivanja u vaspitno-popravni dom izdržavaju maloljetnice ženskog pola.

(7) U odjeljenju sa posebnim režimom izdržavanja kazne zatvora iz člana 14. stav 2. tačka 5) ovog zakona, po pravilu, izvršava se kazna zatvora prema zatvorenicima za koje se prilikom ispitivanja ličnosti utvrdi da bi bitno ugrozili bezbjednost ostalih zatvorenika i imovine u ustanovi ili koji za vrijeme izdržavanja kazne bitno narušavaju red i disciplinu, kao i zatvorenici za koje se utvrdi da su ranije preduzete mjere postupanja prema njima ostale bezuspješne.

(8) U odjeljenju pojačanog nadzora i intenzivnog programom postupanja iz člana 14. stav 2. tačka 6) ovog zakona, po pravilu, izvršava se kazna zatvora prema zatvorenicima za koje postoji opasnost od bjekstva, nasilnog ponašanja prema drugim zatvorenicima ili stvarima, opasnost od ugrožavanja discipline i reda koje se ne mogu otkloniti na drugi način, ugrožene lične bezbjednosti i u drugim opravdanim slučajevima zatvorenici.

(9) U odjeljenju ekonomije, farme, restorana, motela i proizvodnih pogona i radilišta iz člana 14. stav 2. tačka 7) ovog zakona raspoređuju se zatvorenici koji su radno angažovani u okviru poslova na radna mjesta van kruga ustanove.

Član 17.

(1) Način života i organizaciju rada zatvorenika sa svim specifičnostima određuje direktor ustanove rasporedom dnevnih aktivnosti u skladu sa Pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora.

(2) Pravilnik o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora iz stava 1. ovog člana donosi ministar.

2. Rukovođenje ustanovama

Član 18.

(1) Ustanovom rukovodi direktor i za svoj rad odgovara ministru ili licu koga ovlasti po posebnom ovlašćenju.

(2) Ustanove zatvorenog tipa mogu imati zamjenika direktora ustanove.

(3) Zamjenik direktora ustanove zamjenjuje direktora u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti, pomaže mu u izvršavanju poslova iz njegove nadležnosti i obavlja i druge poslove koje mu odredi direktor ustanove.

(4) U slučajevima odsutnosti direktora ustanove poluotvorenog tipa, mijenja ga pomoćnik direktora ustanove iz službe obezbjeđenja.

Član 19.

(1) Direktora i zamjenika ustanove postavlja ministar, na osnovu javnog konkursa, na period od pet godina, uz mogućnost ponovnog postavljenja.

(2) Za direktora i zamjenika direktora može biti postavljeno lice koje ima visoku stručnu spremu društvenog smjera i najmanje tri godine radnog iskustva na rukovodećim radnim mjestima u tom stepenu obrazovanja na poslovima izvršenja krivičnih sankcija ili pravosuđa, poslije završenog prvog ciklusa studija u trajanju od četiri godine sa ostvarenih 240 ECTS bodova ili ekvivalentom i položen stručni ispit.

(3) Ministar, prilikom postavljenja lica iz stava 1. ovog člana, vodi računa da se obezbijedi zastupljenost koja odražava sastav konstitutivnih naroda i građana Bosne i Hercegovine.

(4) Direktor ustanove organizuje rad, nadzire pravilnost i zakonitost rada, predstavlja ustanovu, rješava o pravima i obavezama zaposlenih u ustanovi i vrši druge poslove za koje je nadležan po ovom zakonu i drugim propisima.

(5) Direktor podnosi ministru godišnji izvještaj o radu ustanove.

Član 20.

(1) Službom u ustanovi rukovodi pomoćnik direktora koji za svoj rad odgovara direktoru ustanove.

(2) Pomoćnika direktora, na osnovu javnog konkursa postavlja i razrješava direktor, uz saglasnost ministra, na period od pet godina, uz mogućnost ponovnog postavljenja.

Član 21.

(1) Za pomoćnika direktora u službi obezbjeđenja može biti postavljeno lice koje ima visoku stručnu spremu odgovarajućeg smjera, najmanje tri godine radnog iskustva u tom stepenu obrazovanja na poslovima izvršenja krivičnih sankcija poslije završenog prvog ciklusa studija i ostvarenih 240 ECTS bodova ili ekvivalentom, položen stručni ispit iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija i zvanje načelnik policije.

(2) Za pomoćnika direktora u službi tretmana može biti postavljeno lice koje ima visoku stručnu spremu odgovarajućeg smjera i najmanje tri godine radnog iskustva u tom stepenu obrazovanja na poslovima izvršenja krivičnih sankcija, poslije završenog prvog

ciklusa studija i sa ostvarenih 240 ECTS bodova ili ekvivalentom i položen stručni ispit iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija.

(3) Za pomoćnika direktora u zdravstvenoj službi može biti postavljeno lice koje ima završen medicinski fakultet, zvanje doktor medicine, najmanje godinu dana radnog iskustva u tom stepenu obrazovanja poslije završenih integrisanih studija sa ostvarenih 360 ECTS bodova ili ekvivalentom, položen stručni ispit iz oblasti zdravstva i licencu za obavljanje zdravstvene djelatnosti.

(4) Za pomoćnika direktora u službi za pravne, finansijske i opšte poslove može biti postavljeno lice koje ima visoku stručnu spremu odgovarajućeg smjera, najmanje tri godine radnog iskustva u tom stepenu obrazovanja poslije završenog prvog ciklusa studija i ostvarenih 240 ECTS bodova ili ekvivalentom i položen stručni ispit.

(5) Za pomoćnika direktora u Privredno-instruktorskoj službi može biti postavljeno lice koje ima visoku stručnu spremu odgovarajućeg smjera, najmanje tri godine radnog iskustva u tom stepenu obrazovanja poslije završenog prvog ciklusa studija i sa ostvarenih 240 ECTS bodova ili ekvivalentom i položen stručni ispit.

Član 22.

(1) Odjeljenjem u ustanovi rukovodi rukovodilac odjeljenja koji za svoj rad odgovora direktoru i pomoćniku direktora.

(2) Na radno mjesto rukovodioca odjeljenja može biti raspoređeno lice koje ima visoku stručnu spremu odgovarajućeg smjera, najmanje dvije godine radnog iskustva nakon sticanja visoke stručne spreme u oblasti izvršenja krivičnih sankcija i položen odgovarajući stručni ispit.

(3) Rješenje o raspoređivanju na radno mjesto rukovodioca odjeljenja donosi direktor.

3. Službe u ustanovi

Član 23.

U ustanovama se osnivaju sljedeće službe:

- 1) služba obezbjeđenja,
- 2) služba tretmana,
- 3) zdravstvena služba,
- 4) privredno-instruktorska služba,
- 5) služba za pravne, finansijske i opšte poslove.

3.1. Služba obezbjeđenja

Član 24.

(1) Služba obezbjeđenja brine se o bezbjednosti ustanove, radilišta i prostorija u kojima zatvorenici borave i rade, o održavanju unutrašnjeg reda i discipline u ustanovama, vrši sprovođenja zatvorenika i pritvorenika ako drugim zakonom nije drugačije propisano i obavlja i druge poslove određene ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona.

(2) Poslove službe obezbjeđenja vrše pripadnici službe obezbjeđenja – policija kazneno-popravnih ustanova.

(3) Poslove službe unutrašnjeg obezbjeđenja obavljaju policajci ustanove koji su po pravilu istog pola kao i zatvorenici.

(4) Vozila koja se upotrebljavaju u izvršavanju poslova službe obezbjeđenja su posebno označena i opremljena.

(5) Služba je naoružana i jednoobrazno uniformisana.

(6) Pravilnik o načinu vršenja službe obezbjeđenja u ustanovama donosi ministar.

(7) Pravilnik o zvanjima pripadnika službe obezbjeđenja, uslovima njihovog sticanja, uniformi i oznakama zvanja donosi ministar.

3.2. Služba tretmana

Član 25.

(1) Služba tretmana planira, programira, organizuje i sprovodi proces prevaspitanja zatvorenika i u tom cilju koordinira rad ostalih učesnika u tom procesu.

(2) U cilju ostvarenja svrhe izvršenja krivičnih sankcija iz člana 3. ovog zakona, služba tretmana programira i koordinira vaspitni rad i ispituje ličnost zatvorenika, izrađuje program postupanja za svakog zatvorenika, vrši procjenu potrebe za stručnim obrazovanjem, neposredno i putem drugih službi prati rad i ponašanje zatvorenika u toku izdržavanja kazne zatvora, odnosno vaspitne mjere, prikuplja i objedinjuje podatke i zapažanja vaspitača i drugih lica koja neposredno rade sa zatvoreniciima, analizira i proučava postignute rezultate i uticaj preduzetih vaspitnih mjera, te na osnovu postignutih rezultata preduzima potrebne mjere i unapređuje vaspitni rad u ustanovi, primjenjujući savremene metode, oblike i sadržaje rada.

(3) Na poslovima tretmana radi potreban broj vaspitača tako da na jednog vaspitača po pravilu dolazi do 40 zatvorenika, odnosno do 20 zatvorenika ako su u grupi maloljetnici, mlađa punoljetna lica i zatvorenici raspoređeni u odjeljenje sa posebnim režimom izdržavanja kazne zatvora.

(4) U okviru službe tretmana, u prijemno-otpusnom odjeljenju formira se tim stručnjaka za ispitivanje ličnosti i utvrđivanje programa postupanja za zatvorenike (specijalni/socijalni pedagog, pedagog, psiholog, socijalni radnik, kriminolog, pravnik).

(5) Sva stručna lica koja rade u službi tretmana polažu stručni ispit pred komisijom koju imenuje ministar.

(6) Pravilnik o uslovima i načinu polaganju stručnog ispita radnika u službi tretmana donosi ministar.

3.3. Zdravstvena služba

Član 26.

(1) Zdravstvena služba obavlja poslove zdravstvene zaštite zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika, kontrolu higijenskih mjera, kontrolu kvaliteta i kvantiteta ishrane, te vrši i druge poslove određene zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona.

(2) Zdravstvena služba ima najmanje jednog ljekara i najmanje dva medicinska tehničara, organizuje pružanje psihijatrijske, stomatološke i laboratorijske usluge.

(3) U ustanovama, odnosno posebnom odjeljenju u kome kaznu zatvora izdržavaju zatvorenice postoji porodiljsko odjeljenje i prostorije namijenjene za boravak djece.

(4) Ustanove moraju raspolagati posebnom prostorijom – stacionarom za izdvajanje i liječenje oboljelih lica.

(5) Zdravstvenom radniku koji pregleda i liječi zatvorenike, pritvorenike i maloljetnike garantuje se i obezbjeđuje puna profesionalna nezavisnost, u skladu sa zakonom i etičkim kodeksom.

(6) Ustanova može angažovati i zdravstvene radnike iz drugih zdravstvenih ustanova radi ostvarivanja potpunije zdravstvene zaštite.

3.4. Privredno-instruktorska služba

Član 27.

(1) Privredno-instruktorska služba organizuje rad i sprovodi stručnu obuku zatvorenika, te obavlja druge poslove određene zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona.

(2) Ustanova obezbeđuje dovoljan rad zatvorenika koji će po svojoj prirodi biti koristan.

(3) Rad zatvorenika u ustanovama je dobrovoljan i može se organizovati u ustanovi i van ustanove.

(4) Radi stručnog osposobljavanja zatvorenika u ustanovama se obezbeđuje potreban broj radnih instruktora, koji organizuju radno-stručnu obuku, te obavljaju druge poslove utvrđene zakonom i opštim aktima ustanove.

(5) Radni instruktori koji rade sa zatvorenicima polažu stručni ispit pred komisijom koju imenuje ministar.

(6) Pravilnik o uslovima i načinu polaganju stručnog ispita radnih instruktora donosi ministar.

3.5. Služba za pravne, finansijske i opšte poslove

Član 28.

Služba za pravne, finansijske i opšte poslove obavlja pravne, stručno-administrativne, računovodstveno-finansijske poslove, poslove ekonomata i depozita, vodi propisane evidencije, organizuje pružanje pravne i druge pomoći zatvorenicima, pritvorenicima i maloljetnicima, te vrši i druge poslove određene zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona, kao i zajedničke poslove od opšteg značaja za ustanovu.

GLAVA III

RADNI ODNOSI I PRAVA PO OSNOVU RADA

1. Zasnivanje radnog odnosa

Član 29.

(1) Radni odnos u ustanovama zasniva se na neodređeno vrijeme, putem javnog konkursa ili sporazumom o preuzimanju zaposlenog iz druge ustanove, uz saglasnost ministra.

(2) Izuzetno, radni odnos u ustanovama, bez javnog konkursa, može se zasnovati na određeno vrijeme radi zamjene odsutnog radnika do njegovog povratka, privremeno povećanog obima posla koji sa prekidima ili bez prekida može trajati najduže 24 mjeseca, uz saglasnost ministra.

Član 30.

(1) U ustanove može biti primljeno lice koje ispunjava:

1) opšte uslove:

1. da je državljanin Republike Srpske ili Bosne i Hercegovine,
2. da je stariji od 18 godina,
3. da ima opštu zdravstvenu sposobnost,
4. da nije osuđivan za krivično djelo na безусловnu kaznu zatvora od najmanje šest mjeseci ili za krivično djelo koje ga čini nepodobnim za obavljanje poslova u ustanovi,
5. da nije otpušten iz organa uprave kao rezultat disciplinske mjere na bilo kojem nivou vlasti u BiH tri godine prije objavljivanja javnog konkursa,
6. da se na njega ne odnosi član IX stav 1. Ustava BiH,
7. da ispunjava i druge uslove utvrđene zakonom ili drugim propisima,

2) posebne uslove:

1. odgovarajuću školsku i stručnu spremu, radno iskustvo u traženom stepenu obrazovanja, položen odgovarajući stručni ispit i druge uslove utvrđene Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta,

2. izuzetno od tačke 2) podtačka 1. ovog stava, lica koja se primaju u radni odnos na određeno vrijeme zbog povećanog obima posla ne moraju ispunjavati uslove u vezi sa odgovarajućim stručnim ispitom.

(2) Lica koja zasnivaju radni odnos u ustanovama na poslovima i zadacima iz člana 24. stav 2, člana 25. stav 3. i člana 27. stav 4. ovog zakona, pored uslova predviđenih u stavu 1. ovog člana, treba da ispunjavaju i zdravstvene i psihofizičke sposobnosti potrebne za obavljanje tih poslova.

(3) Zdravstvene sposobnosti kandidata iz stava 2. ovog člana ocjenjuje zdravstvena ustanova ovlašćena za izdavanje ljekarskih uvjerenja za radnike na poslovima sa posebnim ovlašćenjima, a psihofizičke sposobnosti za radnike iz člana 24. stav 2. ovog zakona posebna komisija koju imenuje direktor.

(4) Zaposlena i postavljena lica u ustanovama svojim vladanjem i izgledom u svakoj prilici moraju pružati dobar primjer osuđenim i pritvorenim licima.

2. Prava i obaveze iz radnog odnosa

Član 31.

(1) Zbog posebnih uslova rada i prirode poslova, radna mjesta na kojima rade ovlašćena službena lica Ministarstva i ustanova na kojima se vrši neposredni uticaj na zatvorenike i pritvorenike, utvrđuju se kao radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa u uvećanom trajanju od najviše 16 mjeseci za 12 mjeseci efektivnog staža.

(2) Pravo na staž osiguranja u uvećanom trajanju ne pripada radniku za vrijeme trajanja pripravničkog staža.

(3) Radna mjesta na kojima se staž osuguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepen uvećanja staža po tom osnovu, rješenjem utvrđuje ministar.

(4) Licima iz stava 1. ovog člana Ministarstvo izdaje uvjerenja o vremenu provedenom na tim poslovima.

Član 32.

(1) U interesu službe, po potrebi, zaposleno lice obavezno je da radi i duže od punog radnog vremena, a može mu se prekinuti ili odgoditi korišćenje godišnjeg odmora.

(2) Odluku o radu dužem od redovnog, odgađanju, odnosno prekidu korišćenja godišnjeg odmora donosi direktor.

Član 33.

(1) Ustanova vrši osiguranje života zaposlenih lica i zaključuje ugovor sa oblašćenom osiguravajućom kućom.

(2) U slučaju smrti zaposlenog koji je izgubio život u vršenju ili povodom vršenja službenog posla ili zadatka, troškove nabavke posmrtno opreme snosi ustanova.

(3) Na prava porodice u slučaju smrti zaposlenog primjenjuje se Posebni kolektivni ugovor za zaposlene u pravosuđu Republike Srpske.

Član 34.

(1) Za zaposlene u ustanovama koji rade na poslovima izvršenja krivičnih i prekršajnih sankcija obavezno je stalno stručno usavršavanje i osposobljavanje u skladu sa okvirnim planom i programom stručnog usavršavanja i osposobljavanja.

(2) Ministarstvo može samostalno i posredstvom projekata međunarodnih organizacija i stručnih udruženja koje se bave ljudskim pravima zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika organizovati stručnu obuku za zaposlene iz stava 1. ovog člana, putem seminara, savjetovanja i drugih oblika stručnog usavršavanja.

(3) Radi unapređivanja domaće prakse i njenog usklađivanja sa međunarodnim standardima iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija, Ministarstvo u skladu sa okvirnim planom i programom stručnog usavršavanja i osposobljavanja iz stava 1. ovog člana, obezbjeđuje i primjenu programskih okvira sačinjenih u saradnji sa međunarodnim organizacijama iz stava 2. ovog člana u okviru projekata u kojima je Ministarstvo partner.

(4) Programski okvir iz stava 3. ovog člana zasniva se na međunarodnim standardima, konvencijama, normama i drugim aktima donesenim u ovoj oblasti, kao i na stručnim oblastima obrađenim u projektima međunarodne zajednice koji su sadržani u materijalima u pisanoj formi (priručnici, smjernice, zbornici radova i sl.).

(5) Okvirni plan i program stručnog usavršavanja i osposobljavanja zaposlenih u ustanovama donosi ministar.

(6) Na osnovu okvirnog plan i programa iz stava 5. ovog člana, direktor donosi godišnji plan i program stručnog usavršavanja i osposobljavanja zaposlenih u ustanovi.

Član 35.

(1) Provjera zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti zaposlenih koji rade na poslovima obezbjeđenja obavlja se jednom u toku dvije godine, a po ukazanoj potrebi mogu se upućivati i u kraćim periodima, o čemu odlučuje direktor.

(2) Provjera zdravstvenih sposobnosti zaposlenih koji rade na ostalim poslovima za koje se radni staž računa u uvećanom trajanju obavlja se jednom u tri godine, a po ukazanoj potrebi mogu se upućivati i u kraćim periodima, o čemu odlučuje direktor.

(3) Provjeru zdravstvenih sposobnosti iz st. 1. i 2. ovog člana obavlja zdravstvena ustanova ovlašćena za izdavanje ljekarskih uvjerenja za radnike koji rade na poslovima na kojima se staž osuguranja računa u uvećanom trajanju.

(4) Kada kod zaposlenog iz st. 1. i 2. ovog člana nastanu psihičke promjene ili promjene u opštem zdravstvenom stanju koje ga čine nesposobnim za vršenje tih poslova upućuje se nadležnom organu za ocjenu radne sposobnosti u skladu sa zakonom kojim se utvrđuju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

(5) Ukoliko nadležni organ utvrdi postojanje preostale radne sposobnosti, zaposleni se raspoređuje na druge poslove u skladu sa mogućnostima ustanove ili mu se omogućava prekvalifikacija.

(6) Ako ne postoji mogućnost raspoređivanja na druge poslove zaposlenog iz stava 4. ovog člana, prestaje mu radni odnos.

(7) Rješenje o prestanku radnog odnosa donosi direktor.

Član 36.

Zaposlenom radniku u ustanovi, kome prestane radni odnos radi odlaska u penziju pripada otpremnina u skladu sa Posebnim kolektivnim ugovorom za oblast pravosuđa za zaposlene u institucijama pravosuđa Republike Srpske.

3. Upućivanje na rad u drugu ustanovu

Član 37.

(1) Zaposleno lice u ustanovi iz člana 31. stav 1. ovog zakona, zbog potreba posla ili povećanog obima posla, može biti privremeno upućeno bez njegove saglasnosti u drugu ustanovu najduže šest mjeseci u toku jedne godine, a uz njegovu saglasnost najduže 12 mjeseci.

(2) Rješenje o upućivanju donosi ministar, protiv koga nije dozvoljena žalba.

4. Raspoređivanje

Član 38.

(1) Zaposleno lice u ustanovi, osim zaposlenih iz člana 18. ovog zakona, može biti raspoređeno u ustanovi na druge poslove za koje ispunjava uslove predviđene Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, ako to nalažu nova organizacija ili racionalizacija poslova ili potreba posla.

(2) Rješenje o rasporedu iz stava 1. ovog člana donosi direktor.

(3) Protiv rješenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti prigovor ministru u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

5. Ocjenjivanje

Član 39.

(1) Zaposleni u ustanovi ocjenjuju se godišnje radi osiguravanja efikasnog načina procjene rada, podsticanja zaposlenih da iskažu maksimum svoje sposobnosti, uočavanja nedostataka u radu i priznavanja istaknutog rada, davanja podsticaja za bolji rad, te postavljanja novih radnih ciljeva.

(2) Pravilnik o postupku i kriterijumima za ocjenu rada donosi ministar.

Član 40.

(1) Zaposleni u ustanovi ocjenjuju se sljedećim ocjenama:

- 1) ne zadovoljava,
- 2) zadovoljava,

- 3) dobar,
- 4) vrlodobar,
- 5) odličan.

(2) Direktora i zamjenika direktora ocjenjuje ministar ili resorni pomoćnik ministra, a pomoćnike direktora i rukovodioce posebnih odjeljenja ocjenjuje direktor.

(3) Ostale zaposlene u ustanovi ocjenjuje pomoćnik direktora.

Član 41.

(1) Ukoliko pomoćnik direktora dobije ocjenu ne zadovoljava, može izjaviti prigovor ministru u roku od osam dana od dana prijema odluke o ocjeni rada.

(2) Ostali zaposleni u ustanovi mogu izjaviti prigovor direktoru u roku od osam dana od dana prijema odluke na ocjenu.

6. Postupak razrješenja

Član 42.

(1) Direktora rješenjem razrješava ministar:

- 1) istekom mandata na koji je postavljen,
- 2) ako podnese ostavku,
- 3) ako godišnji izvještaj o radu bude ocijenjen negativnom ocjenom i pod drugim uslovima predviđenim ovim zakonom,
- 4) u slučaju da su u obavljanju poslova nastali propusti koji bitno utiču na negativan rad i funkcionisanje ustanove,
- 5) u slučaju smrti.

(2) Direktor nakon razrješenja raspoređuje se na poslove za koje ispunjava uslove predviđene Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

(3) Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti spor pred nadležnim sudom.

Član 43.

(1) Zamjenik direktora i pomoćnik direktora ustanove razrješava se:

- 1) istekom vremena na koje je postavljen,
- 2) ako podnese ostavku,
- 3) ako se ukine radno mjesto na koje je postavljen,
- 4) u slučaju kada direktor utvrdi da su u obavljanju poslova nastali propusti koji bitno utiču na negativan rad i funkcionisanje službe, odnosno ustanove,
- 5) u slučaju smrti.

(2) Zamjenik i pomoćnik direktora, raspoređuje se na poslove za koje ispunjava uslove predviđene Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

(3) Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana, zamjenika direktora i pomoćnika direktora nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti spor pred nadležnim sudom.

7. Prestanak radnog odnosa

Član 44.

(1) Zaposlenom u ustanovi prestaje radni odnos:

- 1) u slučaju smrti,
  - 2) istekom vremena ukoliko je radni odnos zasnovan na određeno vrijeme,
  - 3) otkazom na lični zahtjev ili na zahtjev poslodavca,
  - 4) sporazumnim zahtjevom,
  - 5) kada ispuni uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju u pogledu godina života i staža osiguranja prema propisima kojima se uređuje oblast penzijskog i invalidskog osiguranja ili kada navrší godine života i penzijski staž za ostvarivanje prava na starosnu penziju prema propisima kojima se uređuje oblast penzijskog i invalidskog osiguranja, a pripadnici službe obezbjeđenja kada navršé 40 godina penzijskog staža, bez obzira na godine života,
  - 6) u slučaju ukidanja ili reorganizacije ustanove ili ukidanja radnog mjesta, ako ne bude raspoređen na drugo radno mjesto u roku od tri mjeseca od kada je došlo do reorganizacije ili ukidanja,
  - 7) ako pravosnažnom presudom bude osuđen na безусловnu kaznu zatvora od najmanje šest mjeseci, osim za krivična djela izvršena protiv bezbjednosti javnog saobraćaja.
  - 8) ako odbije raspoređivanje ili kada iz neopravdanih razloga ne stupi na radno mjesto na koje je raspoređen,
  - 9) ako je prilikom zasnivanja radnog odnosa prećutao ili dao netačne podatke koji su bili od značaja za zasnivanje radnog odnosa,
  - 10) ako ne postoji mogućnost da se u roku od tri mjeseca nakon razrješenja rasporedi na poslove koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi,
  - 11) kada dva puta uzastopno dobije ocjenu nezadovoljava.
- (2) O prestanku radnog odnosa direktor donosi rješenje.
  - (3) Protiv rješenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba ministru u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Član 45.

Ukoliko dođe do reorganizacije ili ukidanja ustanove, ministar će posebnim pravilnikom utvrditi kriterijume za utvrđivanje viška zaposlenih, kao i obim prava koja im po tom osnovu pripadaju.

Član 46.

Na prava iz radnog odnosa, koja nisu propisana ovim zakonom, primjenjuju se odredbe Zakona o radu, Zakona o platama zaposlenih u institucijama pravosuđa Republike Srpske, Opšteg kolektivnog ugovora i Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u institucijama pravosuđa Republike Srpske.

8. Disciplinska odgovornost radnika ustanova

Član 47.

Radnici ustanova odgovorni su za učinjene povrede radnih obaveza i dužnosti koje mogu biti lakše i teže.

Član 48.

(1) Lakšom povredom radnih obaveza i dužnosti smatra se postupanje protivno pravilima o radu i propisima o načinu obavljanja poslova u ustanovama koje je izazvalo ili je moglo izazvati štetne posljedice manjeg značaja, a naročito:

- 1) učestalo kašnjenje, neopravdano odsustvo u toku radnog vremena i odlazak sa posla prije isteka radnog vremena,
- 2) neblagovremeno, nesavjesno ili neodgovorno obavljanje poslova i zadataka usljed kojih nisu nastupile štetne posljedice.

(2) Za povrede radnih obaveza iz stava 1. ovog člana može se izreći mjera ukor ili novčana kazna u iznosu do 15% od mjesečne plate zaposlenog, ostvarene u mjesecu u kojem je povreda učinjena, a najviše u trajanju do tri mjeseca.

Član 49.

(1) Težom povredom radnih obaveza i dužnosti smatra se postupanje protivno pravilima o radu i propisima o načinu obavljanja poslova u ustanovama, koje je izazvalo ili je moglo izazvati štetne posljedice većeg značaja, a naročito:

- 1) neizvršavanje, nesavjesno ili neblagovremeno izvršavanje poslova i radnih zadataka,
- 2) primanje poklona od osuđenih i pritvorenih lica i njihovih rođaka,
- 3) trgovanje i razmjena roba sa osuđenim i pritvorenim licima,
- 4) unošenje u ustanovu ili iznošenje iz ustanove zabranjenih stvari za račun osuđenih i pritvorenih lica, kao i pomaganje ili omogućavanje takvih radnji ili međusobno posuđivanje, pozajmljivanje i davanje na korišćenje stvari, predmeta i sredstava koja se nalaze u vlasništvu ili posjedu osuđenog i pritvorenog lica, odnosno zaposlenog,
- 5) svako dogovaranje sa zatvorenicima i pritvorenicima kojim se ometa istraga ili radi pomaganja bjekstva,
- 6) neprijavljivanje zavjere zatvorenika i pritvorenika koja se tiče pobune, bjekstva ili drugih oblika narušavanja kućnog reda,
- 7) odavanje službene ili druge tajne utvrđene zakonom ili opštim aktom,
- 8) odbijanje izvršenja poslova i zadataka na koje je zaposleni raspoređen ili odbijanje naloga neposrednog rukovodioca,
- 9) neopravdano izostajanje sa posla pet radnih dana u toku šest mjeseci ili neopravdano izostajanje s posla tri dana uzastopno,
- 10) dolazak na rad u pijanom stanju ili uživanje alkohola i drugih opojnih sredstava koji čine radnika nesposobnim za izvršenje poslova i zadataka,
- 11) oštećenje imovine koja je povjerena na čuvanje,
- 12) bavljenje poslovima koji su nespojivi sa službenom djelatnošću,
- 13) izdavanje ili izvršavanje naređenja kojim se očigledno ugrožava bezbjednost osuđenih i pritvorenih lica, kao i imovine,
- 14) prekoračenja ovlašćenja pri upotrebi sredstava prinude,
- 15) izdavanje naređenja čije bi izvršenje predstavljalo krivično djelo,
- 16) izbjegavanje obaveza u vezi sa stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem,
- 17) izbjegavanje ljekarskih pregleda radi utvrđivanja sposobnosti za rad,
- 18) ponašanje u ustanovi i van ustanove koje nanosi očiglednu štetu ugledu ustanove,
- 19) neblagovremeno postupanje u obavljanju radnih obaveza i dužnosti ili sprovođenja radnji koje su u suprotnosti sa zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona,
- 20) povreda propisa o bezbjednosti i opasnosti od požara, eksplozije ili drugih elementarnih nepogoda,

21) neovlašćena posluga i korišćenje opreme i sredstava povjerenih za izvršenje službenog zadatka,

22) nesavjesno čuvanje, neovlašćeno korišćenje i iznošenje službenih spisa ili podataka,

23) nasilničko, nedolično i uvredljivo ponašanje prema drugim zaposlenim u ustanovi i strankama,

24) fizički napad na drugog radnika ili međusobna tuča.

(2) Za teže povrede radnih obaveza i dužnosti može se izreći novčana kazna u visini od 20% do 30% mjesečne plate zaposlenog ostvarene u mjesecu u kojem se mjera izriče u trajanju od jednog do šest mjeseci ili mjera prestanka radnog odnosa.

Član 50.

(1) Disciplinski postupak protiv zaposlenog u ustanovi pokreće se zahtjevom koji podnosi direktor.

(2) Disciplinski postupak protiv direktora ili zamjenika direktora pokreće se zahtjevom koji podnosi ministar ili lice koga on ovlasti.

(3) Zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka dostavlja se zaposlenom na kojeg se odnosi, disciplinskoj komisiji i nadležnom sindikatu, a protiv zahtjeva nije dozvoljena žalba.

Član 51.

(1) Disciplinski postupak pokrenut protiv zaposlenih u ustanovi vodi disciplinska komisija koju imenuje direktor.

(2) Disciplinski postupak pokrenut protiv direktora i zamjenika direktora vodi disciplinska komisija koju imenuje ministar.

(3) Komisija se sastoji od predsjednika i dva člana, koji mogu imati zamjenike.

Član 52.

(1) Disciplinske mjere za zaposlene u ustanovi izriče direktor, na prijedlog disciplinske komisije.

(2) Disciplinske mjere za direktora i zamjenika direktora izriče disciplinska komisija.

(3) Protiv odluke direktora o izrečenoj disciplinskoj mjeri zaposlenom u ustanovi i odluke disciplinske komisije o izrečenoj disciplinskoj mjeri direktoru i zamjeniku direktora može se uložiti prigovor ministru u roku od osam dana od dana prijema odluke.

Član 53.

Zaposleni u ustanovi udaljava se iz ustanove u slučaju:

1) ako je potvrđena optužnica za krivično djelo učinjeno u vršenju njegovih poslova i zadataka ili

2) ako se zaposleni nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne zatvora zbog počinjenog krivičnog djela.

Član 54.

Zaposleni u ustanovi može se udaljiti iz ustanove u slučaju:

1) ako je potvrđena opštužnica za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od najmanje tri godine ili

2) ako je pokrenut disciplinski postupak zbog učinjene teže povrede radne dužnosti do završetka disciplinskog postupka.

Član 55.

(1) Rješenje o udaljenju zaposlenog u ustanovi donosi direktor, odnosno ministar za direktora i zamjenika direktora.

(2) U slučaju izrečenog udaljenja, zaposleni u ustanovi, odnosno direktor ima pravo na naknadu u iznosu od 50% plate, dok udaljenje traje.

(3) Na rješenje o udaljenju koje donosi direktor, može se izjaviti prigovor ministru u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

(4) Prigovor ne odgađa izvršenje rješenja.

(5) Na rješenje o udaljenju koje donosi ministar nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti spor pred nadležnim sudom.

Član 56.

Odredbe o pokretanju i vođenju disciplinskog postupka za utvrđivanje povreda radnih obaveza utvrđice se pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti zaposlenih u ustanovama koji donosi ministar.

9. Posebne odredbe o službi obezbjeđenja

Član 57.

(1) Pripadnici službe obezbjeđenja dužni su da vrše poslove i zadatke i u slučaju kada je izvršenje tih poslova i zadataka opasno po njihov život.

(2) Pripadnicima službe obezbjeđenja izdaje se službena legitimacija i značka kojom dokazuju službenu funkciju i pravo nošenja oružja i uniforme.

(3) Pravo na službenu legitimaciju i značku, pored pripadnika službe obezbjeđenja iz stava 2. ovog člana, ima i direktor i zamjenik direktora i inspektor u Ministarstvu.

(4) Pravilnik o službenoj legitimaciji i znački pripadnika službe obezbjeđenja – policije ustanova iz stava 2. ovog člana donosi ministar.

Član 58.

(1) Lice koje se prvi put prima u službu obezbjeđenja prima se kao pripravnik na osnovu javnog konkursa.

(2) U toku pripravničkog staža, koji traje šest mjeseci, uz stručnu pomoć i pod stručnim nadzorom, kroz praktičan rad u ustanovi na odgovarajućim poslovima i zadacima, pripravnik se osposobljava za samostalno vršenje poslova i zadataka.

(3) Obuka iz stava 2. ovog člana obavlja se u ustanovi ili na kursu za pripravnike po programu koji donosi Ministarstvo.

(4) Nakon završenog pripravničkog staža pripravnik polaže stručni ispit pred komisijom koju imenuje ministar.

(5) Pripravniku u službi obezbjeđenja koji ne završi praktičnu obuku sa uspjehom ili ne položi stručni ispit, odnosno samovoljno prekine pripravnički staž, napusti kurs ili svojom krivicom bude isključen sa kursa, prestaje radni odnos u ustanovi i dužan je da ustanovi nadoknadi troškove obuke.

(6) Pravilnik o uslovima i načinu polaganja stručnog ispita radnika službe obezbjeđenja donosi ministar.

Član 59.

(1) Za pripravnika u službi obezbjeđenja može biti primljeno lice koje, pored zakonom propisanih uslova za prijem u radni odnos u državnom organu, ispunjava i sljedeće uslove:

- 1) da nije starije od 27 godina,
- 2) da ima srednju stručnu spremu, u četvorogodišnjem trajanju,
- 3) da ispunjava zdravstvene i psihofizičke uslove.

(2) Za pripravnika u službi obezbjeđenja, na radna mjesta za koja je predviđena viša ili visoka stručna sprema, može se primiti i lice koje je starije od 27, a mlađe od 30 godina.

(3) Prije prijema u radni odnos u službu obezbjeđenja vrši se provjera psihofizičkih sposobnosti kandidata u skladu sa Uputstvom o kriterijumima za provjeru psihofizičkih sposobnosti kandidata za prijem u službu obezbjeđenja, koji donosi ministar.

Član 60.

(1) Izuzetno od odredaba člana 58. stav 1. ovog zakona, za radnika u službi obezbjeđenja, bez svojstva pripravnika može se primiti lice koje je radilo kao pripadnik službe obezbjeđenja u drugim kazneno-popravnim ustanovama, policiji, sudskoj policiji ili vojsci, uz obavezu da u roku od šest mjeseci od stupanja na rad položi stručni ispit u skladu sa pravilnikom iz člana 58. stav 6. ovog zakona.

(2) Licu koje ne položi stručni ispit iz stava 1. ovog člana, prestaje radni odnos.

Član 61.

(1) Svaka ustanova iz sastava službe obezbjeđenja osniva posebno obučenu i opremljenu jedinicu radi održavanja reda i bezbjednosti ustanove.

(2) Naredbu o upotrebi posebne jedinice ustanove donosi direktor, uz saglasnost ministra.

(3) U slučaju narušavanja reda i bezbjednosti u ustanovi u većem obimu, ministar naredbom može angažovati jednu ili više posebnih jedinica ustanova u cilju uspostavljanja narušenog reda i bezbjednosti ustanove.

(4) U slučaju narušavanja reda i bezbjednosti u ustanovi u većem obimu, kada zbog neophodnosti hitne reakcije nema uslova za angažovanje posebnih jedinica iz drugih ustanova, ministar može od ministra unutrašnjih poslova zatražiti angažovanje i upotrebu najbliže posebne jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova, u skladu sa sporazumom između Ministarstva i Ministarstva unutrašnjih poslova.

(5) Pravilnik o organizaciji i upotrebi posebne jedinice službe obezbjeđenja – policije kazneno-popravne ustanove donosi ministar.

10. Čuvanje službene tajne i informisanje

Član 62.

(1) Svi zaposleni u ustanovama dužni su da čuvaju službenu tajnu.

(2) Obaveza čuvanja službene tajne traje i po prestanku radnog odnosa u ustanovi.

(3) Kao službena tajna, u smislu ovog zakona, smatraju se:

1) podaci i dokumenti do kojih je zaposleni došao u vršenju ili povodom vršenja radnih zadataka koji su zakonom, odnosno propisom donesenim na osnovu zakona i opšteg akta, predviđeni kao službena tajna,

2) podaci i dokumenti, mjere i radnje do kojih je zaposleni došao u vršenju ili povodom vršenja radnih zadataka, a čijim saopštavanjem ili odavanjem na drugi način neovlašćenom licu bi se mogao osujetiti ili otežati rad ustanove, ili bi bilo štetno po interes ustanove ili drugog pravnog lica.

(4) Pravilnik o načinu čuvanja službene tajne donosi ministar.

Član 63.

(1) Kada je to u javnom interesu ili kada ministar smatra da je to potrebno, lice koje ministar ovlasti po posebnom ovlašćenju može dati informacije i saopštenja sredstvima javnog informisanja o pitanjima iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija.

(2) Saopštenja i informacije mogu se uskratiti ako se time odaje službena tajna, ozbiljno ugrožava bezbjednost ustanove i ugrožavaju ljudska prava zatvorenika i zaposlenih radnika u ustanovi.

Član 64.

(1) Pojedinačne i grupne posjete ustanovama može odobriti ministar.

(2) Predstavnicima domaćih i stranih institucija i udruženja koja se bave zaštitom ljudskih prava omogućava se posjeta ustanovama.

(3) Odredbe iz stava 1. ovog člana ne odnose se na pripadnike organa kada obavljaju službene radnje iz svoje nadležnosti u prostorijama ustanova.

(4) Izvođenje zatvorenika iz ustanove radi obavljanja službene radnje po nalogu suda, tužilaštva ili organa unutrašnjih poslova vrši se uz prethodnu najavu direktoru.

(5) Izuzetno, posjeta se može uskratiti ako to nalažu razlozi bezbjednosti u ustanovi, a obrazloženi odgovor dostavlja se instituciji ili udruženju iz stava 2. ovog člana.

(6) U svrhu obezbjeđenja javnosti rada ustanova vodiće se računa da se omogući posjeta predstavnicima javnog informisanja, naučnih radnika koji se bave proučavanjem kriminaliteta i izvršenjem krivičnih sankcija, kao i studenata odgovarajućih visokoškolskih ustanova.

(7) Licima koja posjećuju ustanovu, ministar ili lice koje ovlasti posebnim ovlašćenjem može odobriti razgovor sa zatvorenicima ili određenim zatvorenikom, uz prisustvo ili bez prisustva zaposlenog u ustanovi.

GLAVA IV

NADZOR NAD RADOM USTANOVA

Član 65.

(1) Nadzor nad radom ustanova je u nadležnosti Ministarstva.

(2) Nadzor iz stava 1. ovog člana, u oblasti izvršenja krivičnih sankcija, vrši Odjeljenje za nadzor nad radom ustanova putem ovlašćenih službenih lica – inspektora, a u izuzetnim slučajevima, po posebnom ovlašćenju ministra, i načelnik Odjeljenja za nadzor.

(3) Nadzor nad radom ustanova u vezi sa kontrolom finansijskog poslovanja, radnih odnosa, zaštite na radu, zdravstvene i sanitarne zaštite zatvorenika i pritvorenika, uslova i načina pripremanja hrane, vrše ovlašćeni organi u skladu sa posebnim propisima.

(4) Nadzor nad radom ustanova u vezi sa kontrolom radnih odnosa, pored ovlašćenih organa za vršenje nadzora, po posebnom ovlašćenju ministra, mogu vršiti pomoćnik ministra za izvršenje krivičnih sankcija, načelnik i viši stručni saradnik odjeljenja za upravno-pravne i normativne poslove u resoru izvršenja krivičnih sankcija.

(5) Ukoliko se nadzorom iz stava 4. ovog člana utvrde nepravilnosti, odnosno nedostaci, nalaže se izvršenje mjera radi otklanjanja utvrđenih nedostataka, a ukoliko direktor ne izvrši naložene mjere, ministar donosi akt kojim će ukinuti ili poništiti akt ustanove koji je u suprotnosti sa zakonom ili drugim aktom.

Član 66.

(1) Ministarstvo nadzire primjenu propisa i stručnog rada ustanova u cilju obezbjeđenja jedinstvenog sistema izvršenja krivičnih i prekršajnih sankcija, prenošenja pozitivnih iskustava, analiziranja i praćenja rada pojedinih službi i pružanja stručne pomoći.

(2) Nadzor iz stava 1. ovog člana nad izvršenjem kazne zatvora i vaspitne mjere obuhvata kontrolu:

- 1) planova i programa rada ustanove i pojedinih njenih organizacionih jedinica,
- 2) planova i programa stručnog usavršavanja i obučavanja osoblja koje radi na poslovima izvršenja krivičnih sankcija,
- 3) organizacije i rada službi obezbjeđenja i tretmana,
- 4) organizacije i rada matične evidencije, prijemno-otpusnog odjeljenja,
- 5) načina određivanja i realizacije programa postupanja,
- 6) stanja bezbjednosti,
- 7) primjene disciplinskih mjera prema zatvorenicima,
- 8) sprovođenja zdravstvenih i higijenskih mjera,
- 9) stanja zakonitog i pravilnog postupanja sa zatvorenicima i licima kojima je uz kaznu zatvora izrečena i mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi i obaveznog liječenja od zavisnosti,
- 10) primjene uslovnog otpusta,
- 11) primjene ovog zakona i drugih propisa koji regulišu oblast izvršenja krivičnih sankcija,
- 12) organizacije rada zatvorenika,
- 13) zaštite prava zatvorenika,
- 14) primjene kriterijuma prilikom odobravanja pogodnosti,
- 15) stanja objekata, zatvorskih uslova smještaja, grijanja, ishrane, obezbjeđenja odjeće i obuće zatvorenicima i drugo.

(3) U izvršavanju zadataka inspeksijskog nadzora, inspektor je nezavisan i preduzima radnje na osnovu ovog zakona i drugih propisa.

(4) Pravilnik o načinu vršenja inspeksijskog nadzora nad radom ustanova donosi ministar.

Član 67.

(1) U vršenju nadzora, direktor i zaposleni u ustanovi dužni su da saraduju sa inspektorima, stave na raspolaganje svu traženu dokumentaciju i potrebne podatke i omoguće im nesmetan rad.

(2) U sprovođenju nadzora, inspektori mogu na lični zahtjev ili na zahtjev zatvorenika da razgovaraju sa zatvorenicima bez prisustva osoblja ustanove, kao i sa svim osobljem u ustanovi bez prisustva njihovih neposrednih rukovodilaca ili direktora ustanove.

(3) Kada ocijeni kao potrebno, inspektor može od lica iz stava 2. ovog člana uzeti izjave, koje se upisuju u zapisnik.

Član 68.

(1) O izvršenom nadzoru inspektor sačinjava zapisnik, koji se dostavlja ministru i direktoru.

(2) Za otklanjanje uočenih nepravilnosti i nedostataka u radu inspektor rješenjem nalaže određene mjere i rokove za njihovo otklanjanje.

(3) Rješenje o naloženim mjerama dostavlja se direktoru.

(4) Kopija dokumentacije koja je predmet nadzora može se dostaviti kao prilog zapisnika.

(5) Direktor je dužan da postupi po naloženim mjerama i datim rokovima i da o tome pismeno obavijesti Ministarstvo.

(6) Ako postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično djelo koje je propisano Krivičnim zakonikom Republike Srpske (u daljem tekstu: Krivični zakonik), inspektor je dužan da podnese izvještaj ministru i nadležnom tužilaštvu.

Član 69.

(1) Na naložene mjere i date rokove u rješenju iz člana 68. stav 3. ovog zakona, direktor ima pravo prigovora ministru u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

(2) Rješenje na prigovor ministar donosi u roku od osam dana od dana prijema.

(3) Prigovor odgađa izvršenje naloženih mjera, osim u slučaju kada je u izvještaju ocijenjeno da se na taj način otklanja neposredna opasnost po život i zdravlje zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika ili imovine i kada je to u interesu bezbjednosti ustanove.

(4) Rješenje ministra iz stava 2. ovog člana je konačno.

(5) Ako nakon konačnog rješenja ministra naložene mjere nisu realizovane u određenom roku, inspektor koji je naložio mjere pokreće inicijativu za utvrđivanje odgovornosti direktora.

Član 70.

(1) Ako se u postupku nadzora utvrdi da ustanova ne ispunjava propisane zdravstvene i higijenske uslove ili je bitno ugrožena bezbjednost, ministar može donijeti rješenje o privremenom prekidu rada ustanove i izvršiti premještaj zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika u drugu ustanovu.

(2) Ako je u ustanovi narušena bezbjednost, ministar može razriješiti dužnosti direktora i privremeno odrediti drugo lice koje će obavljati poslove direktora.

Član 71.

(1) U cilju nadzora nad zaštitom i stanjem ljudskih prava i uslova u kojima se izvršavaju krivične i prekršajne sankcije, Narodna skupština Republike Srpske može imenovati Nezavisnu komisiju.

(2) Komisija vrši nadzor nad zaštitom i stanjem ljudskih prava i uslova u kojima se izvršavaju krivične i prekršajne sankcije u ustanovama samostalno ili u saradnji sa nadležnim inspektorima ili međunarodnim i drugim institucijama koje su nadležne za praćenje i ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, u skladu sa zakonom i odgovarajućim međunarodnim dokumentima.

(3) Komisija je nezavisna u svom radu i nadležni organi i institucije su dužni da Komisiji obezbijede sve podatke od značaja za njen rad.

(4) Komisija se sastoji od pet članova – eksperata iz pravne ili druge srodne oblasti, koji poznaju probleme izvršenja krivičnih i prekršajnih sankcija, a nisu zaposleni u institucijama u kojima se izvršavaju krivične i prekršajne sankcije niti u Ministarstvu.

(5) Komisija se imenuje na period od pet godina, sa mogućnošću još jednog ponovnog izbora na period od pet godina.

(6) Komisija donosi Poslovnik o svom radu.

(7) Komisija podnosi godišnji izvještaj o svom radu i dostavlja ga Narodnoj skupštini Republike Srpske i Ministarstvu.

(8) Odredbe u vezi sa čuvanjem službene tajne ili drugog propisa odnose se i na Komisiju iz stava 1. ovog člana prilikom obavljanja poslova i zadataka u okviru svoje nadležnosti, kada dođe do saznanja ili u posjed podataka i dokumenata iz člana 62. ovog zakona.

GLAVA V

IZVRŠENJE KAZNE ZATVORA

1. Upućivanje zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora

Član 72.

(1) Na izdržavanje kazne zatvora u ustanovu osuđenici se upućuju u skladu sa Pravilnikom o kriterijumima za upućivanje zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora.

(2) Pravilnik o kriterijumima za upućivanje zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora donosi ministar.

Član 73.

(1) Upućivanje osuđenika i kažnjenika na izdržavanje kazne zatvora vrši osnovni sud na čijem području osuđeni i kažnjenik ima prebivalište, odnosno boravište u vrijeme kada je odluka kojom je izrečena kazna postala pravosnažna.

(2) Sud iz stava 1. ovog člana zadržava nadležnost i ako se prebivalište, odnosno boravište osuđenog kasnije promjeni.

(3) Osuđenog koji je u pritvoru, na izdržavanje kazne zatvora, u skladu sa pravilnikom iz člana 72. ovog zakona upućuje osnovni sud u sjedištu ustanove u kojoj se nalazi.

(4) Zatvorenika koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora, a koji je pravosnažnom presudom osuđen na kaznu zatvora za drugo krivično djelo ili mu je pravosnažnom presudom izrečena jedinstvena kazna zatvora u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku, na izdržavanje kazne upućuje osnovni sud u sjedištu ustanove u kojoj se zatvorenik nalazi.

(5) Ako je mjesto prebivališta ili boravišta osuđenog i kažnjenog nepoznato, ili je njegovo prebivalište ili boravište u inostranstvu, nadležan za upućivanje je osnovni sud koji je donio prvostepenu presudu, a ako je prvostepenu presudu donio okružni sud, upućivanje osuđenog i kažnjenog vrši osnovni sud u sjedištu tog okružnog suda.

(6) Ako je mjesto prebivališta ili boravišta osuđenog na području drugog entiteta, a sud entiteta oglasi se nenadležnim za izvršenje i upućivanje na izdržavanje kazne, postupa se u skladu sa stavom 5. ovog člana.

(7) Ako je presudu donio inostrani sud, a priznata je presudom nadležnog suda Republike Srpske, rješenje koje je ujedno i uputni akt za osuđenog o preuzimanju zatvorenika koji se već nalazi na izdržavanju kazne zatvora u inostranstvu, donosi ministar.

(8) Rješenje o preuzimanju izvršenja kazne zatvora osuđenika koji se ne nalazi na izdržavanju kazne zatvora u inostranstvu donosi ministar, a upućivanje tog osuđenika na izdržavanje kazne zatvora u ustanovu u Republici Srpskoj, na osnovu rješenja ministra, vrši se u skladu sa stavom 1. ovog člana.

(9) Zatvorenik koji se već nalazi na izdržavanju druge kazne zatvora neće se pozivati radi uručivanja uputnog akta već će se uputni akt zatvoreniku uručiti putem ustanove.

Član 74.

(1) Sud koji je donio prvostepenu presudu dužan je da uz presudu kojom je izrekao kaznu zatvora, dostavi sudu nadležnom za izvršenje i sve podatke o ličnosti osuđenog koji su pribavljeni u toku postupka, a koji mogu biti od značaja za izvršenje kazne zatvora (podaci o ranijem vršenju krivičnih djela, nalaz vještaka, socijalnu anamnezu, izvod iz kaznene evidencije i dr.), ukoliko ti podaci nisu sadržani u presudi i ukoliko ih zatraži nadležni sud.

(2) Sud koji je donio prvostepenu presudu, a nije nadležan za upućivanje osuđenog na izdržavanje kazne zatvora dužan je postupiti u skladu sa odredbama stava 1. ovog člana.

(3) Ukoliko predsjednik suda koji vrši upućivanje osuđenog na izdržavanje kazne zatvora ocijeni da bi lice moglo osujetiti izvršenje kazne zatvora odlaskom u inostranstvo, može od nadležnog organa tražiti da mu se oduzme putna isprava do stupanja na izvršenje kazne zatvora.

(4) O oduzimanju putne isprave izdaje se potvrda.

Član 75.

(1) Sud poziva osuđenog koji se nalazi na slobodi i saopštava mu dan kada treba da se javi radi izdržavanja kazne zatvora u određenoj ustanovi.

(2) Dan javljanja u ustanovu određuje se tako da osuđenom ostane najmanje osam, a najviše 15 dana do javljanja na izdržavanje kazne zatvora.

(3) Pri saopštenju sud izdaje osuđenom uputni akt, kao i voznu kartu ako za odlazak treba koristiti prevozna sredstva javnog saobraćaja.

(4) Sud je dužan da prilikom upućivanja osuđenog lica na izdržavanje kazne zatvora istovremeno, a najkasnije u roku od tri dana, obavijesti ustanovu o datumu kada osuđeni treba da se javi na izdržavanje kazne zatvora.

(5) Uz uputni akt u kojem se obavezno navodi jedinstveni matični broj osuđenog, sud je obavezan da dostavi prepis presude i izvod iz kaznene evidencije koji ne može biti stariji od šest mjeseci.

(6) Za lica koja se upućuju na izdržavanje kazne prije pravosnažnosti presude sud je dužan da uz rješenje o upućivanju na izdržavanje kazne dostavi i prepis nepravosnažne presude.

(7) Troškove iz stava 3. ovog člana snosi sud koji upućuje osuđenog na izdržavanje kazne zatvora.

Član 76.

(1) Ako se uredno pozvani osuđeni ne javi u ustanovu utvrđenog dana, ustanova o tome odmah obavještava sud koji je dužan da izda naredbu sudskoj policiji da se takvo lice prinudno sprovede u ustanovu.

(2) Za osuđenog koji je bjekstvom osujetio izdržavanje kazne zatvora, nadležni sud donosi naredbu za raspisivanje potjernice i dostavlja je nadležnom organu unutrašnjih poslova.

- (3) Kada osuđeno lice bude lišeno slobode, sprovodi se u ustanovu.
- (4) Troškove sprovođenja snosi osuđeno lice.

Član 77.

- (1) Početak izdržavanja kazne zatvora računa se od dana kada se osuđeni sam javi u ustanovu na izdržavanja kazne, odnosno kada bude sproveden u ustanovu.
- (2) O datumu stupanja na izdržavanje kazne zatvora, ustanova odmah obavještava sud koji je uputio osuđeno lice na izdržavanje kazne, organ unutrašnjih poslova prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenog lica, a u slučaju prijema u neradne dane prvi naredni radni dan.
- (3) Ako osuđeni koji se upućuje na izdržavanje kazne zatvora ima maloljetnu djecu ili druga lica o kojima se brine, sud o tome obavještava nadležni organ socijalne zaštite.
- (4) O datumu stupanja na izdržavanje kazne stranog državljanina ustanova odmah obavještava nadležnu službu za poslove sa strancima u Ministarstvu bezbjednosti Bosne i Hercegovine, u skladu sa propisom kojim se regulišu kretanje i boravak stranaca u BiH.
- (5) O datumu stupanja na izdržavanje kazne lica bez državljanstva ili izbjeglica ustanova odmah obavještava predstavnika međunarodne organizacije koja štiti interese lica bez državljanstva, odnosno izbjeglica.

2. Odgađanje izvršenja kazne zatvora

Član 78.

- (1) Osuđenom koji se nalazi na slobodi može se, na njegovu molbu, na prijedlog nadležnog organa socijalne zaštite i branjenika po njegovom izboru odgoditi izvršenje kazne zatvora:
  - 1) ako je obolio od teže akutne i druge teže bolesti, a provjerom se utvrdi da u kazneno-popravnoj ustanovi nema uslova za liječenje – dok bolest traje,
  - 2) zbog smrti ili teške bolesti bračnog druga, djeteta, usvojenika roditelja i usvojioca osuđenog – najduže tri mjeseca,
  - 3) ako je odgađanje potrebno radi izvršenja ili dovršenja neodložnih poljskih ili sezonskih radova izazvanih elementarnom nepogodom ili drugim udesom, a u porodici osuđenog nema drugih članova porodice sposobnih za rad, niti se zbog slabog imovnog stanja i drugih opravdanih razloga može angažovati drugo lice za obavljanje ovih poslova – najduže tri mjeseca,
  - 4) ako je osuđeni obavezan da izvrši određeni posao koji je već počeo, a usljed neizvršenja tog posla bi nastala znatna šteta – najduže tri mjeseca od dana odgađanja,
  - 5) ako je odgađanje osuđenom potrebno zbog završetka školovanja – najduže šest mjeseci,
  - 6) ako je odgađanje osuđenom potrebno zbog polaganja već prijavljenog ispita – dva mjeseca,
  - 7) ako su zajedno sa osuđenim na izdržavanje kazne pozvani bračni drug ili drugi članovi zajedničkog domaćinstva ili ako se neko od njih već nalazi na izdržavanju kazne zatvora, a istovremenim izdržavanjem kazne zatvora svih tih lica bilo bi ugroženo izdržavanje maloljetnih, bolesnih ili starih članova porodice – najduže šest mjeseci,
  - 8) osuđenici – trudnici, poslije navršenih šest mjeseci trudnoće i osuđenici koja ima dijete mlađe od godinu dana – najduže do navršene djetetove prve godine,

9) ako se supruga osuđenog nalazi pred porođajem na tri mjeseca ili od porođaja nije proteklo više od šest mjeseci, a nema drugih članova domaćinstva koji joj mogu pomoći – najduže šest mjeseci,

10) ako je osuđeni jedini hranilac porodice, a stupanjem na izdržavanje kazne bilo bi ugroženo izdržavanje porodičnog domaćinstva – najduže šest mjeseci.

(2) Osuđeni kome je izvršenje kazne odgođeno zbog teške akutne i druge teže bolesti dužan je da svaka tri mjeseca, a na zahtjev suda i češće, o svom zdravstvenom stanju podnosi izvještaj zdravstvene ustanove u kojoj se liječi.

Član 79.

(1) Molba za odgađanje izvršenja kazne zatvora podnosi se nadležnom sudu u roku od tri dana od dana prijema uputnog akta.

(2) Ako je teška akutna bolest osuđenog, odnosno smrt ili teška bolest njegovog bračnog druga, djeteta, usvojenika, roditelja ili usvojioca uslijedila poslije proteka roka od tri dana, molba se može podnijeti do dana kada osuđeni treba da se javi na izdržavanje kazne zatvora.

(3) U molbi se navode razlozi za odgađanje i prilažu dokazi koji potvrđuju navedene razloge i naznačava vrijeme za koje se odgađanje traži.

(4) Dokaze o razlozima zbog kojih se traži odgađanje izdaje nadležni organ.

Član 80.

(1) O molbi za odgađanje izvršenja kazne zatvora rješava predsjednik suda nadležnog za izvršenje, koji je dužan da u roku od tri dana od dana prijema molbe donese rješenje.

(2) Prije donošenja rješenja predsjednik suda može izvršiti potrebne provjere radi utvrđivanja činjenica navedenih u molbi.

(3) Molbu za odgađanje izvršenja kazne zatvora, predsjednik suda rješenjem odbacuje ako nije podnesena u roku ili ako je molbu podnijelo neovlašćeno lice, odnosno odbija ako u molbi nisu navedeni razlozi i priloženi dokazi za odgađanje.

(4) Izvršenje kazne ne odgađa se ako bi zbog odgađanja nastupila zastara izvršenja kazne.

(5) Do donošenja rješenja o molbi odgađa se početak izvršenja kazne zatvora.

(6) Zatvorenik koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora ne može podnijeti molbu za odgađanje naredne izrečene kazne zatvora.

Član 81.

(1) Protiv rješenja kojim se odbija molba za odgađanje izvršenja kazne zatvora, osuđeni ima pravo žalbe predsjedniku nadležnog okružnog suda u roku od tri dana od dana prijema prvostepenog rješenja.

(2) Žalba odgađa izvršenje rješenja.

(3) Predsjednik okružnog suda dužan je da donese rješenje o žalbi iz stava 1. ovog člana u roku od tri dana od dana prijema spisa, a odmah nakon donesenog rješenja dužan je da dostavi spis nadležnom sudu za izvršenje kazne zatvora.

(4) Rješenje predsjednika okružnog suda doneseno po žalbi je konačno i protiv njega se ne može pokrenuti upravni spor.

(5) O odgađanju izvršenja kazne sud obavještava ustanovu u koju se upućuje osuđeno lice.

(6) Predsjednik nadležnog suda opoziva odgađanje izvršenja kazne zatvora ako naknadno utvrdi da nisu postojali ili su prestali razlozi zbog kojih je odgađanje odobreno ili je osuđeno lice odgađanje koristilo protivno odobrenoj svrsi.

3. Prijem osuđenih lica u ustanovu, raspored i klasifikacija

Član 82.

(1) Osuđena lica primaju se u ustanovu na osnovu uputnog akta nadležnog suda i rješenja ministra u slučaju transfera zatvorenika iz druge države u BiH.

(2) Pri stupanju osuđenog lica u ustanovu radi izdržavanja kazne zatvora utvrđuje se njegov identitet, vrši se kompletan pretres lica i stvari, upis u prijemu knjigu, oduzimaju se predmeti i stvari čije držanje nije dopušteno.

(3) Prilikom prijema u ustanovu zatvorenik može zadržati ortopedska i druga neophodna medicinska pomagala, a neophodne lijekove po odobrenju ljekara ustanove.

(4) Stvari za koje se sumnja da su u vezi sa izvršenjem krivičnog djela oduzeće se od zatvorenika i uz zapisnik predati nadležnom organu.

(5) Stvari za koje se sumnja da su namijenjene za bjekstvo zatvorenika, ugrožavanje reda i discipline, te stvari za koje se sumnja da mogu narušiti zdravlje oduzeće se, uništiti ili predati nadležnom organu, o čemu se sačinjava zapisnik, a jedan primjerak zapisnika uručuje se zatvoreniku.

(6) Ako se pojavi sumnja u identitet, ovlašćeno službeno lice ustanove zadržaće lice koje se javilo na izdržavanje kazne zatvora i odmah obavijestiti nadležni organ unutrašnjih poslova u sjedištu ustanove, koji će preduzeti mjere radi utvrđivanja identiteta.

(7) Prilikom prijema osuđenog lica u ustanovu, odmah, a najkasnije u roku od 24 sata utvrđuje se njegovo zdravstveno stanje, koje se unosi u zdravstveni karton, a u slučajevima kada to objektivno nije moguće, pregled se vrši prvog narednog radnog dana.

(8) Za vrijeme dok zatvorenik boravi u prijemnom odjeljenju, prema procjeni ljekara ustanove može se izvršiti RTG snimak pluća, osnovno laboratorijsko testiranje i testiranje na HCV, HIV, HBS antigen.

Član 83.

(1) Nakon prijema u ustanovu, zatvorenik se upućuje u prijemno odjeljenje gdje se iz psihološkog, pedagoškog, socijalnog i bezbjednosnog aspekta proučava njegova ličnost i utvrđuje program postupanja.

(2) U prijemnom odjeljenju zatvorenik se upisuje u matičnu knjigu i za njega se formira lični list.

(3) Ustanova je dužna da omogući zatvoreniku da se po prijemu javi porodici ili licu koje on odredi.

(4) Zatvorenik, bez obzira na dužinu izrečene kazne zatvora, bez njegovog pristanka obavezno se fotografiše.

(5) Zatvorenik koji izdržava kaznu zatvora do godinu dana, može se zadržati u prijemnom odjeljenju najduže 15 dana, a zatvorenici koji izdržavaju kaznu zatvora preko godinu dana, najduže 30 dana.

Član 84.

(1) U toku boravka u prijemnom odjeljenju, radnici odjeljenja na jasan i razumljiv način upoznaju zatvorenika sa odredbama ovog zakona i podzakonskim aktima iz oblasti

izvršenja krivičnih sankcija, a posebno sa pravima, dužnostima i obavezama zatvorenika u toku izdržavanja kazne zatvora.

(2) Zatvorenik – strani državljanin, odmah po prijemu na izdržavanje kazne zatvora upoznaje se sa pravom da može ostvariti kontakt sa diplomatsko-konzularnim predstavnikom svoje države ili predstavnikom države koja štiti njegove interese, uz uslov reciprociteta.

(3) Odredbe ovog zakona, pravilnika o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora i drugi propisi koji se odnose na prava i dužnosti zatvorenika treba da budu dostupni zatvorenicima tokom izdržavanja kazne zatvora.

Član 85.

(1) Na osnovu rezultata proučavanja ličnosti zatvorenika koje obavlja tim stručnjaka prijemnog odjeljenja vrši se procjena rizika zatvorenika i utvrđuje se prijedlog programa postupanja, koji odobrava direktor na zvaničnom rasporedu.

(2) Zvaničnom rasporedu prisustvuju direktor i njegovi pomoćnici, stručni tim prijemnog odjeljenja, vaspitači i referent za zapošljavanje zatvorenika.

(3) Na zvaničnom rasporedu zatvoreniku se saopštava vaspitni kolektiv, radno mjesto, intenzitet vaspitnog rada, datum sticanja formalnih uslova za odlučivanje o pogodnostima, kao i sve druge informacije koje su bitne za zatvorenikovo uključivanje u zatvorenički kolektiv.

(4) Promjene u programu postupanja prema zatvoreniku odobrava direktor na prijedlog službe tretmana.

4. Standardi smještaja, higijenski uslovi

Član 86.

(1) Svakom zatvoreniku obezbjeđuje se smještaj u zajedničkim prostorijama za spavanje, osim u slučajevima predviđenim članom 10. stav 2. ovog zakona.

(2) Zajednički boravak zatvorenika iz člana 10. stav 1. ovog zakona može se obezbijediti na radnom mjestu, u procesu obrazovnih aktivnosti, objedovanja, tokom slobodnih aktivnosti u dnevnom boravku i krugu, upražnjavanju vjerskih potreba i sličnim prilikama, vodeći računa da se ne derogiraju razlozi zbog kojih osuđeni izdržava kaznu odvojeno od drugih.

(3) Svakom zatvoreniku obezbjeđuje se poseban krevet, posteljina, dostupnost pitke vode, kao i ostali sanitarni uslovi neophodni za održavanje lične i kolektivne higijene.

(4) Smještaj zatvorenika treba da odgovara higijenskim zahtjevima predviđenim ovim zakonom i mjesnim klimatskim prilikama na način da se omogući korišćenje prikladnih prostorija i uređaja za kupanje i tuširanje pri temperaturi koja odgovara klimatskim uslovima i razmacima koji omogućavaju normalno održavanje lične higijene a zatvoreniku sa invaliditetom osigurava se smještaj primjeren vrsti i stepenu njegove invalidnosti.

(5) Prostorije u kojima borave zatvorenici moraju obezbijediti zadovoljenje zdravstvenih i higijenskih potreba, dovoljnu količinu svježeg vazduha, grijanje, ventilaciju.

(6) U prostorijama za kolektivno izdržavanje kazne zatvora, svakom zatvoreniku potrebno je obezbijediti najmanje 4 m², odnosno ne manje od 10 m³ prostora, a u prostorijama za jednokrevetnim smještajem za lični prostor za svakog zatvorenika potrebno je obezbijediti 6 m² prostora.

(7) Prostorije u kojima zatvorenici borave moraju biti dovoljno osvijetljene prirodnim i vještačkim svjetlom da omogućava čitanje i rad bez smetnji za vid a vještačko osvjjetljenje mora odgovarati postojećim standardnim normama.

Član 87.

(1) Porodilje i majke koje njeguju djecu u toku izdržavanja kazne zatvora, smještaju se odvojeno od ostalih zatvorenica.

(2) Zatvorenicama sa posebnim potrebama obezbjeđuje se smještaj primjeren vrsti i stepenu njihovih posebnih potreba.

Član 88.

(1) Ustanove se održavaju u higijenski ispravnim uslovima.

(2) Ustanova obezbjeđuje opšti pribor i sredstva za čišćenje da bi zatvorenici mogli propisno održavati i redovno čistiti prostorije u kojima borave i rade.

(3) Raspored održavanja svih dijelova ustanove i prostorija organizuje se i propisuje kroz dnevni raspored aktivnosti zatvorenika.

Član 89.

(1) U skladu sa odredbama ovog zakona koje se odnose na zatvorenike, posebna pažnja posvećuje se potrebama zatvorenicama, u smislu njihovih fizičkih, stručnih, socijalnih i psiholoških potreba prilikom donošenja odluka koje se tiču bilo kojeg aspekta njihovog boravka u ustanovi.

(2) Uprava ustanove nastoji obezbijediti da obim aktivnosti dostupan zatvorenicama bude primjeren ulozi žene u savremenom društvu, te da bude u skladu sa obimom aktivnosti dostupnih muškarcima.

Član 90.

(1) Raspoređivanje zatvorenika u prostorije za zajednički boravak i spavaonice sprovodi se uz pažljivu ocjenu svih okolnosti, posebno imajući u vidu, uzrast, lične osobine i sklonosti, kao i druga svojstva od kojih zavisi pozitivan međusobni uticaj i odsustvo opasnosti od međusobnog fizičkog i psihičkog ugrožavanja.

(2) Smještaj svih zatvorenika biće obezbijeđen pod uslovima najmanje restriktivnih mjera kompatibilnih opasnostima od bjekstva ili nanošenja povreda sebi ili drugima, u skladu sa tipom i karakterom ustanove.

(3) Ustanove, u skladu sa tipom i karakterom obezbjeđuju tehnički nadzor zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika u zajedničkim prostorijama za boravak, poštujući njihovo pravo na privatnost.

(4) U slučajevima bilo kakve sumnje da zatvorenik kod sebe ili u prostoriji u kojoj boravi krije predmete ili materije koji nisu dozvoljeni za držanje u ustanovi, nad zatvorenikom i njegovim stvarima, u svako doba može se izvršiti pretres od ovlašćenog radnika ustanove.

Član 91.

(1) Zbog zdravstvenih razloga, direktor može na prijedlog ljekara odobriti nošenje brade uz redovno i uredno održavanje, onoliko vremena koliko to zahtijevaju zdravstveni razlozi.

(2) Zatvorenicima – vjerskim službenicima na izdržavanju kazne zatvora, mjere pritvora i drugih mjera omogućava se nošenje brade i kose u skladu sa vjerskim propisima određene konfesije.

5. Ishrana, odjeća i obuća

Član 92.

(1) Ishrana zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika obezbjeđuje se u pravilnim razmacima, pripremljena u obrocima koji kvantitetom i kvalitetom zadovoljavaju prehrambene i higijenske standarde, a primjereni su dobi, zdravlju, te njihovim vjerskim i kulturnim zahtjevima.

(2) Hrana se dijeli u tri obroka kojim se zatvorenicima obezbjeđuje ishrana vrijednosti od najmanje 12.500 džula dnevno, a za maloljetnike 14.500 džula.

(3) Zatvorenicima koji rade na težim poslovima obezbjeđuje se pojačana ishrana, a bolesnima, trudnicama i porodiljama po vrsti i količini koju odredi ljekar ili drugo stručno lice.

(4) Kvalitet i kvantitet hrane svakog dana provjerava zdravstveni radnik ili drugo stručno lice i svoje zapažanje unosi u kontrolnu knjigu.

(5) Ustanove su dužne da vrše redovnu kontrolu hrane, vode, lične higijene zatvorenika, te higijene smještaja, odjeće i posteljine, higijene kruga, radionica i drugih prostorija kojima borave i rade zatvorenici.

Član 93.

(1) Zatvorenicima se može obezbijediti besplatno rublje, odjeća i obuća koji su prilagođeni mjesnim klimatskim uslovima i godišnjem dobu.

(2) Zatvorenicima koji kaznu zatvora izdržavaju u odjeljenjima sa posebnim režimom izdržavanja kazne zatvora, ustanova obezbjeđuje posebno rublje, odjeću i obuću, vodeći računa o uslovima iz stava 1. ovog člana.

(3) Zatvorenici imaju pravo na posebna radna odijela i drugu odgovarajuću zaštitnu opremu, ako to zahtijevaju poslovi koje obavljaju.

(4) Zatvorenici kada koriste pogodnosti van ustanove nose vlastitu odjeću.

(5) Bliže odredbe o ishrani, odjeći, obući i rublju propisuju se pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora.

Član 94.

(1) U ustanovi se može organizovati rad prodavnice – kantine u kojoj zatvorenici, pritvorenici i maloljetnici mogu kupovati prehrambene artikle i druge predmete za ličnu upotrebu.

(2) Ako u ustanovi nema prodavnice, direktor je dužan da obezbijedi nabavku navedenih artikala na drugi odgovarajući način.

6. Pravo na kontakte sa spoljnim svijetom, pravna pomoć, biračko pravo i zadovoljavanje vjerskih potreba

Član 95.

(1) Zatvorenici imaju pravo kontaktiranja sa članovima porodice, a u interesu nesmetanog sprovođenja tretmana, po prijedlogu službe tretmana i odobrenju direktora i sa drugim licima koja mogu pozitivno uticati na tok izdržavanja kazne zatvora.

(2) Kontakti iz stava 1. ovog člana ostvaruju se putem posjeta, pisama i telefona u skladu sa pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora, koji donosi ministar.

Član 96.

(1) Zatvorenik ima pravo na dopisivanje sa članovima svoje porodice, bez ograničenja.

(2) U ustanovama zatvorenog tipa i zatvorenim odjeljenima ustanove, ako to nalažu razlozi bezbjednosti, direktor može donijeti odluku da se pisma i telefonski razgovori kontrolišu, o čemu obavještava zatvorenika.

(3) O odlukama direktora iz stava 2. ovog člana vodi se posebna evidencija.

(4) Licima iz stava 1. ovog člana, direktor može iz razloga bezbjednosti uskratiti posjete, dopisivanje i telefonske razgovore za vrijeme dok oni traju o čemu se zatvorenik obavještava.

Član 97.

(1) Zatvorenici imaju pravo da primaju posjetu članova uže porodice dva puta u toku mjeseca, a na prijedlog službe tretmana i odobrenju direktora ustanove izuzetno i druga lica koja mogu pozitivno uticati na tok izdržavanja kazne zatvora.

(2) Zatvorenik koji je strani državljanin ili lice bez državljanstva ima pravo da ga posjeti diplomatsko-konzularni predstavnik njegove države, ili države koja štiti njegove interese, u skladu sa međunarodnim propisima.

(3) Ako razlozi bezbjednosti zahtijevaju, prilikom obavljanja posjete ovlašćeni radnik ustanove može da izvrši pretres posjetioca.

(4) Broj posjetilaca može se ograničiti do broja kojim se osigurava bezbjednost i red ustanove kao i bezbjednost posjetioca.

(5) Posjetilac pri svakoj posjeti mora dokazati svoj identitet.

(6) Pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora određuje se vrijeme, način i dužina trajanja posjete koju primaju zatvorenici.

Član 98.

(1) Na prijedlog službe tretmana, u zavisnosti od klasifikaciono-stimulativne grupe zatvorenika, direktor može zatvorenicima jednom mjesečno u trajanju do pet časova odobriti boravak u posebnoj prostoriji za intimne posjete sa bračnim/vanbračnim drugom ili boravak sa članovima uže porodice u posebnim prostorijama koje su namjenski opremljene za posjetu maloljetne djece.

(2) Zatvorenik za vrijeme izdržavanja disciplinske mjere upućivanja u samicu i za vrijeme izdržavanja mjere usamljenja nema pravo na boravak sa bračnim/vanbračnim drugom u posebnoj prostoriji za intimne posjete.

(3) Odredbe o odobravanju, korišćenju i izgledu posebne prostorije za intimne posjete i posebne prostorije za boravak zatvorenika sa članovima uže porodice propisuju se pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora.

Član 99.

(1) Zatvorenik, u skladu sa pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora, ima pravo na prijem paketnih pošiljki koje se uz njegovo obavezno prisustvo pregledaju prije uručjenja.

(2) Predmeti iz paketne pošiljke, čije držanje i posjedovanje nije dozvoljeno, oduzimaju se i deponuju, o čemu se zatvoreniku izdaje potvrda.

Član 100.

(1) Zatvorenik ima pravo podnošenja pritužbi i drugih podnesaka bilo kom službeniku ustanove kojima iznosi svoje nezadovoljstvo o stvarima koje su u isključivoj nadležnosti ustanove, bez straha da će zbog toga trpjeti štetne posljedice.

(2) Zatvorenik ima pravo upućivanja pritužbi i drugih podnesaka Instituciji ombudsmana za ljudska prava, nadležnom sudu i advokatu po svom izboru radi zaštite njegovih prava.

(3) Zatvorenik ima pravo da bez prisustva službenih lica ustanove razgovara sa ovlašćenim službenicima – inspektorima Ministarstva koji vrše nadzor, ombudsmanom, nadležnim sudom i braniocem po svom izboru.

(4) O podnescima iz st. 1. i 2. ovog člana vodi se evidencija.

(5) Odredbe o postupanju sa pritužbama i drugim podnescima propisuju se pravilnikom o postupanju sa pritužbama i drugim podnescima zatvorenika koji donosi ministar.

Član 101.

Pri ispitivanju pritužbi i drugih podnesaka zatvorenika cijeniće se sve okolnosti od značaja za pravilnu ocjenu njihovih navoda, a naročito:

1) jesu li postupanjem službenog osoblja ustanove povrijeđena prava predviđena Ustavom Republike Srpske, zakonom ili drugim propisom kojim su uređena prava i obaveze zatvorenika,

2) jesu li prema toj kategoriji lica primijenjena Minimalna evropska pravila o postupanju sa zatvorenima, pritvorenima ili maloljetnim licima,

3) jesu li poštovana ljudska prava i da li je čovječno postupano, uz očuvanje tjelesnog i duševnog zdravlja ove kategorije lica,

4) jesu li prema tim licima primijenjeni jednak tretman i jednaki uslovi boravka i rada u ustanovi,

5) primjenjuju li se pravilno odredbe o kućnom redu, pogodnostima, godišnjem odmoru, kao i sva druga pitanja u vezi sa radom, nastavom, sportskim, kulturnim, informativnim i drugim sličnim okolnostima,

6) primjenjuju li se pravilno i sva druga prava koja proizlaze iz zakona ili podzakonskih akata iz navedenog područja ili obavezujućih međunarodnih dokumenata koje je Bosna i Hercegovina potpisala.

Član 102.

Ustanova obezbjeđuje stručno lice za pružanje pravne pomoći zatvorenicima radi preduzimanja potrebnih radnji za zaštitu njihovih prava i zakonom zaštićenih interesa u vezi sa izdržavanjem kazne zatvora.

Član 103.

(1) Direktor obezbjeđuje da zatvorenici ostvaruju svoje biračko pravo na izborima za sve nivoe vlasti, u mjeri u kojoj to pravo nije ograničeno važećim izbornim zakonom.

(2) Radi ostvarivanja prava iz stava 1. ovog člana, direktor ili lice koje on ovlasti, dužan je da kontaktira nadležnu Izbornu komisiju u vezi sa načinom, vremenom ili drugim neophodnim radnjama za sprovođenje procedure glasanja unutar ustanove.

Član 104.

(1) Svaki zatvorenik ima pravo da zadovoljava svoje vjerske potrebe, da prisustvuje vjerskim obredima ili skupovima organizovanim unutar ustanove, da se moli prema propisima vjerskih zajednica i da koristi vjersku literaturu.

(2) Ustanove su dužne da obezbijede odgovarajuće uslove za obavljanje vjerskih obreda u dogovoru sa nadležnim predstavnikom određene vjerske zajednice koje su kao takve registrovane na teritoriji Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine.

(3) Vrijeme, trajanje, način korišćenja i druga pitanja od interesa za ostvarivanje prava iz ovog člana uređuju se pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora.

7. Rad zatvorenika i prava po osnovu rada

Član 105.

(1) Zatvorenicima sposobnim za rad i koji su pristali na radno angažovanje, u skladu sa njihovim zdravstvenim i radnim sposobnostima, stečenim znanjima, mogućnostima ustanove, Privredno-instruktorska služba omogućava i organizuje radno angažovanje i stručnu obuku u radionicama i pogonima ustanove, ekonomijama, farmama i sl. kao i radilištima unutar i van kruga ustanove.

(2) Radu zatvorenika u ustanovama koji mora biti koristan i koji se neće koristiti kao kazna, pristupa se kao pozitivnom elementu tretmana kojim se zatvorenik podstiče u održavanju i sticanju stručnog znanja i radnog iskustva, stručnog osposobljavanja, kao i zadovoljenja njegovih fizičkih i duševnih potreba.

(3) Na osnovu mišljenja ljekara ustanove i pojedinačnog programa tretmana, zatvorenik koji je pristao na rad raspoređuje se na radno mjesto čija organizacija i način rada mora biti što sličniji organizaciji i načinu rada na slobodi.

Član 106.

(1) Radno angažovanje zatvorenika ostvaruje se u okviru privredne jedinice u ustanovi i van ustanove, kao i na poslovima od zajedničkog interesa za život i rad zatvorenika i predviđenim programom postupanja.

(2) Ustanova može uz saglasnost ministra ili lica koje ovlasti po posebnom ovlašćenju za zatvorenike organizovati pogone i radilišta i van sjedišta ustanove, ukoliko su obezbijeđeni uslovi za izvršenje kazne zatvora propisani ovim zakonom.

(3) Za radno angažovanje zatvorenika van ustanove, dozvolu za rad izdaje direktor.

7.1. Privredne jedinice

Član 107.

(1) Za ostvarivanje ciljeva iz člana 106. ovog zakona u ustanovama, u okviru privredno-instruktorske službe, osnivaju se privredne jedinice.

(2) Svrha osnivanja privrednih jedinica jeste da zatvorenici koji žele da rade za vrijeme izdržavanja kazne zatvora steknu, odnosno održe i povećaju svoje radne sposobnosti, radne navike i stručna znanja, radi lakšeg uključivanja u život i rad nakon otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora.

(3) Obuka za rad i zapošljavanje zatvorenika obavlja se u okviru registrovanih djelatnosti u skladu sa opštim propisima za svaku pojedinu djelatnost.

(4) Proizvodi i usluge iz rada privredne jedinice mogu se koristiti za vlastite potrebe ustanove, kao i za potrebe drugih ustanova.

(5) Proizvode i usluge privredna jedinica može prodavati na tržištu.

Član 108.

(1) Privrednu jedinicu osniva i ukida ustanova, uz prethodnu saglasnost ministra.

(2) Privredna jedinica može se osnovati ako su obezbijeđena sredstva za osnivanje i početak rada.

(3) Ministar odobrava prijedlog liste djelatnosti kojim će se baviti privredna jedinica.

Član 109.

Privredna jedinica je organizovana na način da postizanje ekonomske koristi od rada zatvorenika ne šteti ostvarenju svrhe izvršenja krivičnih sankcija.

Član 110.

(1) Akt o osnivanju privredne jedinice sadrži obavezno:

1) naziv i sjedište osnivača,

2) poslovni naziv pod kojim će poslovati privredna jedinica,

3) sjedište privredne jedinice,

4) djelatnosti kojim će se baviti privredna jedinica,

5) iznos sredstava koja se obezbjeđuju za osnivanje privredne jedinice i početak rada i način njihovog obezbjeđivanja, odnosno novčana vrijednost i opis nenovčanih uloga privredne jedinice,

6) ovlaštenja privredne jedinice u pravnom prometu,

7) odgovornost privredne jedinice u pravnom prometu,

8) granice ovlaštenja lica koje zastupa privrednu jedinicu.

(2) U skladu sa opštim propisima o promjeni djelatnosti privredne jedinice odlučuje osnivač, uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Član 111.

(1) Privredna jedinica upisuje se u sudski registar, u skladu sa posebnim propisom.

(2) Privredna jedinica se u svom poslovanju služi poslovnim nazivom.

(3) Rad privredne jedinice obavlja se u okviru registrovanih djelatnosti, u skladu sa opštim propisima za svaku pojedinu djelatnost.

(4) U sporovima koji nastaju iz poslovanja privredne jedinice, privrednu jedinicu zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske.

Član 112.

(1) Radom privredne jedinice rukovodi pomoćnik direktora za privredno-instruktorsku službu u kazнено-popravnoj ustanovi (u daljem tekstu: pomoćnik direktora).

(2) Pomoćnik direktora neposredno organizuje rad privredne jedinice, zastupa privrednu jedinicu i za svoj rad odgovara direktoru ustanove.

(3) Finansijsko poslovanje privredne jedinice vrši se preko računa posebnih namjena u okviru sistema Jedinstvenog računa trezora Republike.

(4) Privredna jedinica dužna je da uspostavi sistem računovodstva i finansijskog izvještavanja u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo i finansijsko izvještavanje budžetskih korisnika.

Član 113.

Zatvorenici koji rade u okviru privredne jedinice imaju pravo na naknadu za svoj rad.

Član 114.

Sredstva koja se ostvare u okviru privredne jedinice koriste se za:

- 1) obezbjeđenje sredstava privrednim jedinicama za rad i poslovanje,
- 2) finansiranje dijela izdržavanja kazni zatvora zatvorenika,
- 3) učešće u finansiranju potrebnih aktivnosti za funkcionisanje ustanove,
- 4) učešće u izgradnji objekta za izvršenje krivičnih sankcija,
- 5) investicije u privrednim jedinicama,
- 6) izgradnju, dogradnju, adaptaciju i opremanje objekata ustanove.

Član 115.

(1) Za proširenje djelatnosti i rekonstrukciju, privredna jedinica može kod banke i drugih finansijskih organizacija koristiti zajmove i kredite samo pod uslovom da je program odobren od osnivača, uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

(2) Ugovor o kreditu ili zajmu za investiciona ulaganja privredna jedinica može zaključiti, uz prethodnu saglasnost Ministarstva i Ministarstva finansija.

Član 116.

(1) Licu koje je osuđeno na kaznu zatvora u trajanju do šest mjeseci može se u opravdanim slučajevima odobriti da za vrijeme izdržavanja kazne nastavi obavljati poslove u pravnom licu u kome je te poslove obavljao u vrijeme pozivanja na izdržavanje kazne, pod uslovom da počinjeno krivično djelo nije u vezi sa tim poslovima i da ranije nije osuđivano.

(2) Odobrenje iz stava 1. ovog člana donosi ministar ili lice koje on ovlasti, na zahtjev pravnog lica u kome je osuđeno lice zaposleno, uz pristanak zatvorenika i po pribavljenom mišljenju ustanove.

(3) Međusobna prava i obaveze ustanove sa pravnim licem koje angažuje osuđeničku radnu snagu regulišu se ugovorom.

Član 117.

- (1) Redovno radno vrijeme zatvorenika je do 40 časova sedmično.
- (2) Izuzetno, radno vrijeme, uz saglasnost ili na zahtjev zatvorenika može trajati i duže od redovnog samo u slučajevima i pod uslovima određenim zakonom, o čemu odlučuje direktor.
- (3) Za zatvorenike koji pohađaju nastavu opšteg ili stručnog obrazovanja radno vrijeme ne može biti duže od 30 časova sedmično.
- (4) Van redovog radnog vremena, zatvorenici se mogu zaposliti dva sata dnevno na poslovima održavanja čistoće prostorija i drugim tekućim poslovima u ustanovi i za taj rad ne primaju naknadu.
- (5) Rad zatvorenika za vrijeme izdržavanja kazne zatvora ne uračunava se u radni staž.
- (6) Zatvorenici koji rade imaju dnevni, nedeljni i godišnji odmor, kao i pravo na naknadu za svoj rad.
- (7) Za pronalaskе, tehnička unapređivanja i djela intelektualne svojine ostvarena za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, zatvoreniku pripadaju prava po opštim propisima.
- (8) Način korišćenja, trajanja i druga pitanja u vezi sa odmorom, te visina naknade za rad bliže se propisuje Pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora.

Član 118.

- (1) Zatvorenicima koji ne rade zbog svoje nesposobnosti i socijalno ugroženim licima, ustanova obezbjeđuje sredstva za održavanje lične higijene.
- (2) Zatvorenicima koja obole na radu ili u vezi sa radom u toku izdržavanja kazne zatvora u ustanovi pripada naknada za vrijeme spriječenosti za rad po propisima o zdravstvenom osiguranju, osim u slučaju samopovređivanja.

Član 119.

- (1) Od naknade za rad zatvorenika, 5% se odvaja kao obavezna uštedevina i polaže se i čuva na depozitu zatvorenika.
- (2) Ostalim dijelom naknade za rad zatvorenik slobodno raspolaže u skladu sa Pravilnikom o kućnom redu.
- (3) Izuzetno od odredbe iz stava 1. ovog člana, predmet izvršenja može biti polovina mjesečne naknade za rad na osnovu izvršne odluke nadležnog suda po kojoj je zatvorenik u obavezi davati izdržavanje, odnosno nadoknaditi štetu prouzrokovanu krivičnim djelom ili podmiriti druge obaveze.
- (4) Na naknadu za rad zatvorenika ne plaćaju se porezi i doprinosi.

Član 120.

- (1) Zatvorenici imaju pravo na osiguranje od nesreće na poslu i profesionalnog obolenja pod istim uslovima kao i radnici koji su zaposleni u drugim pravnim licima ili drugim organizacijama.
- (2) Mjere zaštite na radu zatvorenika primjenjuju se po opštim propisima.

8. Zdravstvena zaštita

Član 121.

(1) Zatvorenicima tokom izdržavanja kazne zatvora obezbjeđuje se zdravstvena zaštita.

(2) Troškove liječenja snosi ustanova, osim ako je do narušavanja zdravlja došlo samopovređivanjem ili u slučajevima onih zatvorenika za koja su sredstva za zdravstvenu zaštitu već obezbijeđena uplatom doprinosa Fondu zdravstvenog osiguranja Republike Srpske ili iz drugih izvora utvrđenih posebnim zakonima, a kroz status obavezno osiguranih lica u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju koji im nije prestao stupanjem na izdržavanje kazne zatvora.

(3) Zatvorenici imaju pravo na liječenje, popravku i vađenje zuba.

(4) Stomatološka protetika, ortopedska pomagala, dioptrijske naočare, slušni aparat ili drugo pomagalo obezbjeđuju se o trošku zatvorenika, u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite.

(5) Ako zatvorenik nema sredstava, a nabavka stomatološke protetike, ortopedskog pomagala, dioptrijskih naočara, slušnog aparata ili drugog pomagala prema mišljenju ljekara ustanove se ne može odgoditi bez opasnosti po zdravlje zatvorenika, troškove snosi ustanova.

Član 122.

(1) U slučajevima kada ne postoji mogućnost liječenja u ustanovi i mogućnost obavljanja potrebnog specijalističkog pregleda u ustanovi, zatvorenik se upućuje u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu, a zatvorenica – trudnica u porodilište.

(2) Konačnu odluku o upućivanju zatvorenika u zdravstvenu ustanovu radi liječenja donosi ljekar ustanove.

(3) U slučajevima iz stava 1. ovog člana, na prijedlog službe obezbjeđenja, direktor odobrava nalaganje radnji, mjera i postupaka za bezbjedno sprovođenje zatvorenika do zdravstvene ustanove, obezbjeđenje u toku specijalističkog pregleda, liječenja i hospitalizacije, kao i obezbjeđenje tokom sprovođenja zatvorenika do ustanove.

(4) U slučajevima iz stava 1. ovog člana, kada to razlozi bezbjednosti zahtijevaju, na zahtjev direktora, pomoć pripadnicima policije ustanove mogu pružiti pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova ili Sudske policije.

(5) O smještaju zatvorenika u stacionar ustanove odlučuje ljekar ustanove.

(6) Vrijeme provedeno na liječenju u zdravstvenoj ustanovi uračunava se u izdržavanje kazne zatvora.

Član 123.

(1) Zatvorenik može tražiti odobrenje za specijalistički pregled o svom trošku, ako takav pregled nije odredio ljekar ustanove.

(2) Specijalistički pregled iz stava 1. ovog člana odobrava direktor.

(3) Odobreni specijalistički pregled vrši se u prisustvu zdravstvenog radnika ustanove.

Član 124.

(1) Zatvorenici za vrijeme trudnoće, porođaja i materinstva obezbjeđuje se stručna ljekarska njega.

(2) Ukoliko je dijete rođeno u ustanovi, ta činjenica se ne navodi u izvodu iz matične knjige rođenih.

(3) Zatvorenica-majka može zadržati dijete do navršene dvije godine života, poslije čega se dijete, u sporazumu sa majkom, predaje porodici ili centru za socijalni rad nadležnom po mjestu prebivališta, odnosno boravišta majke.

(4) Direktor, po preporuci ljekara, može zatvorenici-majci u slučaju liječenja novorođenčeta odobriti boravak u zdravstvenoj ustanovi.

(5) Troškove liječenja djeteta koje boravi sa zatvorenicom-majkom u ustanovi do navršene druge godine života, ustanova obezbjeđuje zdravstvenu zaštitu i troškove liječenja, ukoliko ove troškove i zdravstveno osiguranje ne može obezbijediti drugi roditelj.

Član 125.

(1) Zatvorenik koji za vrijeme izdržavanja kazne zatvora duševno oboli ili pokazuje teške psihičke smetnje smješta se u specijalizovanu zdravstvenu ustanovu – Zavod za forenzičku psihijatriju Sokolac.

(2) Odluku o smještaju zatvorenika iz stava 1. ovog člana donosi direktor, na prijedlog ljekara ustanove ili specijaliste neuropsihijatra koga angažuje ustanova.

(3) U Zavodu za forenzičku psihijatriju Sokolac zatvorenik ostaje dok traju razlozi zbog kojih je smješten u ovu ustanovu, a ako je liječenje završeno prije isteka kazne zatvora, nastavlja se sa izvršenjem kazne zatvora u ustanovi.

(4) Troškove liječenja zatvorenika u Zavodu za forenzičku psihijatriju Sokolac snosi ustanova.

(5) Ukoliko nakon isteka kazne zatvora i dalje postoje zdravstveni razlozi za ostanak zatvorenika na liječenju u Zavodu za forenzičku psihijatriju Sokolac, ustanova će izvršiti otpust lica, a dokumentaciju o otpustu zajedno sa ličnim stvarima zatvorenika dostaviti i zapisnički predati zatvoreniku u Zavod.

Član 126.

(1) Kada je to u interesu zdravlja zatvorenika, zavodski ljekar može odrediti da se zatvorenik fizički ograniči u kretanju upotrebom odgovarajuće odjeće ili kaiševa koji se u tu svrhu upotrebljavaju u zdravstvenim ustanovama.

(2) Sredstva iz stava 1. ovog člana za ograničavanje kretanja mogu se koristiti samo kao mjera iz zdravstvenih razloga, po nalogu i pod kontrolom ljekara, da bi se spriječilo samopovređivanje ili napad na druga lica, te sprečavanje uništavanja imovine od strane zatvorenika.

(3) Sredstva iz stava 1. ovog člana mogu se koristiti najduže 12 sati u kontinuitetu.

(4) O svakoj upotrebi sredstava za ograničavanje kretanja sačinjava se izvještaj koji se čuva u zdravstvenom kartonu zatvorenika, a jedan primjerak se dostavlja Ministarstvu.

(5) Sredstva za ograničavanje kretanja iz stava 1. ovog člana ne mogu se upotrebljavati kao kazna.

Član 127.

(1) Zatvorenik ima pravo da bude upoznat sa nalazima o svom zdravstvenom stanju i sadržinom zdravstvenog kartona, osim u slučajevima predviđenim opštim propisima o zdravstvu.

(2) Ako zbog ozbiljne ugroženosti svog zdravlja ili života zatvorenik nije u mogućnosti da obavijesti bračnog druga ili drugog člana uže porodice, odnosno drugo lice koje on odredi, ta lica uprava ustanove dužna je da bez odgađanja obavijesti.

Član 128.

(1) Zdravstveni karton zatvorenika sa svim priložima, po otpustu zatvorenika sa izdržavanja kazne zatvora trajno se čuva u sklopu arhiviranog ličnog lista zatvorenika.

(2) Originalni zdravstveni nalazi i mišljenja iz zdravstvenih ustanova koji je zatvorenik donio po prijemu u ustanovu ili ih je donio u toku izdržavanja kazne zatvora, vraćaju se zatvoreniku pri otpustu iz ustanove sa izdržavanja kazne zatvora, nakon što se prethodno kopiraju i ovjere radi deponovanja u zdravstveni karton zatvorenika.

(3) Po isteku kazne zatvora, na zahtjev zatvorenika, direktor može odobriti da se zatvoreniku preda kopirana zdravstvena dokumentacija.

(4) U slučaju smrti zatvorenika, pravo na dokumentaciju iz st. 2. i 3. ovog člana ima zatvorenikova porodica.

Član 129.

(1) U slučaju smrti zatvorenika, ustanova je dužna da bez odgađanja obavijesti nadležno tužilaštvo, bračnog druga ili drugog člana uže porodice, sud koji je osuđenog uputio na izdržavanje kazne i matičara nadležnog po mjestu sjedišta ustanove ili po mjestu gdje je nastupila smrt lica.

(2) Posmrtni ostaci predaju se porodici.

(3) Ako članovi porodice ne žele da prihvate posmrtne ostatke, umrli se sahranjuje na mjesnom groblju o trošku ustanove.

Član 130.

(1) U skladu sa zakonskim propisima iz oblasti zdravstvene zaštite, zdravstvena služba preko uprave ustanove dužna je da izvršava obaveze podnošenja odgovarajućih izvještaja nadležnim organima i institucijama.

(2) Zdravstvena služba u odgovarajućoj pismenoj formi podnosi direktoru:

1) periodične izvještaje o zdravstvenom stanju zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika,

2) izvještaj da je fizičko ili duševno stanje zatvorenika narušeno ili ugroženo zbog dužine ili načina izdržavanja kazne i da preporuči mjere za postupanje sa tim licem,

3) nalaze i preporuke o količini i kvalitetu hrane za zatvorenike, pritvorenike i maloljetnike,

4) nalaze i preporuke o poboljšanju higijene zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika u ustanovi, stanju sanitarnih prostorija i uređaja, grijanja, osvjetljenja i ventilacije prostorija u kojima lica borave.

(3) Direktor je dužan da bez odlaganja preduzme mjere koje mu preporuči zdravstvena služba.

Član 131.

Ljekar u ustanovi dužan je da:

1) pregleda svakog zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika odmah nakon prijema u ustanovu i prije otpuštanja iz ustanove,

2) prilikom prijema u ustanovu i uvijek kada je to potrebno, utvrdi da li je zatvorenik, pritvorenik i maloljetnik fizički ili duševno obolio i procijeni njegovu radnu sposobnost,

3) odmah pregleda zatvorenike, pritvorenike i maloljetnika koji se žali da je bolestan ili postoje indikacije da je bolestan,

4) svakodnevno pregleda zatvorenike, pritvorenike i maloljetnike koji su bolesni ili odbijaju hranu ili vodu,

5) kontroliše smještaj, ishranu, higijenu, sanitarne i druge uslove od kojih zavisi zdravlje zatvorenika,

6) vodi posebnu evidenciju o povredama zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika i obavještava direktora ustanove o bilo kom znaku ili indiciji da je prema zatvoreniku, pritvoreniku i maloljetniku primjenjeno nasilje,

7) u izvještaju o utvrđenim povredama konstatuje i navode zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika o načinu nastanka povrede, kao i da iznese svoje mišljenje o povezanosti navoda zatvorenika, pritvorenika i maloljetnika i nastalih povreda,

8) nadzire rad priručne apoteke – skladišta za lijekove i medicinskog osoblja koje evidentira, izdaje i daje prepisanu terapiju zatvorenicima.

9. Odbijanje uzimanja hrane – štrajk glađu

Član 132.

(1) Ako zatvorenik ili pritvorenik štrajkuje glađu, o tome se odmah obavještava direktor, a u roku od 72 sata obavještava se sud koji vodi postupak i Ministarstvo.

(2) Zatvorenik koji odbije da uzima hranu, smješta se u stacionar ili drugu posebnu prostoriju, svakodnevno ga kontroliše ljekar i sve bitne promjene njegovog zdravstvenog stanja unosi u zdravstveni karton, o čemu redovno izvještava direktora.

Član 133.

(1) Ako usljed odbijanja hrane budu ugrožene vitalne funkcije štrajkača glađu, odluku o preduzimanju neophodnih medicinskih mjera, bez njegovog pristanka donosi ljekar ili stručni tim ljekara, kada je to posebnim zakonom ili drugim propisom određeno.

(2) Stručni tim iz stava 1. ovog člana formira ljekar ustanove u saradnji i konsultacijama sa direktorom i sudom koji vodi krivični postupak, ako zakonom ili drugim propisima nije drugačije određeno.

(3) O potrebi preduzimanja neophodnih medicinskih mjera obavještava se sud koji vodi postupak i Ministarstvo.

(4) Prilikom postupanja sa zatvorenicima koji štrajkuju glađu i u skladu sa članom 132. stav 1. ovog zakona, ljekar, osim propisa iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija, uzimaju u obzir i propise iz oblasti zdravstva u Republici Srpskoj, međunarodne standarde, propise i osnovna načela sa etičkim postupanjem ljekara sa licima koja štrajkuju glađu.

(5) Poštujući osnovne etičke principe u postupanju sa licima koja štrajkuju glađu, ljekari svakom štrajkaču treba da objasne posljedice gladovanja na njihovo zdravlje, objašnjavajući im zdravstveno stanje i bolesti koje mogu ozbiljno da ugroze njihovo zdravlje.

10. Testiranje na zarazne bolesti, alkohol i opojna sredstva

Član 134.

(1) U slučaju osnovane sumnje u postojanje zaraznih bolesti, konzumiranje alkohola i psihoaktivna sredstva, od zatvorenika se mogu uzeti uzorci krvi ili urina u mjeri neophodnoj za ispitivanje prema pravilima medicinske struke, odnosno korišćenja odgovarajućeg testa.

(2) U slučaju osnovane sumnje na konzumiranje alkohola, testiranje se može izvršiti i uređajem za mjerenje količine alkohola u krvi – alkometrom.

(3) Smještaj u posebnu prostoriju ili prostoriju stacionara zbog sumnji na medicinska stanja iz stava 1. ovog člana, kao i testiranje na zarazne bolesti ili psihoaktivna sredstva, primjenjuju se pod nadzorom ljekara.

11. Obrazovanje zatvorenika

Član 135.

(1) Maloljetna i mlađa punoljetna lica imaju pravo na osnovno i srednje obrazovanje do nivoa četvrtog stepena, a ustanova je dužna da organizuje nastavu u skladu sa propisima o osnovnom i srednjem obrazovanju.

(2) Nastava iz stava 1. ovog člana može se organizovati i za ostale zatvorenike za koje je to korisno i potrebno u skladu sa utvrđenim programom postupanja.

(3) Na rad škola koje se osnivaju u ustanovi primjenjuju se propisi o osnovnom i srednjem obrazovanju Republike Srpske.

Član 136.

(1) Ustanova može organizovati i posebne oblike stručnog osposobljavanja zatvorenika (kurseve, seminare i slično).

(2) Zatvorenici mogu biti vanredni đaci i studenti škola, fakulteta i kurseva van ustanove, ako to razlozi bezbjednosti dozvoljavaju i ako se programom postupanja ocijeni da je to korisno za postizanje svrhe izvršenja kazne.

(3) Zatvorenici koji završe određenu školu ili steknu kvalifikaciju u ustanovi dobijaju svjedočanstvo, iz kojeg se ne smije vidjeti da su osnovno i srednje stručno obrazovanje stečeni u ustanovi.

(4) Troškove školovanja iz stava 3. ovog člana snosi zatvorenik.

12. Slobodno vrijeme

Član 137.

(1) U skladu sa svojim mogućnostima ustanove su dužne da zatvorenicima obezbijede uslove za korišćenje slobodnog vremena u cilju sticanja i zadovoljavanja njihovih kulturnih, umjetničkih i duhovnih potreba, kao i potreba za sportskim i drugim rekreativnim aktivnostima.

(2) U okviru slobodnog vremena u ustanovi organizuju se slobodne aktivnosti kao dopunski oblik opšteg i srednjeg stručnog obrazovanja, radi sticanja pozitivnih navika za racionalno korišćenje slobodnog vremena.

(3) Zatvorenicima će se prema mogućnostima ustanove, omogućiti samoorganizovanje slobodnog vremena – hobija na vlastiti trošak, ako to ne narušava bezbjednost i red ustanove i ne ometa druge zatvorenike.

(4) U cilju ostvarivanja aktivnosti iz stava 2. ovog člana, mogu se organizovati sportske, dramske, literarne, muzičke i druge sekcije i održavati priredbe i takmičenja.

(5) Zatvorenicima koji borave ili rade u zatvorenom prostoru omogućava se boravak na otvorenom prostoru u trajanju od najmanje dva časa dnevno.

Član 138.

(1) Izrađeni predmeti, umjetničke slike ili druga umjetnička djela zatvorenika koja su nastala u slobodno vrijeme i o trošku zatvorenika, vlasništvo je zatvorenika.

(2) Predmeti iz stava 1. ovog člana, mogu uz pismenu saglasnost zatvorenika ostati u vlasništvu ustanove.

(3) Predmeti iz stava 1. ovog člana nastali u slobodno vrijeme i o trošku ustanove, ostaju u vlasništvu ustanove.

(4) U ustanovi, sjedištu ustanove i van sjedišta ustanove, može se organizovati izložba i prodajna izložba predmeta, umjetničkih slika i drugih umjetničkih djela zatvorenika nastalih u slobodno vrijeme, uz pristanak zatvorenika kao autora.

(5) Sredstva prikupljena od prodaje predmeta iz stava 1. ovog člana pripadaju zatvoreniku, a sredstva prikupljena od prodaje predmeta iz stava 3. ovog člana pripadaju ustanovi i mogu se koristiti isključivo za nabavku materijala i druge opreme potrebne za slobodne aktivnosti zatvorenika.

Član 139.

(1) Svaka ustanova, po pravilu, ima biblioteku koja je na raspolaganju svim zatvorenicima, pritvorenicima i maloljetnicima.

(2) Biblioteka treba da bude snabdjevena širokim asortimanom knjiga za razonodu, kao i stručnom literaturom, koju u skladu sa mogućnostima ustanove treba konstantno dopunjavati.

(3) Zatvorenici mogu koristiti dnevnu i periodičnu štampu, svoje knjige i časopise za čitanje, te druga sredstva javnog informisanja.

13. Pogodnosti i uslovi za odobravanje pogodnosti koje se koriste van ustanove

Član 140.

(1) Za dobro ponašanje i zalaganje na radu, kao i aktivno učešće u realizaciji programa postupanja, zatvorenicima se mogu odobravati pogodnosti, vodeći se načelom individualizacije izvršavanja kazne.

(2) Pogodnosti su skup podsticajnih mjera usmjerenih na pružanje povjerenja zatvoreniku u cilju održavanja i promovisanja odnosa sa porodicom, kao i podsticanja ličnog učešća u ostvarivanju programa postupanja, jačanja odgovornosti i samopouzdanja, radi osposobljavanja za samostalni život u skladu sa pravnim poretkom i normama društva.

(3) Pogodnosti iz stava 1. ovog člana mogu biti:

1) pogodnosti koje se koriste u krugu ustanove,

2) pogodnosti koje se koriste van ustanove.

(4) Pogodnosti odobrava direktor ustanove ili lice koje on ovlasti.

(5) Zatvornicima koji izdržavaju kaznu zatvora po nepravosnažnoj presudi ne mogu se odobravati pogodnosti koje se koriste van ustanove, sve do njene pravosnažnosti.

(6) Zatvoreniku koji se nalaze na izdržavanju kazne zatvora, a u toku je vođenje drugog krivičnog postupka protiv njega, ne može se odobravati pogodnost koja se koristi van kruga ustanove sve do okončanja krivičnog postupka koji se vodi, odnosno donošenja pravosnažne odluke.

(7) Stranim državljanima, licima bez državljanstva i licima sa dvojnim državljanstvom koja imaju prebivalište u stranoj državi ne mogu se odobravati pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove, ukoliko sa državom čiji je zatvorenik državljanin ili dvojni državljanin nije ratifikovan sporazum o međunarodnoj pravnoj pomoći i saradnji u oblasti izvršenja krivičnih sankcija.

(8) Licima kojima je oduzeto državljanstvo Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine, ili koja imaju status lica opasnih po bezbjednost Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine, za vrijeme izdržavanja kazne zatvora neće se odobravati pogodnosti van kruga ustanove za vrijeme trajanja navedenog statusa određenog na osnovu posebnog zakona ili drugog odgovarajućeg propisa.

(9) Zatvorenicima koji izdržavaju kaznu tako da im je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora, ne mogu se odobravati pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove.

Član 141.

(1) Zatvorenicima koji se nalaze na izdržavanju kazne zatvora mogu se odobravati sljedeće pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove tokom jedne kalendarske godine, i to:

1) slobodan izlaz van kruga ustanove do 24 sata nakon svakih sedam dana provedenih na izdržanju kazne zatvora (četiri puta u toku mjeseca koji se po pravilu koriste u neradne dane, sa mogućnosti spajanja u vikend-dopust u trajanju do četiri dana),

2) slobodan izlaz u grad u čijem je sjedištu ustanova, u trajanju do pet sati jednom u mjesecu,

3) dopust do šest dana u toku jedne godine koji se dodjeljuje isključivo kao nagrada za dobro vladanje i ponašanje,

4) vanredni dopust do sedam dana u toku jedne godine izdržavanja kazne zatvora u slučaju teške bolesti ili smrti člana porodice, elementarnih nepogoda ili teških socijalnih slučajeva,

5) slobodan izlaz van kruga ustanove do dva dana u toku jedne godine izdržavanja kazne zatvora za vjerske praznike,

6) slobodan izlaz van kruga ustanove jedan dan u toku jedne godine izdržavanja kazne zatvora za praznike Republike Srpske, i praznike u Bosni i Hercegovini,

7) godišnji odmor u krugu porodice.

(2) Pogodnosti iz stava 1. t. 1), 2), 3), 5), 6) i 7) ovog člana smatraju se redovnim pogodnostima, a pogodnost iz stava 1. tačka 4) ovog člana je vanredna pogodnost koja se odobrava samo u izuzetnim slučajevima.

(3) Broj i intenzitet korišćenja pogodnosti van ustanove, sem pogodnosti iz tačke 4) ovog člana dodjeljuje se u skladu sa klasifikaciono-stimulativnom grupom u koju je klasifikovano i raspoređeno osuđeno lice.

(4) Pravilnik o klasifikaciji i reklasifikaciji zatvorenika donosi ministar.

Član 142.

(1) Nakon što izdrže jednu polovinu pravosnažno izrečene kazne zatvora, pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove mogu se odobravati zatvorenicima:

1) koji su osuđeni na kaznu zatvora u trajanju od deset i više godina, bez obzira na vrstu krivičnog djela,

2) koji su osuđeni na kaznu zatvora u trajanju do deset godina zbog počinjenih krivičnih djela genocida, ratnog zločina, zločina protiv čovječnosti, zločina protiv civilnog stanovništva, ubistva, teškog ubistva, razbojništva, razbojničke krađe, trgovine ljudima, trgovine djecom, krivična djela protiv polnog integriteta, krivična djela seksualnog zlostavljanja i iskorišćavanja djeteta, nasilje u porodici i porodičnoj zajednici, rodoskrvnuće, neovlašćene proizvodnje i prometa opojnih droga, omogućavanje uživanja opojnih droga, krivična djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Republike Srpske, krivična djela terorizma i sva krivična djela sa elementima organizovanog kriminala,

3) povratnicima u vršenju krivičnih djela, alkoholičarima i narkomanima, bez obzira na visinu izrečene kazne zatvora.

(2) Nakon izdržane jedne trećine pravosnažno izrečene kazne zatvora, osim lica iz stava 1. t. 2) i 3) ovog člana, mogu se odobriti pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove licima koja su osuđena na kaznu zatvora u trajanju od pet do deset godina.

(3) Drugim zatvorenicima koji su osuđeni na kaznu zatvora do pet godina, osim lica iz stava 1. t. 2) i 3) ovog člana, može se odobriti pogodnost koja se koristi van kruga ustanove nakon izdržane jedne četvrtine pravosnažno izrečene kazne zatvora.

(4) Za zatvorenike iz stava 1. ovog člana, kao i za sve one zatvorenike za koje se procijeni da bi njihov boravak van kruga ustanove mogao izazvati negativne reakcije socijalne sredine, prije odobravanja pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove potrebno je pribaviti mišljenje nadležne policijske uprave i nadležnog centra za socijalni rad po mjestu prebivališta, odnosno boravišta.

(5) Kriterijumi iz st. 1, 2, 3. i 4. ovog člana ne odnose se na vanredne pogodnosti, kada se odobravaju u izuzetnim slučajevima.

(6) Uz molbu za odobravanje vanrednog dopusta, zatvorenik je dužan da priloži originalnu dokumentaciju, ili kopiju originalne dokumentacije ovjerenu od nadležnog opštinskog organa uprave, u vezi sa razlogom zbog kojeg traži dopust.

(7) Vanredni dopust se može odobriti i pod nadzorom ovlašćenih službenih lica, na prijedlog službe tretmana i službe obezbjeđenja i odluke direktora.

(8) Svako neopravdano kašnjenje sa odobrene pogodnosti duže od 24 sata, kao i svako samovoljno udaljavanje iz ustanove, smatra se bjekstvom.

(9) Pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove ne mogu se koristiti van teritorije Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine.

(10) Pogodnosti koje se koriste u krugu ustanove propisuju se Pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora.

14. Procjena rizika, obavezan nadzor i nadzor van obaveznog nadzora

Član 143.

(1) Prilikom prijema, kao i prilikom odlučivanja o pogodnostima van ustanove za svakog zatvorenika vrši se procjena:

1) visine rizika za zajednicu u slučaju bjekstva zatvorenika,

2) stepena vjerovatnoće da će takvo lice pokušati izvršiti bjekstvo samo ili uz spoljnu pomoć.

(2) Klasifikaciju bezbjednosti treba neprestano ispitivati tokom cijelog vremena izdržavanja kazne zatvora i shodno procijenjenom stepenu rizika bezbjednosnih uslova donijeti odgovarajuću odluku o odobravanju ili neodobravanju pogodnosti.

(3) Procjena rizika bjekstva – bezbjednosnih uslova, obavezno uključuje:

- 1) prijetnju javnosti – zajednici u slučaju da osuđeni izvrši bjekstvo,
- 2) prethodno ponašanje, pokušaj bjekstva, ranije lišenje slobode po potjernici,
- 3) pristup spoljnoj pomoći,
- 4) ranija osuđivanost,
- 5) lične i porodične prilike,
- 6) raniji boravak van područja Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine, sklonost stalnim putovanjima iz mjesta u mjesto ili često mijenjanje mjesta prebivališta, odnosno boravišta,
- 7) lično učešće u ostvarivanju programa postupanja,
- 8) prirodu krivičnog djela zbog kojeg je osuđen,
- 9) način, pobude i posljedice izvršenog krivičnog djela,
- 10) stav prema žrtvi,
- 11) dužinu izrečene kazne zatvora,
- 12) moguću prijetnju drugim licima,
- 13) moguću prijetnju od strane drugih zatvorenika,
- 14) druge okolnosti koje mogu biti od značaja za procjenu bezbjednosnog rizika.

Član 144.

(1) Prilikom odobravanja redovnih i vanrednih pogodnosti, direktor odlučuje o potrebi nadzora.

(2) Nadzor se obavezno određuje ako je pogodnost koja se koristi van ustanove odobrena:

1) licu osuđenom na kaznu zatvora od deset i više godina, bez obzira na vrstu krivičnog djela,

2) licu osuđenom na kaznu zatvora u trajanju do deset godina zbog počinjenog krivičnog genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnog zločina, terorizma, neovlašćene proizvodnje i stavljanja u promet opojnih droga, razbojništva, silovanja, obljube nad nemoćnim licem, polnog nasilja nad djetetom, trgovine ljudima radi vršenja prostitucije i organizovanog kriminala,

3) povratnicima u vršenju krivičnih djela, alkoholičarima i narkomanima bez obzira na visinu izrečene kazne zatvora,

4) stranom državljaninu i licu sa dvojnim državljanstvom.

Član 145.

(1) Osim obaveznog nadzora, potreba za određivanjem mjera nadzora ocjenjuje se i određuje prilikom svakog odobravanja pogodnosti van ustanove.

(2) Nadležna služba ustanove, dužna je da pored procjene rizika i drugih okolnosti prilikom odobravanja pogodnosti van ustanove, prati ponašanje i realizaciju programa postupanja zatvorenika i to redovno, organizovano uz sistemsko zapažanje i praćenje, primjenom savremenih penoloških metoda.

(3) Mjere nadzora mogu trajati dok traje potreba.

15. Mjere zabrane, ograničenja i izvršenje mjera zabrane

Član 146.

(1) Ustanova koristi nadzor da bi mogla procijeniti opasnost koja prijete od svakog zatvorenika, te obezbijediti da svaki zatvorenik bude podvrgnut uslovima bezbjednosti, a sve u cilju sprečavanja bjekstva zatvorenika i zaštite javnosti, odnosno javnog poretka.

(2) Nadzor podrazumijeva uvid u djelatnost i ponašanje zatvorenika koji se sprovodi redovno, organizovano i sistematski, primjenom mjera zabrane, obavještenja, oduzimanja nedozvoljenih predmeta, privremenim zadržavanjem isprava, praćenjem lica, predmeta ili događaja, vizuelno ili putem tehničkih metoda i sredstava.

(3) Mjere zabrane koje se mogu odrediti prema zatvoreniku koji koristi pogodnosti van ustanove su:

1) zabrana napuštanja boravišta ili prebivališta,

2) zabrana putovanja.

(4) U ostale mjere zabrane spadaju:

1) zabrana posjećivanja određenih mjesta ili područja,

2) zabrana boravka u blizini određenih objekata ili institucija,

3) zabrana sastajanja sa određenim licima,

4) zabrana posjećivanja određene adrese ili adresa,

5) zabrana promjene mjesta korišćenja pogodnosti,

6) privremeno zadržavanje isprava i vozačke dozvole koje se mogu koristiti za prelazak državne granice,

7) zahtjev za povremeno javljanje policijskoj stanici ili drugom određenom organu,

8) zahtjev da period pogodnosti van ustanove prema osuđenom bude predmet bliskog nadzora,

9) zahtjev za boravak na određenoj adresi,

10) zahtjev da bude na određenoj adresi u određeno vrijeme,

11) ograničenje udaljenosti kretanja van sjedišta ustanove.

(5) Direktor uz korišćenje pogodnosti može zatvoreniku izreći mjere zabrane i ostale mjere zabrane, odvojeno ili zajedno, kao i traženje od nadležne policijske stanice ili drugog organa povremeno ili stalno informisanje ili izvještaj o načinu ponašanja i korišćenju pogodnosti osuđenog ili odrediti prilikom izlaska u grad ili drugo mjesto koje je od mjesta sjedišta ustanove udaljeno više od pet kilometara, da zatvorenici mogu posjetiti takvo mjesto samo uz prethodno pismeno odobrenje direktora ustanove u kojem mora biti navedeno takvo mjesto.

(6) U toku izdržavanja kazne, mjeru zabrane ili nadzora odlukom određuje i ukida direktor.

(7) Protiv odluke direktora ustanove iz stava 5. ovog člana, zatvorenik može uputiti prigovor ministru u roku od tri dana i pritužbu Instituciji ombudsmana za ljudska prava.

Član 147.

(1) Mjere zabrane i ostale mjere zabrane naređene uz odobrenje o korišćenju pogodnosti van ustanove sprovodi nadležni policijski organ ili drugi određeni organ.

(2) Direktor je dužan da organima unutrašnjih poslova u mjestu sjedišta ustanove i mjestu korišćenja pogodnosti, kao i Graničnoj policiji BiH, osim obavještenja o svim zatvorenicima koji koriste pogodnosti na području njene nadležnosti, dostavi i sve pismene odluke o svim određenim mjerama zabrane, zahtjevima, kao i sve važne informacije koje mogu biti od značaja za pitanja bezbjednosti i zaštite javnog poretka.

(3) Direktor je dužan da sve pismene odluke i informacije iz stava 2. ovog člana dostavi i drugom organu, koji je određen za sprovođenje mjera zabrane, određenih zahtjeva ili nadzora.

16. Premještaj zatvorenika

Član 148.

(1) Nakon izdržane jedne polovine izrečene kazne zatvora, na molbu zatvorenika može se odobriti premještaj iz jedne u drugu ustanovu, o čemu rješenjem odlučuje ministar ili lice koje on ovlasti posebnim ovlašćenjem.

(2) Ako je molba zatvorenika za premještaj odbijena, nova molba se može podnijeti po proteku šest mjeseci od donošenja odluke po prethodnoj molbi ako je riječ o kazni zatvora preko godinu dana, odnosno nakon tri mjeseca ako se radi o kazni zatvora do jedne godine.

(3) Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana nije dozvoljena žalba.

Član 149.

(1) Kada to zahtijevaju razlozi bezbjednosti ili zbog organizacije izvršenja kazne zatvora, direktor može podnijeti prijedlog za premještaj zatvorenika u drugu ustanovu, o čemu rješenjem odlučuje ministar ili lice koje on ovlasti posebnim ovlašćenjem.

(2) Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana nije dozvoljena žalba.

(3) Ako je prijedlog direktora odbijen, novi prijedlog može se podnijeti nakon šest mjeseci od dana prijema rješenja.

(4) Direktor ustanove poluotvorenog tipa, može podnijeti prijedlog za premještaj zatvorenika u ustanovu zatvorenog tipa, ako zatvorenik u toku izdržavanja kazne bude novom presudom pravosnažno osuđen na kaznu zatvora u trajanju dužem od dvije godine.

(5) Ministar ili lice koje ovlasti posebnim ovlašćenjem može rješenjem izvršiti premještaj zatvorenika u drugu ustanovu iz bezbjednosnih razloga i bez prijedloga direktora.

(6) Troškove premještaja snosi ustanova iz koje se vrši premještaj.

(7) Ustanova u koju je zatvorenik premješten, odmah, a najkasnije u roku od 24 časa dužna je da zatvoreniku o trošku ustanove omogući da se javi porodici ili braniocu po svom izboru.

Član 150.

(1) U slučaju bolesti za čije liječenje ne postoje uslovi u ustanovi i sjedištu ustanove u kojoj izdržava kaznu zatvora, zatvorenik će, na prijedlog ljekara, dok traje liječenje, biti privremeno premješten u ustanovu u kojoj postoje uslovi za takvo liječenje.

(2) Na zahtjev suda i tužilaštva, a radi svrsishodnijeg vođenja novog krivičnog postupka i u slučajevima vanrednih dešavanja i prilika u ustanovi, na prijedlog suda, tužilaštva i direktora, zatvorenik se može privremeno premjestiti u drugu ustanovu.

(3) Rješenje o privremenom premještaju zatvorenika donosi ministar ili lice koje ovlasti posebnim ovlašćenjem.

(4) Protiv rješenja iz stava 3. ovog člana nije dozvoljena žalba.

Član 151.

(1) Direktor, uz pismenu saglasnost zatvorenika, zbog bezbjednosti ili zbog organizacije izvršenja kazne zatvora, može ministru podnijeti prijedlog za premještaj na

izdržavanje kazne zatvora u drugi entitet u kojem zatvorenik ima prebivalište, odnosno boravište.

(2) Bezbjednosni razlozi ili razlozi organizacije izvršenja kazne zatvora iz stava 1. ovog člana moraju biti jasno obrazloženi i dokazani.

(3) Rješenje o premještanju iz stava 1. ovog člana donosi ministar nakon pribavljene saglasnosti ministra pravde entiteta u koji se zatvorenik premješta.

(4) Protiv rješenja iz stava 3. ovog člana nije dozvoljena žalba.

(5) Ako je prijedlog direktora odbijen, novi prijedlog može da bude podnesen nakon šest mjeseci od dana prijema rješenja.

(6) Troškove premještanja iz stava 1. ovog člana snosi ustanova iz koje se vrši premještaj.

17. Prekid izdržavanja kazne zatvora

Član 152.

(1) Na molbu zatvorenika, ministar ili lice koje on ovlasti posebnim ovlašćenjem može rješenjem odobriti prekid izdržavanja kazne zatvora u ustanovama, ako su nastupili sljedeći razlozi:

1) ako je obolio od teže akutne bolesti ili mu se znatno pogoršala postojeća hronična bolest, a nema uslova za liječenje u ustanovi – dok bolest traje, s tim da se svakih 90 dana preispituje doneseno rješenje,

2) usljed smrtnog slučaja ili teške bolesti u porodici – najduže šest mjeseci,

3) ako je potrebno da obavi poljske ili sezonske radove ili radove izazvane elementarnim nepogodama, a u porodici nema članova sposobnih za rad – najduže šest mjeseci,

4) radi polaganja ispita za koji se pripremao ili zbog završetka školovanja – najduže šest mjeseci,

5) ako ustanova ne raspolaže odgovarajućim prostorijama za boravak zatvorenica za vrijeme trudnoće, porođaja i materinstva ili težeg, odnosno neizlječivog oboljenja novorođenčeta – najviše do navršene dvije godine života djeteta.

(2) U slučajevima teških akutnih bolesti, uz pismenu saglasnost zatvorenika i na inicijativu zdravstvene službe, direktor može predložiti prekid izdržavanja kazne zatvora za oboljelog zatvorenika – dok bolest traje, s tim da se svakih 90 dana preispituje doneseno rješenje.

(3) U molbi za prekid izdržavanja kazne zatvora navode se razlozi i prilažu originalni dokumenti izdati od nadležnog organa, ili kopije originalnih dokumenata ovjerenih od nadležnog opštinskog organa uprave, koji molbu treba da učine opravdanom.

(4) Molbu zatvorenika za prekid izdržavanja kazne zatvora sa pratećom dokumentacijom i mišljenjem, ustanova je dužna da dostavi Ministarstvu u roku od tri dana od dana prijema molbe.

(5) Protiv rješenja kojim je odbijena molba za prekid izdržavanja kazne može se izjaviti žalbu ministru u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(6) Rješenje doneseno po žalbi je konačno i protiv njega se ne može pokrenuti upravni spor.

(7) Vrijeme provedeno na prekidu izdržavanja kazne zatvora ne uračunava se u izdržanu kaznu zatvora.

(8) O zatvoreniku kome je odobren prekid izdržavanja kazne zatvora ustanova obavještava organe u skladu sa članom 184. stav 1. ovog zakona.

(9) Za vrijeme prekida izdržavanja kazne zatvora zatvoreniku ne pripadaju prava predviđena ovim zakonom.

(10) Nastale troškove prekida izdržavanja kazne zatvora snosi zatvorenik.

Član 153.

(1) Ako se za vrijeme trajanja prekida utvrdi da je prekid odobren na osnovu lažnih isprava ili drugih dokaza, odnosno da se prekid ne koristi u svrhu za koju je odobren, na prijedlog direktora opoziva se rješenje iz člana 149. stav 1. ovog zakona, a zatvoreniku se nalaže da se javi na dalje izdržavanje kazne zatvora odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema rješenja o opozivu.

(2) Rješenje o opozivu prekida izdržavanja kazne zatvora dostavlja se ustanovi i licu koje se nalazi na prekidu izdržavanja kazne.

(3) Ako se zatvorenik ne javi na dalje izdržavanje kazne zatvora postupa se u skladu sa odredbama iz člana 184. ovog zakona.

Član 154.

(1) U slučaju određivanja pritvora za drugo krivično djelo, sud koji je odredio pritvor obavezan je da donese rješenje o prekidu izdržavanja kazne zatvora.

(2) Prekid izdržavanja kazne iz stava 1. ovog člana traje do ukidanja pritvora.

(3) Ukoliko je pritvor za drugo krivično djelo odredio sud sa sjedištem van teritorije Republike Srpske, a nije donio rješenje o prekidu izdržavanja kazne zatvora, rješenje o prekidu izdržavanja kazne za vrijeme dok traje pritvor donosi ministar ili lice koje on ovlasti posebnim ovlaštenjem.

VI DISCIPLINSKA I MATERIJALNA ODGOVORNOST ZATVORENIKA

Član 155.

(1) Zatvorenici su dužni da se pridržavaju odredaba ovog zakona, pravila kućnog reda i drugih propisa iz oblasti izvršenja kazne zatvora i da postupaju po zakonitim naređenjima službenih lica.

(2) Ponašanje koje je suprotno odredbama stava 1. ovog člana predstavlja disciplinski prekršaj, za koji zatvorenik može biti disciplinski kažnjen.

(3) Disciplinski prekršaji mogu biti lakši i teži.

(4) Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti zatvorenika donosi ministar.

Član 156.

Lakši disciplinski prekršaji su:

- 1) davanje na korišćenje stvari drugom licu za koje nema odobrenje,
- 2) posjedovanje i uzimanje lijekova bez odobrenja,
- 3) neovlašćeno uzimanje ili korišćenje tuđih stvari,
- 4) podsticanje drugog na vršenje prekršaja,
- 5) namjerno prljanje prostorija ustanove,
- 6) neovlašćeno kontaktiranje sa drugim licima,
- 7) zanemarivanje lične higijene,
- 8) davanje netačnih podataka o činjenicama bitnim za ostvarivanje prava u ustanovi,

- 9) pripremanje i držanje napitaka, obroka ili hrane van prostora namijenjenog za te svrhe,
- 10) tetoviranje i pirsing lično ili drugog u ustanovi,
- 11) iznošenje alata i drugih materijalnih sredstava sa radnog mjesta,
- 12) posjedovanje stvari koje zatvorenik ne smije imati kod sebe,
- 13) nedisciplinovano, nepristojno i agresivno ponašanje koje remeti život i rad u ustanovi,
- 14) narušavanje mira vikom, galamom, preglasnim slušanjem radija ili TV prijemnika, lupanjem ili bacanjem stvari.

Član 157.

- (1) Teži disciplinski prekršaji su:
- 1) odbijanje izvršenja zakonitog naređenja službenog lica,
- 2) podstrekavanje na pobunu ili bjekstvo,
- 3) pripremanje bjekstva, pokušaj bjekstva i bjekstvo,
- 4) pomaganje drugim zatvorenicima pri pripremanju bjekstva ili bjekstvu,
- 5) organizovanje i učešće u pobuni,
- 6) nasilničko ponašanje prema drugim zatvorenicima, fizičko i psihičko zlostavljanje, kao i svako nekorektno ponašanje prema drugim zatvorenicima,
- 7) namjerno uništavanje tuđe imovine i imovine ustanove,
- 8) uzimanje od drugih zatvorenika naknade u novcu ili naturi,
- 9) neovlašćeno napušanje ustanove, odjeljenja ustanove, bolničkog liječenja u zdravstvenoj ustanovi ili sa radilišta bez odobrenja službenog lica,
- 10) proizvodnja, unošenje, posjedovanje, preprodaja i uživanje alkohola, opojnih droga i psihoaktivnih materija u ustanovi i van ustanove, tokom korišćenja pogodnosti, tokom radnog angažovanja van ustanove i na bolničkom liječenju,
- 11) izrada, posjedovanje i unošenje u ustanovu ili na radilištima van ustanove nedozvoljenih predmeta uključujući i novac, opasne stvari ili sredstva za komunikaciju na daljinu,
- 12) neopravdano kašnjenje sa pogodnosti van kruga ustanove i nepoštivanje i neizvršavanje mjera zabrane za vrijeme korišćenja pogodnosti van ustanove,
- 13) vrijeđanje, prijetnje i nepristojno ponašanje, međusobne svade i tuče,
- 14) izrada bilo kakvih predmeta i obavljanje privatnih poslova za sebe ili drugog bez naloga službenog lica,
- 15) ometanje sprovođenja dnevnog rasporeda aktivnosti,
- 16) neovlašćeno ulaženje i korišćenje službene prostorije i boravak na mjestima gdje je to zabranjeno,
- 17) sprečavanje pristupa u bilo koji prostor ustanove službenim licima i licima koja imaju ovlašćenje da ulaze u ustanovu,
- 18) međusobna preprodaja ili trampa bilo kakvih stvari,
- 19) krađa, kockanje i igranje nedozvoljenih igara,
- 20) opiranje zdravstvenom pregledu i testiranju na zarazne bolesti, alkohol i opojna sredstva,
- 21) podsticanje drugih zatvorenika na ponašanje koje predstavlja krivično djelo, prekršaj ili teži disciplinski prekršaj,
- 22) nekorektno ponašanje prema službenim licima,
- 23) pružanje otpora ili fizički napad na službeno lice,
- 24) zanemarivanje radne obaveze koja je prouzrokovala ili je mogla prouzrokovati štetne posljedice većeg obima,

25) davanje lažnih podataka usljed kojih je nastala ili je mogla nastati šteta većih razmjera,

26) ugrožavanje tuđeg zdravlja izvršeno namjerno ili grubom nepažnjom,

27) obučavanje drugih zatvorenika o načinu izvršenja krivičnog djela na osnovu ličnog ili tuđeg iskustva,

28) namjerno narušavanje svog zdravlja radi onesposobljavanja za izvršenje obaveza,

29) neprimjereno ponašanje za vrijeme korišćenja pogodnosti van ustanove.

(2) Teži disciplinski prekršaj je i svako ponašanje koje predstavlja krivično djelo za koje se zatvorenik goni po službenoj dužnosti, prekršaj koji učini zatvorenik za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, ponašanje kojim zatvorenik krši naložene mjere nadzora, zabrane ili ograničenja, kao i svako drugo ponašanje koje šteti ugledu ustanove.

Član 158.

(1) Za učinjene disciplinske prekršaje izriču se disciplinske kazne.

(2) Disciplinske kazne su:

1) opomena,

2) pismeni ukor,

3) oduzimanje pogodnosti van ustanove i u ustanovi,

4) upućivanje u samicu do 20 dana.

(3) Ako zatvorenik za vrijeme izdržavanja kazne zatvora učini krivično djelo, ustanova je dužna da podnese izvještaj nadležnom organu.

(4) Prema zatvoreniku se primjenjuje disciplinska kazna i ako za vrijeme izdržavanja kazne učini krivično djelo.

(5) Opomena i pismeni ukor izriče se za lakše disciplinske prekršaje.

(6) U slučaju izricanja disciplinske kazne oduzimanja pogodnosti, vrijeme trajanja disciplinske kazne zavisi od težine učinjenog disciplinskog prekršaja, ali ne može biti kraće od mjesec dana ni duže od šest mjeseci.

(7) Disciplinska kazna upućivanja u samicu može se izreći samo za teže disciplinske prekršaje.

(8) U slučaju izricanja disciplinske kazne upućivanja u samicu, zatvorenik obavezno gubi mogućnost dodjeljivanja i korišćenja pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove, za vrijeme koje odredi disciplinska komisija, a koje ne može biti kraće od tri niti duže od šest mjeseci, osim u slučajevima izricanja disciplinske kazne zbog počinjenog bjekstva, odnosno zloupotrebe pogodnosti kada ne može biti kraća od godinu dana, a računa se od dana izdržane ili zastarjele izrečene disciplinske kazne.

(9) Zatvoreniku kome se odredi posebna mjera rasporeda u odjeljenje sa pojačanim nadzorom, za vrijeme boravka u odjeljenju ne teče rok koji je izrečen disciplinskom kaznom u vezi sa oduzimanjem pogodnosti.

Član 159.

(1) Prijedlog za pokretanje disciplinskog postupka za utvrđivanje disciplinske odgovornosti zatvoreniika podnosi rukovodilac službe u čijem djelokrugu je učinjen prekršaj.

(2) Rješenje o pokretanju disciplinskog postupka donosi direktor.

(3) Komisija koju imenuje direktor sprovodi disciplinski postupak i izriče disciplinske kazne.

(4) Protiv rješenja Komisije može se uložiti žalba direktoru u roku od tri dana od dana prijema.

(5) Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(6) Rješenje direktora je konačno i protiv njega se ne može pokrenuti upravni spor.

Član 160.

(1) Disciplinski postupak je hitan i vodi se u skladu sa odredbama ovog zakona, pravilnika o disciplinskoj odgovornosti zatvorenika i zakona koji propisuje krivični postupak.

(2) U disciplinskom postupku obavezno se saslušavaju zatvorenik i svjedoci, a može se izvršiti i suočenje, kao i pribaviti mišljenje službenih lica uključenih u sprovođenje programa tretmana.

(3) Tokom disciplinskog postupka vodi se zapisnik.

Član 161.

(1) Zatvorenici koji počine najteže disciplinske prekršaje mogu se izdvojiti od ostalih zatvorenika u posebnu prostoriju bez opasnih stvari i prije pokretanja, odnosno okončanja disciplinskog postupka, ako postoji opasnost od nasilnih radnji prema licima i stvarima, opasnost od ubistva i samopovređivanja ili ugrožavanja bezbjednosti u ustanovi, koje se ne mogu otkloniti na drugi način, o čemu odlučuje direktor ustanove.

(2) Vrijeme izdvajanja traje dok postoje razlozi zbog kojih je lice izdvojeno, a ne može trajati duže od 72 časa.

(3) Vrijeme provedeno u prostoriji bez opasnih stvari uračunava se u disciplinsku kaznu upućivanja u samicu.

Član 162.

(1) Disciplinska kazna upućivanja u samicu podrazumijeva isključenje zatvorenika iz zajedničkih aktivnosti s drugim zatvorenicima tokom cijelog dana i noći.

(2) Prije izvršenja disciplinske kazne upućivanje u samicu obavezan je ljekarski pregled.

Član 163.

(1) Izvršenje disciplinskih kazni, izuzev opomene i pismenog ukora, može se odgoditi do šest mjeseci, ako se sa osnovom može očekivati da će se i bez izvršenja izrečene disciplinske kazne postići svrha disciplinskog kažnjavanja.

(2) Ukoliko zatvorenik u roku za koji je odgođeno izvršenje disciplinske kazne učini disciplinski prekršaj, uslovno izrečena disciplinska kazna se opoziva.

(3) Kod opoziva uslovne disciplinske kazne upućivanja u samicu, ukupna disciplinska kazna ne može biti duža od 15 dana.

Član 164.

(1) U toku izvršenja disciplinske kazne upućivanja u samicu, zatvoreniku se obezbjeđuju potrebni higijenski i zdravstveni uslovi, po potrebi, knjige, udžbenici i novine.

(2) Za vrijeme izvršenja disciplinske kazne upućivanja u samicu, zatvoreniku se obezbjeđuje boravak na svježem vazduhu van zatvorenih prostorija, u trajanju najmanje do dva časa dnevno.

(3) Zatvorenika je pri izvršenju disciplinske kazne upućivanja u samicu dužan da posjeti zdravstveni radnik svakog dana, vaspitač i ljekar dva puta sedmično, a jednom u sedam dana direktor.

(4) Više odvojeno izrečenih disciplinskih kazni upućivanja u samicu ne može se izvršavati uzastopno u kontinuitetu.

Član 165.

(1) Na pismeni prijedlog službe tretmana, direktor rješenjem može obustaviti izvršenje disciplinske kazne upućivanje u samicu i prije njenog isteka, kada utvrdi da je postignuta svrha disciplinskog kažnjavanja.

(2) Direktor rješenjem obavezno obustavlja izvršenje disciplinske kazne upućivanja u samicu, ako po pismenom mišljenju ljekara dalji boravak u samici ugrožava zdravlje zatvorenika.

Član 166.

(1) Zatvorenik je odgovoran za štetu koju je namjerno ili grubom nepažnjom prouzrokovao i štetu je dužan da nadoknadi.

(2) O naknadi štete rješenjem odlučuje direktor.

(3) Protiv rješenja o naknadi štete može se izjaviti žalba ministru u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

(4) Ukoliko zatvorenik odbije da plati štetu, ustanova može svoja potraživanja ostvariti tužbom kod nadležnog suda.

VII MJERE ZA ODRŽAVANJE REDA I BEZBJEDNOSTI

Član 167.

(1) U cilju održavanja reda i bezbjednosti u ustanovi, prema zatvoreniku se mogu primijeniti one mjere za održavanje reda i bezbjednosti koje su utvrđene ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona i samo u mjeri u kojoj je to neophodno.

(2) Mjere za održavanje reda i bezbjednosti su posebne mjere i mjere prinude.

1. Posebne mjere za održavanje reda i bezbjednosti

Član 168.

(1) U cilju održavanja reda i discipline i očuvanja opšte bezbjednosti ustanove, prema zatvorenicima koji konstantno ugrožavaju red i bezbjednost mogu se odrediti posebne mjere utvrđene ovim zakonom, i to:

- 1) pojačani nadzor,
- 2) oduzimanje i privremeno zadržavanje stvari čije je držanje dopušteno,
- 3) testiranje na zarazne bolesti, alkohol i opojna sredstva,
- 4) izdvajanje u prostoriju bez opasnih stvari,
- 5) smještaj u medicinsku prostoriju sa intenzivnim nadzorom,
- 6) smještaj u odjeljenje pojačanog nadzora i intenzivnog programa postupanja,
- 7) usamljenje.

(2) Prema zatvoreniku se može koristiti više posebnih mjera istovremeno.

(3) Primjena posebnih mjera i mjera prinude ne tretiraju se kao disciplinske kazne.

Član 169.

(1) Posebne mjere iz člana 168. ovog zakona, osim mjere usamljenja i smještaja u medicinsku prostoriju sa intenzivnim nadzorom, na prijedlog službe tretmana i službe obezbjeđenja, naredbom određuje direktor.

(2) Posebnu mjeru usamljenja, na prijedlog službe tretmana i službe obezbjeđenja, rješenjem određuje direktor.

(3) Mjeru smještaja u medicinsku prostoriju sa intenzivnim nadzorom, na prijedlog ljekara ustanove, naredbom donosi direktor.

(4) U slučajevima koji ne trpe odgađanje, primjenu posebnih mjera, izuzev mjera iz člana 168. t. 5) i 7) ovog zakona može odrediti i drugi radnik koga ovlasti direktor.

(5) Radnik koji je odredio posebnu mjeru odmah obavještava direktora, koji mjeru odmah potvrđuje ili ukida.

(6) O primjeni mjera iz člana 168. t. 5), 6) i 7) ovog zakona direktor odmah, a najkasnije u roku od 24 časa pismenim putem obavještava Ministarstvo.

(7) Posebne mjere ne mogu se primjenjivati duže nego što postoje razlozi zbog kojih su određene, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 170.

(1) Pojačani nadzor predstavlja učestalo posmatranje i kontrolu zatvorenika danju i noću, a izvršava se na način da se ne remeti svakodnevna aktivnost ostalih zatvorenika.

(2) Oduzimanje i privremeno zadržavanje stvari čije je držanje dopušteno, izvršava se privremeno dok traju razlozi za primjenu mjere.

(3) U slučaju sumnje na zarazne bolesti, konzumiranje alkohola i opojnih sredstava dozvoljeno je testiranje zatvorenika u skladu sa članom 134. ovog zakona.

(4) Za testiranje na virus HIV-a i na virus hepatitisa C, potreban je pristanak zatvorenika.

(5) Izdvajanje u posebnu prostoriju bez opasnih stvari, kao posebna mjera za održavanje reda i discipline, izvršava se na način predviđen članom 161. ovog zakona.

(6) Prilikom izdvajanja zatvorenika u prostoriju bez opasnih stvari obavezno se obavlja ljekarski pregled.

Član 171.

(1) Zatvorenici kod kojih se procijeni da će izvršiti ili su već izvršili bilo koji akt samopovređivanja, napada na drugog zatvorenika ili službeno lice, smještaju se iz zdravstvenih razloga u medicinsku prostoriju sa intenzivnim nadzorom.

(2) O zdravstvenom stanju zatvorenika koji se smješta u medicinsku prostoriju sa intenzivnim nadzorom pribavlja se mišljenje zavodskog ljekara i odmah, a najkasnije u roku od 24 sata od momenta smještaja.

(3) Naredbu o smještaju zatvorenika u medicinsku prostoriju, po prijedlogu ljekara ustanove, donosi direktor.

(4) Intenzivan nadzor u medicinskoj prostoriji ogleda se u organizovanom nadzoru radnika službe obezbjeđenja i zdravstvene službe, kao i nadzoru putem tehničkih i elektronskih uređaja.

(5) Kada ljekar ustanove donese mišljenje o upotrebi sredstava za ograničavanje kretanja iz stava 1. ovog člana, zatvorenik se pregleda, a odluka se preispituje svakih šest sati, a po potrebi i ranije.

(6) Svako preispitivanje mišljenja iz stava 5. ovog člana evidentira se u zdravstveni karton zatvorenika i sačinjava se dnevni izvještaj, koji se dostavlja direktoru.

(7) Primjena ove mjere traje dok traju razlozi zbog kojih je određena.

Član 172.

(1) Ako postoji opasnost od bjekstva, nasilnog ponašanja prema drugim zatvorenicima ili stvarima, opasnost od ugrožavanja discipline i reda koji se ne mogu otkloniti na drugi način, ugrožene lične bezbjednosti i u drugim opravdanim slučajevima, zatvorenici se mogu smjestiti u odjeljenje pojačanog nadzora i intenzivnog programom postupanja.

(2) U odjeljenje iz stava 1. ovog člana može se smjestiti zatvorenik i nakon izvršenja mjere usamljenja, ako nisu prestali razlozi zbog kojih je mjera usamljenja određena.

(3) Naredbu o smještaju donosi direktor, na prijedlog službe obezbjeđenja i službe tretmana.

(4) Preispitivanje opravdanosti boravka u odjeljenju vrši se svaka tri mjeseca boravka u odjeljenju, a u izuzetnim slučajevima može se vršiti i ranije.

Član 173.

(1) Zatvoreniku koji svojim ponašanjem uporno remeti red i disciplinu, ugrožava bezbjednost ustanove i predstavlja ozbiljnu opasnost za lica i imovinu u ustanovi, uz prethodno mišljenje zavodskog ljekara, direktor može rješenjem odrediti mjeru usamljenja u trajanju do 60 dana.

(2) Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana, zatvorenik ima pravo žalbe ministru u roku od tri dana od dana prijema rješenja, s tim da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

(3) Rješenje doneseno po žalbi je konačno i protiv njega se ne može pokrenuti upravni spor.

Član 174.

(1) U posebnim slučajevima kada nisu prestali razlozi za primjenu mjere usamljenja, mjera usamljenja može biti produžena u skladu sa članom 169. stav 2. ovog zakona, s tim da ukupno vrijeme usamljenja ne može trajati duže od 120 dana neprekidno.

(2) Zatvorenik prema kome je određena mjera usamljenja, za vrijeme trajanja mjere drži se odvojeno od ostalih zatvorenika i zajedničkog načina izvršenja kazne i zajedničkih aktivnosti.

(3) Mjera usamljenja može se obustaviti i prije isteka vremena za koje je određena, ako se u toku njenog izvršenja utvrdi da su prestali razlozi zbog kojih je određena ili kada se nalazom ljekara utvrdi da je dalje usamljenje štetno po zdravlje zatvorenika.

(4) Rješenje o obustavi izvršenja mjere usamljenja donosi direktor.

(5) Za vrijeme dok traje mjera usamljenja, zatvorenika svakodnevno posjećuju zdravstveni radnik i vaspitač, a ljekar i direktor jednom sedmično.

(6) Izvršenje posebne mjere usamljenja i izvršenja disciplinske kazne upućivanja u samicu uređuje se pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora.

2. Mjere prinude i primjena mjera prinude

Član 175.

Mjere prinude prema zatvorenicima su:

- 1) upotreba fizičke snage,
- 2) vezivanje,
- 3) upotreba gumene palice,
- 4) upotreba službenih pasa,
- 5) upotreba šmrkova sa vodom,
- 6) upotreba hemijskih sredstva,
- 7) upotreba elektromagnetnog/elektroničkog nesmrtonosnog oružja – taser,
- 8) upotreba kinetičkog nesmrtonosnog oružja – gumeni metak,
- 9) upotreba vatrenog oružja.

Član 176.

(1) U cilju održavanja reda i bezbjednosti u ustanovi, prema zatvoreniku se mogu primijeniti one mjere prinude koje su utvrđene ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona.

(2) Prilikom primjene mjere prinude koristi se ona mjera koja najmanje ugrožava život i zdravlje lica prema kome se primjenjuje, kojom se uspješno savlađuje otpor i koja je srazmjerna opasnosti koja prijeti.

Član 177.

(1) Mjere prinude prema zatvoreniku mogu se primijeniti samo kada je neophodno da se spriječi:

- 1) bjekstvo,
- 2) fizički napad na drugo lice,
- 3) samopovređivanje ili pokušaj samoubistva zatvorenika,
- 4) namjerno prouzrokovanje požara, poplave i materijalne štete,
- 5) aktivan i pasivan otpor,
- 6) pobuna.

(2) Pod aktivnim otporom podrazumijeva se svako suprotstavljanje zatvorenika zakonitim službenim mjerama, radnjama i nalogima službenog lica, koje se vrši zaklanjanjem ili držanjem za lice ili predmet, otimanjem, ili pod pretpostavkom da će se lice napasti ili preduzimanjem slične radnje.

(3) Pod pasivnim otporom podrazumijeva se svako suprotstavljanje zatvorenika zakonitim službenim mjerama, radnjama i nalogima službenog lica, koje se vrši oglašavanjem ili zauzimanjem klečećeg, sjedećeg, ležećeg ili sličnog položaja.

(4) Mjere prinude mogu se primijeniti i prema licu koje van ustanove protivpravno oslobađa zatvorenika ili protivpravno ulazi u krug i prostorije ustanove.

(5) U slučaju iz stava 4. ovog člana, navedeno lice se zadržava do dolaska ovlašćenih službenih lica organa unutrašnjih poslova.

Član 178.

(1) O primjeni mjere prinude usmeno i jasno se upozorava lice prema kojem se mjera namjerava upotrijebiti, osim ako je riječ o istovremenom ili neposredno predstojećem protivpravnom napadu.

(2) Upotrebu službenih pasa, šmrkova sa vodom, hemijskih sredstava, elektromagnetnog i kinetičkog nesmrtonosnog oružja može narediti samo direktor.

(3) Nakon primjene mjera prinude obavezno je izvršiti ljekarski pregled zatvorenika.

(4) O primjeni mjera prinude iz člana 175. t. 3), 4), 5), 6), 7), 8) i 9) ovog zakona i obaveznom ljekarskom pregledu iz stava 3. ovog člana odmah se podnosi izvještaj direktoru koji je obavezan da u roku od 24 sata dostavi izvještaj Ministarstvu, koje donosi rješenje o opravdanosti primjene mjera prinude.

(5) Ako su mjere prinude i vatreno oružje upotrijebljeni u granicama ovlašćenja, isključena je disciplinska odgovornost pripadnika službe obezbjeđenja.

(6) Ako se protiv radnika ustanove vodi krivični postupak zbog upotrebe sredstava prinude, vatrenog oružja ili drugih radnji pri vršenju službenog zadatka, ustanova obezbjeđuje pravnu pomoć u vezi sa vođenjem postupka.

Član 179.

(1) U slučaju da se u ustanovi priprema ili vrši narušavanje reda većeg obima, direktor ustanove o tome odmah obavještava ministra, koji nakon sagledavanja situacije donosi odluku o angažovanju svih ili pojedinačnih posebnih jedinica ustanova u skladu sa pravilnikom o organizaciji i upotrebi posebne jedinice službe obezbjeđenja – policije kazнено-popravne ustanove.

(2) U slučaju da pripadnici posebne jedinice ne mogu spriječiti narušavanje reda većeg obima, radi uspostavljanja reda ministar može, u skladu sa sporazumom iz člana 61. stav 4. ovog zakona, zatražiti angažovanje najbliže posebne jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova.

3. Upotreba vatrenog oružja

Član 180.

(1) Pripadnici službe obezbjeđenja i druga ovlašćena službena lica ustanove mogu biti naoružani kada obavljaju dužnost van kruga ustanove.

(2) Pripadnicima službe obezbjeđenja zabranjeno je nošenje oružja u krugu ustanove, osim u slučajevima kada je narušavanje reda i discipline takvog intenziteta da je neophodna upotreba vatrenog oružja da bi se uspostavio red i disciplina i zaštitili životi zatvorenika, zaposlenih ili drugih lica koja se nalaze u ustanovi.

(3) Oružje u službi obezbjeđenja ne mogu nositi pripravnici.

Član 181.

(1) Pri vršenju službenih poslova pripadniku službe obezbjeđenja dozvoljena je upotreba vatrenog oružja samo ako se drugim mjerama ne može:

1) zaštititi život ljudi,

2) odbiti neposredni napad kojim se ugrožava njegov život ili život službenih lica,

3) odbiti napad na objekat koji obezbjeđuje,

4) spriječiti bjekstvo zatvorenika iz ustanove zatvorenog tipa,

5) spriječiti bjekstvo zatvorenika iz ustanove zatvorenog tipa, odnosno zatvorenog odjeljenja ustanove koje sprovodi ili obezbjeđuje, ako bi njegovo bjekstvo neposredno ugrozilo život drugih, samo ako je to izričito navedeno u nalogu za sprovođenje, odnosno obezbjeđenje.

(2) Pripadnik službe obezbjeđenja koji službu vrši u prisustvu nadređenog rukovodioca, može upotrijebiti vatreno oružje samo po njegovom naređenju.

(3) Nadređeni rukovodilac može izdati naređenje za upotrebu vatrenog oružja samo u slučajevima iz stava 1. ovog člana.

(4) Pripadnik službe obezbjeđenja neće upotrijebiti vatreno oružje ako bi time ugrozio živote drugih lica.

Član 182.

(1) Pripadnik službe obezbjeđenja ima pravo i dužnost da primijeni sva ovim zakonom predviđena ovlašćenja radi izvršenja zakonom pripisanih nadležnosti.

(2) Pripadnik službe obezbjeđenja primjenjuje ovlašćenja prema vlastitoj odluci, u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima, kao i na osnovu zakonite naredbe nadređenog.

(3) Pripadnik službe obezbjeđenja u cilju izvršavanja svojih, zakonom i podzakonskim aktima propisanih službenih dužnosti, može primijeniti sljedeća ovlašćenja:

- 1) provjera i utvrđivanje identiteta lica i predmeta,
- 2) izdavanje upozorenja i naređenja,
- 3) privremeno ograničavanje slobode kretanja,
- 4) privremeno oduzimanje predmeta,
- 5) korišćenje tuđih vozila i komunikacijskih sredstava,
- 6) pregled lica, stvari, prostorija i prevoznih sredstava,
- 7) upotreba sredstava prinude.

4. Postupanje prilikom bjekstva

Član 183.

(1) Pripadnik službe obezbjeđenja bez odgađanja preduzima radnje da zatvorenika onemoguću u bjekstvu.

(2) U cilju neposrednog hvatanja odbjeglog lica, pripadnik službe obezbjeđenja i bez naredbe nadležnog suda o pretresanju, može ući u tuđi stan i ostale prostorije i po potrebi izvršiti pretres u mjeri u kojoj je potrebno da se pronađe i liši slobode odbjegli zatvorenik.

(3) U slučaju kada se vrši pretres stana, odnosno prostorija, sasčinjava se zapisnik.

(4) Pripadnik službe obezbjeđenja ima pravo da se posluži saobraćajnim sredstvima i sredstvima veze koja su mu dostupna radi hvatanja lica iz stava 1. ovog člana, kao i radi prevoza i pomoći licu povrijeđenom tom prilikom.

(5) O ulasku u stan ili druge prostorije, te upotrebi sredstva iz stava 4. ovog člana pripadnik službe obezbjeđenja izdaje njihovom držaocu potvrdu radi naknade troškova i druge štete.

Član 184.

(1) U slučaju bjekstva zatvorenika, ustanova odmah obavještava organ unutrašnjih poslova u sjedištu ustanove, organ unutrašnjih poslova u mjestu prebivališta, odnosno boravišta zatvorenika i Graničnu policiju BiH radi preduzimanja mjera pronalaženja, hvatanja i privođenja odbjeglog.

(2) U slučaju bjekstva stranog državljanina, pored organa iz stava 1. ovog člana obavještava se i nadležna služba za poslove sa strancima u Ministarstvu bezbjednosti BiH.

(3) Bjekstvom se smatra i svako samovoljno udaljenje iz ustanove ili odjeljenja ustanove, nedolazak na vrijeme sa odobrenog korišćenja pogodnosti van ustanove, nedolazak na vrijeme sa odobrenog prekida izdržavanja kazne, samovoljno udaljenje sa liječenja u zdravstvenoj ustanovi ili radilišta van ustanove i nejavljanje u ustanovu nakon opoziva uslovnog otpusta i opoziva prekida izdržavanja kazne zatvora,

(4) O svakom bjekstvu direktor odmah obavještava ministra.

(5) Vrijeme provedeno u bjekstvu ne računa se u izdržanu kaznu zatvora.

(6) U slučaju bjekstva zatvorenika, direktor podnosi nadležnom organu unutrašnjih poslova zahtjev za raspisivanje potjernice radi pronalaženja i sprovođenja bjegunca u ustanovu.

(7) Troškove sprovođenja iz bjekstva snosi zatvorenik.

GLAVA VIII

USLOVNI OTPUST I OTPUŠTANJE ZATVORENIKA

1. Uslovni otpust

Član 185.

(1) Radi podsticanja ličnih napora zatvorenika za uključivanje u život na slobodi, za koja se osnovano može očekivati da više neće činiti krivična djela i da je kazna zatvora postigla svrhu kažnjavanja, zatvorenik se može uslovno otpustiti u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika i ovog zakona.

(2) O uslovnom otpustu zatvorenika koji se nalaze na izdržavanju kazne zatvora u ustanovama Republike Srpske rješava Komisija za uslovni otpust (u daljem tekstu: Komisija), koju imenuje ministar.

(3) Do konačnog rješavanja pitanja uslovnog otpusta zatvorenika koji se po pravosnažnim presudama sudova Republike Srpske nalaze na izdržavanju kazne zatvora u ustanovama Federacije Bosne i Hercegovine, o uslovnom otpustu tih lica rješava Komisija iz stava 2. ovog člana.

(4) Komisija se sastoji od pet članova, koju čine predstavnik Ministarstva, sudija Vrhovnog suda Republike Srpske i tri nezavisna člana iz relevantne stručne oblasti.

(5) Jedan od članova Komisije je predsjednik.

(6) Komisija se imenuje na period od četiri godine.

(7) Komisija donosi poslovnikom o radu.

Član 186.

(1) O uslovnom otpustu rješava se po molbi zatvorenika ili na prijedlog direktora.

(2) Inicijativu za podnošenje prijedloga za uslovni otpust može da podnese i ljekar ustanove nakon sagledavanja zdravstvenog stanja zatvorenika, ako teže ili akutno zdravstveno stanje zatvorenika na to ukazuje ili ako medicinska procjena ukazuje na nemogućnost izlječenja, odnosno lošu zdravstvenu prognozu zatvorenika.

(3) Ustanova, uz prijedlog ili molbu, dostavlja Komisiji podatke o postignutom stepenu prevaspitanja i druge podatke o zatvoreniku koji mogu biti od značaja za odluku Komisije, kao i mišljenje o opravdanosti molbe.

(4) Zatvorenik koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora, a protiv kojeg se vodi drugi krivični postupak, do okončanja postupka i donošenja pravosnažnosti presude ne može podnositi molbu za uslovni otpust, niti ustanova može podnositi prijedlog Komisiji.

(5) Odredbe ovog člana o uslovnom otpustu ne primjenjuju se na zatvorenike kojima je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora.

(6) Pri donošenju rješenja o uslovnom otpustu, Komisija naročito cijeni:

1) raniju osuđivanost,

2) ponašanje tokom izdržavanja kazne,

3) lično učešće u procesu prevaspitanja,

4) stav prema učinjenom krivičnom djelu,

- 5) procjena ponovnog činjjenja krivičnih djela,
- 6) ostatak neizdržanog dijela kazne,
- 7) mišljenje o osnovanosti molbe, odnosno prijedloga za uslovni otpust,
- 8) mjere u sklopu postpenalne zaštite.

Član 187.

(1) Komisija donosi rješenje o uslovnom otpustu.

(2) Rješenje o uslovnom otpustu dostavlja se ustanovi, koja je obavezna po jedan primjerak uručiti zatvoreniku prilikom otpusta sa izdržavanja kazne, sudu koji je uslovno otpuštenog uputio na izdržavanje kazne zatvora, sudu koji je izrekao prvostepenu presudu, organu unutrašnjih poslova nadležnom po mjestu prebivališta, odnosno boravišta, Graničnoj policiji BiH i nadležnoj službi za poslove sa strancima u Ministarstvu bezbjednosti BiH u slučaju da je strani državljanin.

(3) Ukoliko je molba ili prijedlog odbijen, rješenje se dostavlja podnosiocu molbe, odnosno prijedloga.

Član 188.

(1) Protiv rješenja Komisije nije dozvoljena žalba.

(2) U slučaju odbijanja prijedloga ili molbe za uslovni otpust, novi prijedlog ili molba ne može se podnijeti prije isteka četiri mjeseca ako je riječ o kazni zatvora do dvije godine, odnosno šest mjeseci, ako je riječ o kazni zatvora od dvije i više godina, računajući od dana konačnosti rješenja.

Član 189.

(1) Zatvorenik kojem je odobren uslovni otpust obavezan je da se za vrijeme trajanja uslovnog otpusta svakih 15 dana javlja policijskoj upravi nadležnoj po mjestu prebivališta, odnosno boravišta zatvorenika, a koja u slučaju nejavljanja u određeno vrijeme o tome obavještava ustanovu.

(2) Za vrijeme trajanja uslovnog otpusta zatvoreniku nije dozvoljeno napuštanje teritorije Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine, osim kada su u pitanju strani državljani ili lica bez državljanstva, a koja nemaju stalno mjesto boravišta u Republici Srpskoj, odnosno Bosni i Hercegovini.

(3) Ustanova u kojoj je zatvorenik do dana otpuštanja na uslovni otpust izdržavao kaznu zatvora obavezna je da u saradnji sa organom iz stava 1. ovog člana prati realizaciju i ostvarenje svrhe uslovnog otpusta.

(4) Zatvorenici za vrijeme trajanja uslovnog otpusta ne pripadaju prava iz ovog zakona.

(5) Izuzetno, na molbu zatvorenika, a uz obrazložen prijedlog ustanove, Komisija može rješenjem odobriti napuštanje teritorije Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine u slučajevima kada je riječ o liječenju zatvorenika ili užeg člana njegove porodice, a koje nije moguće sprovesti u zdravstvenim ustanovama Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine.

(6) Uz molbu koju zatvorenik upućuje Komisiji putem ustanove prilaže se pismeno izjašnjenje nadležnog univerzitetskog kliničkog centra u Republici Srpskoj, odnosno u Bosni i Hercegovini i originalna zdravstvena dokumenta ili ovjerene kopije na osnovu kojih se potvrđuje da je liječenje zatvorenika ili člana njegove uže porodice neophodno, a da liječenje nije moguće sprovesti na teritoriji Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine.

(7) U slučajevima iz stava 5. ovog člana, rješenje Komisije se dostavlja ustanovi u skladu sa članom 184. st. 1. i 2. ovog zakona.

(8) Nakon isteka odobrenog perioda koji je naveden u rješenju Komisije, zatvorenik je dužan da se pridržava obaveza propisanih stavom 1. ovog člana.

Član 190.

(1) Ako zatvorenik od dana donošenja rješenja Komisije kojim se odobrava uslovni otpust do dana otpuštanja na uslovni otpust učini teži disciplinski prekršaj, direktor je dužan da odmah podnese prijedlog za opoziv rješenja o uslovnom otpustu.

(2) O prijedlogu iz stava 1. ovog člana rješenjem odlučuje Komisija.

(3) Ako se zatvorenik za vrijeme trajanja uslovnog otpusta ne pridržava obaveza propisanih članom 189. ovog zakona, počini prekršaj sa elementima nasilja za koje je predviđena ili izrečena kazna zatvora, učini krivično djelo za koje je potvrđena optužnica ili u slučajevima određivanja mjere pritvora, uznemiravanja javnosti i pokušaja prelaska državne granice, na prijedlog direktora, Komisija može izvršiti opoziv rješenja o uslovnom otpustu ili izreći opomenu.

(4) Rješenje o opozivu uslovnog otpusta ili izrečenoj opomeni iz stava 3. ovog člana, dostavlja se ustanovi koja je obavezna po jedan primjerak uručiti zatvoreniku, sudu koji je uslovno otpuštenog uputio na izdržavanje kazne zatvora, sudu koji je izrekao prvostepenu presudu, organu unutrašnjih poslova i organu socijalne zaštite nadležnim po mjestu boravišta, odnosno prebivališta i Graničnoj policiji BiH.

(5) Po prijemu rješenja o opozivu uslovnog otpusta, zatvorenik je dužan da se odmah javi u ustanovu na izdržavanje preostalog dijela neizdržane kazne zatvora.

(6) Kao preostali dio neizdržane kazne zatvora računa se vrijeme od dana otpusta na uslovni otpust do dana redovnog isteka kazne zatvora.

(7) Na rješenje o opozivu uslovnog otpusta iz stava 3. ovog člana, zatvorenik može izjaviti žalbu ministru u roku od tri dana od dana prijema rješenja.

(8) Žalba na rješenje o opozivu uslovnog otpusta ne zadržava izvršenje.

(9) U slučaju da se zatvorenik ne javi u ustanovu, ustanova je dužna da podnese zahtjev za izdavanje naredbe o raspisivanju potjernice.

(10) Ukoliko zatvorenik odbije prijem rješenja o opozivu uslovnog otpusta ili se ne zatekne na prijavljenoj adresi, dostavljač će na vratima stana zatvorenika pričvrstiti pismeno saopštenje o tome gdje se rješenje nalazi i time se smatra da je dostavljanje rješenja izvršeno.

Član 191.

(1) Zatvorenik koji je tokom izdržavanja kazne zatvora aktivno učestvovao u procesu prevaspitanja, ispoljavao primjerno ponašanje i vladanje, zalagao se na radu i koji tokom izdržavanja kazne zatvora nije disciplinski kažnjavao zbog težih disciplinskih prekršaja, a izdržao je najmanje 4/5 kazne zatvora, na objedinjeni prijedlog službi tretmana, obezbjeđenja i privredno-instruktorske službe ili na molbu zatvorenika, može se prijevremeno otpustiti sa izdržavanja kazne zatvora najviše tri mjeseca prije isteka kazne.

(2) O prijevremenom otpustu iz stava 1. ovog člana, cijeneći elemente iz člana 186. stav 6. ovog zakona, rješenjem odlučuje direktor.

(3) Rješenje o prijevremenom otpustu zatvorenika dostavlja se na način utvrđen članom 187. stav 2. ovog zakona.

(4) Odredbe ovog člana o prijevremenom otpustu zatvorenika ne primjenjuju se na zatvorenike kojima je Komisija za uslovni otpust rješenjem odobrila uslovni otpust i zatvorenike kojima je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora.

(5) Ukoliko je objedinjeni prijedlog službi tretmana, obezbjeđenja i privredno-instruktorske službe odbijen ili ukoliko je molba zatvorenika odbijena, obrazloženo rješenje dostavlja se podnosiocu prijedloga, odnosno molbe.

(6) U slučaju odbijanja prijedloga ili molbe za prijevremeni otpust iz stava 1. ovog člana, ne može se podnijeti novi prijedlog ili molba.

(7) Protiv rješenja direktora ustanove za prijevremeni otpust nije dozvoljena žalba.

(8) Ukoliko zatvorenik od dana donošenja rješenja iz stava 2. ovog člana do dana otpuštanja na prijevremeni otpust učini teži disciplinski prekršaj, direktor opoziva rješenje o prijevremenom otpustu zatvorenika.

2. Otpuštanje zatvorenika

Član 192.

(1) Zatvorenik se otpušta iz ustanove:

1) onog dana kada mu kazna zatvora redovno istekne,

2) kad mu počne teći uslovni otpust,

3) kada je po rješenju direktora prijevremeno otpušten,

4) na osnovu rješenja o amnestiji,

5) na osnovu odluke o pomilovanju

6) kada izvrši uplatu novčane kazne,

7) na osnovu odluke suda kojom se obustavlja dalje izvršenje kazne zatvora.

(2) Ako posljednji dan izdržavanja kazne pada u subotu, nedjelju ili u dane državnih praznika, zatvorenik se otpušta posljednjeg radnog dana koji prethodi tome.

(3) Odredba iz stava 2. ovog člana ne primjenjuje se na zatvorenika kome je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora.

(4) Zatvorenik se oslobađa svakog rada najmanje tri dana prije otpuštanja radi pripremanja za izlazak iz ustanove.

(5) Prije otpuštanja sa izdržavanja kazne, zatvorenika pregleda ljekar ustanove i nalaz upisuje u zdravstveni karton, koji potpisuje zatvorenik koji se otpušta.

(6) Zatvorenik koji se otpušta sa izdržavanja kazne, a koji nema dovoljno sredstava na svom novčanom depozitu ima pravo na plaćeni prevoz do mjesta prebivališta, odnosno boravišta, a ako je stranac do graničnog prelaza, ukoliko posebnim propisima nije drugačije određeno.

(7) Troškove prevoza snosi ustanova iz koje se zatvorenik otpušta ukoliko zatvorenik nema dovoljno novčanih sredstava na depozitu.

(8) Ako je zatvorenik u vrijeme otpuštanja sa izdržavanja kazne teško bolestan ili je usljed bolesti nesposoban za putovanje, ustanova ga smješta u najbližu zdravstvenu ustanovu radi liječenja.

(9) Ako zatvorenik nema sredstava da plati troškove liječenja, a oboljenje je nastalo za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, troškove liječenja za prvih mjesec dana snosi ustanova iz koje je zatvorenik otpušten, a nakon toga primjenjuju se opšti propisi o zdravstvenoj zaštiti.

(10) Po otpuštanju zatvorenika sa izdržavanja kazne zatvora lični list se arhivira i čuva u skladu sa opštim propisima o zaštiti arhivske građe.

Član 193.

(1) Zatvoreniku koji je izdržao kaznu zatvora, pri otpuštanju iz ustanove izdaje se otpusni list u kojem se pored osnovnih podataka o zatvoreniku navodi vrijeme i osnov

otpuštanja sa izdržavanja kazne, kao i obaveza da se prijavi organu unutrašnjih poslova nadležnom po mjestu prebivališta, odnosno boravišta.

(2) Zatvoreniku koji se otpušta na uslovni otpust, izdaje se otpusni list u kojem se pored njegovih osnovnih podataka i podataka o vremenu i osnovu otpuštanja navode i obaveze propisane članom 189. st. 1. i 2. ovog zakona.

(3) O otpuštanju zatvorenika sa izdržavanja kazne zatvora ustanova obavještava sud koji je zatvorenika uputio na izdržavanje kazne zatvora, sud koji je izrekao prvostepenu presudu, organ unutrašnjih poslova i organ socijalne zaštite nadležan po mjestu boravišta, odnosno prebivališta.

(4) O datumu otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora stranog državljanina ustanova, u roku od 30 dana prije isteka kazne, obavještava nadležnu službu za poslove sa strancima u Ministarstvu bezbjednosti Bosne i Hercegovine, u skladu sa propisom kojim se regulišu kretanje i boravak stranaca u BiH.

(5) O datumu otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora lica bez državljanstva ustanova, u roku od 30 dana prije isteka kazne, obavještava predstavnika međunarodne organizacije koja štiti interese lica bez državljanstva.

Član 194.

(1) Zatvoreniku se pri otpuštanju predaju sve stvari, predmeti i novac koji su bili na čuvanju u ustanovi.

(2) Ako zatvorenik nema rublje, odijelo i obuću, a ni sredstava da ih nabavi, ustanova ih obezbjeđuje bez naknade.

Član 195.

(1) Prilikom otpusta iz ustanove, zatvorenik koji se uslovno otpušta u izjavi u pisanoj formi naznačiće mjesto u kome će boraviti za vrijeme trajanja uslovnog otpusta.

(2) U slučaju promjene mjesta prebivališta, odnosno boravišta uslovno otpušteni zatvorenik dužan je o tome obavijestiti nadležni organ unutrašnjih poslova i organ socijalne zaštite.

(3) U slučajevima da se zatvorenik otpušta iz ustanove na osnovu Zakona o amnestiji, ustanova je dužna da ga otpusti najkasnije 24 sata nakon prijema pravosnažnog rješenja o amnestiji, ako Zakonom o amnestiji nije drugačije određeno.

(4) U slučaju da se zatvorenik otpušta iz ustanove na osnovu odluke o pomilovanju, ustanova je dužna da ga otpusti istog dana po prijemu odluke o pomilovanju.

(5) Zatvorenik se smatra otpuštenim kada napusti prostor ustanove.

(6) Ako je zatvoreniku po otpuštanju sa izdržavanja kazne zatvora potrebna pomoć zajednice, ustanova je dužna da o tome blagovremeno obavijesti organ nadležan za poslove socijalne zaštite u mestu prebivališta, odnosno boravišta zatvorenika.

GLAVA IX IZVRŠENJE KAZNE DUGOTRAJNOG ZATVORA

Član 196.

Odredbe čl. 72. do 196. ovog zakona primjenjuju se i na izvršenje kazne dugotrajnog zatvora, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 197.

- (1) Kazna dugotrajnog zatvora izvršava se u ustanovi zatvorenog tipa.
- (2) Lica koja izdržavaju kaznu dugotrajnog zatvora klasifikuju se u posebne vaspitne kolektive, s tim da na jednog vaspitača dolazi do 20 zatvorenika.

Član 198.

- (1) Zatvorenici koji izdržavaju kaznu dugotrajnog zatvora ne mogu biti radno angažovani na poslovima koji se izvode van kruga ustanove, dok ne počnu koristiti pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove.
- (2) Zatvorenici koji izdržavaju kaznu dugotrajnog zatvora može se vršiti kontrola pisama i telefonskih razgovora, sa čim mora biti upoznat zatvorenik.

GLAVA X

IZVRŠENJE KAZNE ZATVORA IZREČENE U PREKRŠAJNOM POSTUPKU

Član 199.

- (1) Kazna zatvora izrečena u prekršajnom postupku izvršava se prema odredbama ovog zakona, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Kazna zatvora iz stava 1. ovog člana izvršava se u posebnom odjeljenju ustanove prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta lica prema kome je kazna izrečena.
- (3) Žene kojima je izrečena kazna zatvora u prekršajnom postupku na izdržavanje kazne upućuju se u ustanovu za žene.

Član 200.

- (1) Za upućivanje lica kažnjelog u prekršajnom postupku na izdržavanje kazne nadležan je sud prema prebivalištu, odnosno boravištu kažnjelog.
- (2) Ako kažnjeni nema prebivalište na području u nadležnosti suda koji je donio prvostepeno rješenje, sud će pravosnažno i izvršno rješenje dostaviti sudu iz stava 1. ovog člana.
- (3) Ako je lice kažnjeno u prekršajnom postupku strani državljanin ili je lice koje nema stalno prebivalište na teritoriji Republike Srpske, nadležan za upućivanje na izdržavanje kazne je sud koji je donio rješenje u prvom stepenu.

Član 201.

- (1) Izvršenje kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku može se odgoditi iz istih razloga kao i izvršenje kazne zatvora izrečene u krivičnom postupku.
- (2) Kažnjenoj ženi u trećem mjesecu trudnoće i kažnjenoj majci koja ima dijete mlađe od godinu dana, izvršenje kazne se odgađa dok dijete ne navrší godinu dana.
- (3) U ostalim slučajevima odgađanje izvršenja kazne može trajati najduže do 60 dana.

Član 202.

- (1) Izvršenje kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku izuzetno se može prekinuti do deset dana, na način i prema postupku utvrđenim ovim zakonom.

(2) Za vrijeme prekida kažnjenom ne pripadaju prava predviđena ovim zakonom.

Član 203.

(1) Ako posljednji dan izdržavanja kazne pada u subotu, nedjelju ili u dane državnih praznika, kažnjениk se otpušta posljednjeg radnog dana koji prethodi tome.

(2) Odredbe iz stava 2. ovog člana ne primjenjuju se na kažnjениka kojem je u prekršajnom postupku novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora.

(3) Na kažnjениka kojem je u prekršajnom postupku izrečena kazna zatvora ne primjenjuju se odredbe o uslovnom otpustu iz člana 186. ovog zakona.

(4) Na kažnjениka kojem je u prekršajnom postupku novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora ne primjenjuju se odredbe ovog zakona u vezi sa pogodnostima, uslovnim otpustom i prekidom izdržavanja kazne zatvora.

GLAVA XI IZVRŠENJE MJERE PRITVORA

Član 204.

(1) Mjera pritvora po rješenjima nadležnih sudova izvršava se u posebnom odjeljenju ustanove – pritvorskoj jedinici, po odredbama ovog zakona koje se odnose na izvršenje kazne zatvora, ukoliko odredbama člana 204. do 217. ovog zakona nije drugačije određeno.

(2) Pritvorske jedinice su zatvorenog tipa.

Član 205.

(1) U postupanju sa pritvorenim licima primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o krivičnom postupku i odredbe ovog zakona.

(2) Na zahtjev tužioca i ako je to u interesu pravde, sud može narediti da se ograniče određena prava pritvorenika.

Član 206.

(1) U pritvorsku jedinicu može se primiti lice protiv koga je nadležni sud donio rješenje o određivanju pritvora.

(2) Uz rješenje o određivanju pritvora ustanovi se dostavlja i pismeni nalog za prijem pritvorenika.

(3) Ustanova izdaje pismenu potvrdu o prijemu pritvorenika u koju se, pored ostalog, unosi dan i čas prijema i ime i prezime lica koje je dovelo pritvorenika.

Član 207.

(1) Neposredno po prijemu u ustanovu vrši se ljekarski pregled pritvorenika, a nalaz i mišljenje ljekara unosi se u zdravstveni karton pritvorenika.

(2) Po prijemu u ustanovu pritvorenik se upoznaje sa pravilnikom o kućnom redu za izvršenje mjere pritvora i drugim pravima i dužnostima za vrijeme primjene mjere pritvora.

(3) Pritvorenici koji su zajedno učestvovali u izvršenju krivičnog djela smještaju se u odvojene prostorije.

Član 208.

(1) Pritvorenici u ustanovi borave pod istim uslovima kao i osuđena lica kada je u pitanju smještaj, ishrana, zdravstvena zaštita, primjena mjera prinude, posebne mjere za održavanje reda i bezbjednosti i naknade za pričinjenu štetu za vrijeme primjene mjere pritvora.

(2) U slučaju potrebe čuvanja pritvorenika za vrijeme boravka van ustanove po bilo kom osnovu, obezbjeđenje vrši sudska policija.

Član 209.

(1) Pritvorenik se može privremeno izvesti iz pritvorske jedinice samo u slučajevima i na način kako je to propisano zakonom.

(2) Iz razloga bezbjednosti ili ako je to u interesu vođenja krivičnog postupka, pritvorenik se može premjestiti iz pritvorske jedinice jedne ustanove u pritvorsku jedinicu druge ustanove.

(3) Na prijedlog direktora, rješenje o premještanju pritvorenika donosi nadležni sud, uz saglasnost ministra koji predlaže u koju pritvorsku jedinicu da se premjesti pritvoreno lice.

(4) Protiv rješenja iz stava 3. ovog člana pritvorenik može izjaviti žalbu predsjedniku nadležnog suda u roku od tri dana od prijema rješenja.

(5) Žalba na rješenje ne odgađa izvršenje.

(6) Rješenje po žalbi je konačno i protiv njega se ne može pokreniti upravni spor.

(7) Sprovođenje pritvorenika vrši sudska policija.

Član 210.

(1) Pritvorenik se može radno angažovati u pogonima i radionicama privredne jedinice koje se nalaze u krugu ustanove, uz pribavljenu saglasnost nadležnog suda.

(2) Pritvorenik koji radi, ima pravo na naknadu i druga prava po osnovu rada koja u skladu sa ovim zakonom pripadaju zatvorenicima.

Član 211.

U slučaju smrti pritvorenika ustanova odmah obavještava nadležno tužilaštvo, najbliže srodnike, nadležni sud, Ministarstvo i matični ured i dalje postupa prema uputama nadležnog suda.

Član 212.

(1) Ako za vrijeme izvršenja mjere pritvora pritvorenik učini disciplinski ili bilo koji drugi prekršaj, ustanova o tome obavještava sud koji vodi postupak.

(2) Nadležni sud obavještava se i u slučaju bjekstva pritvorenog lica.

(3) Sud iz stava 2. ovog člana izdaje naredbu za raspisivanje potjernice radi pronalaženja i privođenja pritvorenika.

Član 213.

Otpuštanje pritvorenika iz ustanove vrši se po osnovu rješenja o ukidanju pritvora nadležnog suda ili istekom vremena za koje je pritvor određen.

Član 214.

Nadzor nad izvršenjem mjere pritvora vrši predsjednik nadležnog suda u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku.

Član 215.

Pritvorenik koji na osnovu odredaba Zakona o krivičnom postupku, na svoj zahtjev, prije pravosnažnosti presude bude upućen na izdržavanje kazne zatvora izjednačen je u pravima i dužnostima sa drugim zatvorenicima.

Član 216.

(1) Pravilnikom o kućnom redu u ustanovama za izvršenje mjere pritvora utvrđuje se naročito: prijem i raspoređivanje pritvorenika, zdravstveno-higijenske mjere i ishrana, primanje posjeta, dopisivanje, primanje pošiljki i štampe, rad i ponašanje pritvorenika i održavanje reda i discipline, postupak u slučaju bjekstva ili smrti pritvorenika, sprovođenje pritvorenika i otpuštanje i druga pitanja od značaja za izvršenje mjere pritvora.

(2) U skladu sa pravilnikom o kućnom redu u ustanovama za izvršenje mjere pritvora, direktor ustanove uređuje raspored dnevnih aktivnosti pritvorenih lica, u skladu sa specifičnostima pojedine ustanove.

(3) Pravilnik o kućnom redu u ustanovama za izvršenje mjere pritvora donosi ministar.

GLAVA XII IZVRŠENJE NOVČANE KAZNE

Član 217.

Ako osuđeni ne plati novčanu kaznu u roku koji je utvrđen presudom, sud koji je donio presudu u prvom stepenu po službenoj dužnosti pokreće postupak za zamjenu novčane kazne kaznom zatvora.

Član 218.

(1) Postupak zamjene novčane kazne kaznom zatvora vrši sud u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika i Zakona o prekršajima Republike Srpske.

(2) Ako osuđeni uplati samo jedan dio novčane kazne, ostatak novčane kazne srazmjerno se pretvara u kaznu zatvora.

(3) U slučaju da zatvorenik tokom izdržavanja kazne uplati ostatak novčane kazne, izvršenje kazne zatvora se obustavlja.

(4) Rješenje o obustavi kazne zatvora iz stava 3. ovog člana donosi nadležni sud.

Član 219.

(1) Zatvorenik kome je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora u ustanovi ima isti položaj u pravima i dužnostima kao i druga lica na izdržavanju kazne zatvora, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

(2) Na lice kome je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora ne primjenjuju se odredbe ovog zakona u vezi sa pogodnostima, uslovnim otpustom i prekidom izdržavanja kazne.

(3) Lice iz stava 2. ovog člana otpušta se posljednjeg dana isteka kazne.

(4) Novčana kazna koja je zamijenjena kaznom zatvora izvršava se prema odredbama ovog zakona, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

GLAVA XIII

IZVRŠENJE KAZNE RADA U JAVNOM INTERESU

Član 220.

(1) Ministar donosi rješenje kojim utvrđuje pravne subjekte kod kojih se može izvršavati rad u javnom interesu, shodno odredbama Krivičnog zakonika.

(3) Prilikom određivanja poslodavaca kod kojih se izvršava kazna rada u javnom interesu, vodi se računa da to budu poslovi od javnog interesa u okviru kojih se može ostvariti svrha krivične sankcije.

(4) U izvršenju kazne rada u javnom interesu Ministarstvo posebno saraduje sa organima za zapošljavanje, organima zdravstvene i socijalne zaštite, lokalne samouprave i organima unutrašnjih poslova.

(5) Sa pravnim subjektom u koji se osuđeni upućuje na obavljanje rada u javnom interesu zaključuje se ugovor kojim se definišu mjesto rada, vrsta posla, radno vrijeme i druga pitanja bitna za ostvarivanje svrhe rada u javnom interesu.

Član 221.

(1) Rad u javnom interesu izvršava se u mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenog lica.

(2) Zavisno od raspoloživih mogućnosti, osuđeno lice raspoređuje se na rad prema njegovim psihofizičkim sposobnostima, stečenom stručnom kvalifikacijom, kao i želji osuđenog da radi određeni posao.

Član 222.

(1) Nadzor nad radom osuđenog u javnom interesu vrši Ministarstvo u skladu sa čl. 65. do 71. ovog zakona.

(2) Pravilnik o vrsti poslova i uslovima rada u javnom interesu donosi ministar.

GLAVA XIV

IZVRŠENJE MJERA BEZBJEDNOSTI

1. Obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi

Član 223.

(1) Mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi izrečena uz kaznu zatvora izvršava se u posebnoj zdravstvenoj ustanovi – Zavodu za forenzičku psihijatriju Sokolac.

(2) U ustanovu iz stava 1. ovog člana smještaju se i lica kojima je u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku rješenjem nadležnog suda određen privremeni smještaj u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu do okončanja postupka za primjenu mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi.

(3) Mjera bezbjednosti iz stava 1. ovog člana uz uslovnu osudu, izvršava se u posebnoj zdravstvenoj ustanovi ili u posebnom psihijatrijskom odjeljenju zdravstvene ustanove koju odredi Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite.

(4) Prema licima koja izvršavaju mjeru obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi mogu se primijeniti samo ona ograničenja koja su neophodna radi njihovog liječenja ili radi održavanja reda i discipline.

Član 224.

(1) Upućivanje lica na izvršenje ove mjere bezbjednosti vrši sud u skladu sa članom 73. ovog zakona.

(2) Kada je mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi izrečena uz kaznu zatvora osuđeni se prvo upućuje na izvršenje mjere bezbjednosti.

(3) Posebna zdravstvena ustanova iz člana 223. stav 1. ovog zakona dužna je da primi lice prema kome je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi i sprovodi mjere na način određen ovim članom.

(4) Poslije završenog liječenja osuđenog lica kojem kazna zatvora još nije istekla, nadležni sud rješenjem odlučuje da li će se lice uputiti na izdržavanje preostalog dijela neizdržane kazne zatvora u skladu sa odredbama pravilnika o upućivanju zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora ili će biti pušten na uslovni otpust.

(5) Vrijeme provedeno u ustanovi za izvršenje mjere bezbjednosti računa se kao vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora.

(6) Mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi može trajati duže od izrečene kazne zatvora.

Član 225.

(1) Posebna zdravstvena ustanova iz člana 223. stav 1. ovog zakona u kojoj se izvršava mjera bezbjednosti dužna je svakih devet mjeseci obavještavati ustanovu i sud koji je mjeru izrekao o zdravstvenom stanju lica prema kome se mjera izvršava.

(2) Mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi traje dok ne prestanu razlozi zbog kojih je izrečena.

(3) Kada se završi liječenje, zdravstvena ustanova o tome obavještava nadležni sud koji je izrekao mjeru.

Član 226.

(1) Nadzor nad organizacijom i stručnim radom ustanova iz člana 223. stav 1. ovog zakona vrši Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite.

(2) Nadzor nad zakonitošću izvršavanja mjere bezbjednosti prema licima iz čl. 125. i 223. ovog zakona vrši Ministarstvo.

Član 227.

(1) O premještanju lica upućenog na obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenu ustanovu u drugu zdravstvenu ustanovu, na zahtjev lica prema kome se mjera izvršava ili na prijedlog zdravstvene ustanove, odlučuje Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite, uz saglasnost nadležnog suda.

(2) Troškovi izvršenja mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi obezbjeđuju se u budžetu Republike Srpske.

2. Obavezno liječenje od zavisnosti

Član 228.

(1) Mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti izrečena uz kaznu zatvora izvršava se u posebnoj zdravstvenoj ustanovi iz člana 223. stav 1. ovog zakona.

(2) Kada je mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti izrečena uz kaznu zatvora, osuđeni se prvo upućuje na izvršenje mjere bezbjednosti.

(3) Upućivanje lica na izvršenje mjere iz stava 1. ovog člana vrši nadležni sud prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenog, a ako se osuđeno lice nalazi u pritvoru za upućivanje je nadležan sud u sjedištu ustanove u kojoj se pritvor izdržava.

(4) Vrijeme provedeno u posebnoj zdravstvenoj ustanovi za izvršenje mjere bezbjednosti računa se kao vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora.

(5) Ova mjera može trajati duže od izrečene kazne zatvora, ali ne i duže od tri godine nakon isteka vremena kazne zatvora – izvršavaće se na slobodi.

Član 229.

(1) Poslije završenog liječenja, osuđeno lice kojem kazna zatvora još nije istekla, nadležni sud upućuje na izdržavanje preostalog dijela neizdržane kazne zatvora, u skladu sa odredbama pravilnika o upućivanju zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora.

(2) Odredbe člana 224. stav 2. ovog zakona shodno se primjenjuju i na troškove izvršenja mjere bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti.

GLAVA XV IZVRŠENJE KUĆNOG ZATVORA

Član 230.

(1) Postupak izvršenja kućnog zatvora vrši se u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika.

(2) Mjeru iz stava 1. ovog člana učiniocu koji je star ili iznemogao, teško bolestan, invalidnom licu, trudnoj ženi, samohranom roditelju maloljetne djece sud može odrediti da se kazna zatvora u trajanju do godinu dana može izvršiti i u prostorima u kojima osuđeni stanuje u mjestu prebivališta, odnosno boravišta (kućni zatvor).

(3) Osuđeni kojem je određeno izvršenje kazne zatvora u skladu sa stavom 2. ovog člana ne smije napuštati prostore u kojima stanuje.

Član 231.

(1) Ako osuđeni prekrši zabranu napuštanja prostora stanovanja iz člana 230. ovog zakona, sud može odrediti da ostatak kazne zatvora izdrži u ustanovi za izvršenje kazne zatvora.

(2) Na lica kojima je sud odredio da kaznu zatvora do godinu dana izvršavaju u kućnom zatvoru ne primjenjuju se odredbe čl. 72. do 196. ovog zakona.

(3) Odredbe o izvršenju kućnog zatvora propisuju se pravilnikom o načinu izvršenja kućnog zatvora, koji donosi ministar.

GLAVA XVI MEĐUNARODNA SARADNJA

Član 232.

(1) Državljanin Bosne i Hercegovine, odnosno Republike Srpske može pod uslovima predviđenim međunarodnim ugovorom i zakonima, odnosno pod uslovom uzajamnosti, u Bosni i Hercegovini, odnosno Republici Srpskoj izdržavati kaznu zatvora izrečenu od suda druge države.

(2) Prema odredbama međunarodnih ugovora ili pod uslovom uzajamnosti, Bosna i Hercegovina, odnosno Republika Srpska omogućava stranim državljanima, osuđenim na kaznu zatvora, da kaznu izdržavaju u svojoj državi.

Član 233.

(1) Preuzimanje ili ustupanje izvršenja kazne zatvora i premještanje zatvorenika obavlja se u skladu sa Zakonom o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima.

(2) Preuzimanje ili ustupanje iz stava 1. ovog člana obavlja se u saradnji sa Ministarstvom pravde Bosne i Hercegovine, u čijoj nadležnosti je međunarodna saradnja o pravnoj pomoći.

(3) Rješenje o preuzimanju izvršenja kazne zatvora i upućivanju u određenu ustanovu, kao i rješenje o ustupanju izvršenja kazne zatvora, donosi ministar.

GLAVA XVII KAZNENE ODREDBE

Član 234.

Novčanom kaznom od 300 KM do 500 KM kazniće se za prekršaj:

a) osuđeno lice kome je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi koje se u određenom roku ne javi na izvršenje mjere,

b) osuđeno lice kome je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti koje se u određenom roku ne javi na izvršenje mjere,

v) osuđeno lice koje se po uslovnom otpustu ne prijavi nadležnim organima u određenom roku.

Član 235.

Novčanom kaznom od 500 KM do 1.000 KM kazniće se za prekršaj:

a) odgovorno lice u zdravstvenoj ustanovi ako Ministarstvu u određenom roku ne dostavi odgovarajuće podatke ili dostavi nepotpune ili netačne podatke, kao i kada propisane evidencije ne vodi ažurno i uredno,

b) odgovorno lice u zdravstvenoj ustanovi koje postupi suprotno odredbama člana 221. ovog zakona.

Član 236.

Novčanom kaznom od 3.000 KM do 5.000 KM kazniće se za prekršaj zdravstvena ustanova koja postupi suprotno odredbama člana 221. ovog zakona.

GLAVA XVIII
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 237.

Ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti sljedeće propise:

- 1) Pravilnik o vrstama i načinu vođenja evidencije o zatvorenicima, pritvorenicima i maloljetnicima iz člana 8. stav 2. ovog zakona,
- 2) Pravilnik o funkcionisanju integralnog informacionog sistema (član 9. stav 2),
- 3) Pravilnik o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora (član 17. stav 2),
- 4) Pravilnik o načinu vršenja službe obezbjeđenja u ustanovama Republike Srpske (član 24. stav 6),
- 5) Pravilnik o zvanjima pripadnika službe obezbjeđenja, uslovima njihovog sticanja, uniformi i oznakama zvanja (član 24. stav 7),
- 6) Pravilnik o uslovima i načinu polaganja stručnog ispita radnika u službi tretmana (član 25. stav 6),
- 7) Pravilnik o uslovima i načinu polaganja stručnog ispita radnih instruktora (član 27. stav 6),
- 8) Okvirni plan i program stručnog usavršavanja i osposobljavanja zaposlenih u ustanovama (član 34. stav 5),
- 9) Pravilnik o postupku i kriterijumima za ocjenu rada (član 39. stav 2),
- 10) Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti radnika ustanova (član 56),
- 11) Pravilnik o službenoj legitimaciji i znački (član 57. stav 4),
- 12) Pravilnik o uslovima i načinu polaganja stručnog ispita radnika službe obezbjeđenja (član 58. stav 6),
- 13) Uputstvo o kriterijumima za provjeru psihofizičkih sposobnosti kandidata za prijem u službu obezbjeđenja (član 59. stav 3),
- 14) Sporazum o angažovanju posebnih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova i posebnih jedinica ustanova (član 61. stav 4),
- 15) Pravilnik o organizaciji i upotrebi posebne jedinice službe obezbjeđenja – policije KPU (član 61. stav 5),
- 16) Pravilnik o načinu čuvanja službene tajne (član 62. stav 4),
- 17) Pravilnik o načinu vršenja inspekcijuskog nadzora nad radom ustanova (član 66. stav 4),
- 18) Pravilnik o kriterijumima za upućivanje zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora iz člana 72. stav 2. ovog zakona,
- 19) Pravilnik o postupanju sa pritužbama i drugim podnescima zatvorenika (član 100. stav 5),
- 20) Pravilnik o klasifikaciji i reklasifikaciji zatvorenika (član 141. stav 4),
- 21) Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti zatvorenika (član 155. stav 4),
- 22) Pravilnik o kućnom redu u ustanovama za izvršenje mjere pritvora (član 216. stav 3),
- 23) Pravilnik o vrsti poslova i uslovima rada u javnom interesu (član 222. stav 2),
- 24) Pravilnik o načinu izvršenja kućnog zatvora (član 231. stav 3).

Član 238.

U roku od šest mjeseci od dana stupanja sa snagu ovog zakona, direktor ustanova će donijeti pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta iz člana 15. stav 1. ovog zakona.

Član 239.

Do donošenja podzakonskih akata predviđenih ovim zakonom, primjenjuju se propisi donijeti prema odredbama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 12/10, 117/11, 98/13 i 44/16), ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 240.

Do usklađivanja podzakonskih akata sa ovim zakonom primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu važećeg Zakona, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 241.

Stupanjem na snagu ovog zakona ustanove u Republici Srpskoj nastavljaju sa radom, i to:

- 1) Kazneno-popravni zavod u Foči kao kazneno-popravni zavod zatvorenog tipa,
- 2) Kazneno-popravni zavod u Banjoj Luci kao kazneno-popravni zavod zatvorenog tipa,
- 3) Kazneno-popravni zavod u Bijeljini kao kazneno-popravni zavod zatvorenog tipa,
- 4) Kazneno-popravni zavod u Istočnom Sarajevu kao kazneno-popravni zavod poluotvorenog tipa,
- 5) Kazneno-popravni zavod u Doboju kao kazneno-popravni zavod poluotvorenog tipa
- 6) Kazneno-popravni zavod u Trebinju kao kazneno-popravni zavod poluotvorenog tipa.

Član 242.

(1) U kazneno popravnim zavodima u Banjoj Luci, Istočnom Sarajevu, Bijeljini, Doboju i Trebinju, postoje zatvorena odjeljenja za izvršenje mjere pritvora.

(2) Teritorijalna nadležnost za izvršavanje mjere pritvora, odnosno ustanova iz stava 1. ovog člana, odgovara teritorijalnoj nadležnosti Okružnog suda na čijem području se ustanova nalazi.

Član 243.

Do osnivanja i početka rada kazneno-popravnih ustanova za izvršenje kazne maloljetničkog zatvora za muška osuđena lica, kazne maloljetničkog zatvora za ženska osuđena lica, kazneno-popravne ustanove za izdržavanje kazne zatvora za ženska osuđena lica, vaspitno-popravnih domova za izvršenje vaspitnih mjera upućivanja u vaspitno-popravni dom za muška maloljetna lica i vaspitno-popravni dom za ženska maloljetna lica, ove sankcije izvršavaju se u posebnim odjeljenjima kazneno-popravnih ustanova i to:

- 1) kazna maloljetničkog zatvora za muška osuđena lica u Kazнено-popravnom zavodu u Istočnom Sarajevu,
- 2) kazna maloljetničkog zatvora za ženska osuđena lica u Kazнено-popravnom zavodu u Istočnom Sarajevu,
- 3) kazna zatvora za ženska osuđena lica u Kazнено-popravnom zavodu u Istočnom Sarajevu,
- 4) vaspitna mjera upućivanja u vaspitno-popravni dom za ženska maloljetna lica u Kazнено-popravnom zavodu u Istočnom Sarajevu,
- 5) vaspitna mjera upućivanja u vaspitno-popravni dom za muška maloljetna lica u Kazнено-popravnom zavodu u Banjoj Luci.

Član 244.

- (1) U Zavod za forenzičku psihijatriju Sokolac upućuju se:
  - 1) lica kojima je uz kaznu zatvora izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja i zdravstvenoj ustanovi,
  - 2) lica kojima je uz kaznu zatvora izrečena mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti,
  - 3) lica kojima je nadležni sud odredio privremeni smještaj u zdravstvenu ustanovu do okončanja postupka za primjenu mjere bezbjednosti,
  - 4) lica kojima je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi zbog počinjenog krivičnog djela u stanju bitno smanjene uračunljivosti u skladu sa članom 43. Zakona o zaštiti lica sa mentalnim poremećajima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 46/04),
  - 5) zatvorenici koji se upućuju na liječenje u skladu sa odredbama člana 125. stav 1. ovog zakona.
- (2) Ministarstvo i Zavod za forenzičku psihijatriju Sokolac regulišu međusobna prava i obaveze posebnim sporazumom.

Član 245.

- (1) U ustanovama se izvršavaju kazne zatvora i mjere pritvora izrečene od Suda Bosne i Hercegovine, u skladu sa odredbama Pravilnika o kriterijima za upućivanje osuđenih lica na izdržavanje kazne zatvora u Republici Srpskoj, prema uputnom aktu Suda Bosne i Hercegovine.
- (2) Na izvršenje kazne zatvora i mjere pritvora koje je izrekao Sud Bosne i Hercegovine primjenjuje se Zakon Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – prečišćen tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16).
- (3) U ustanovama se izvršavaju kazne zatvora i mjere pritvora izrečene od Suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u skladu sa odredbama Pravilnika o kriterijima za upućivanje osuđenih lica na izdržavanje kazne zatvora u Republici Srpskoj, prema uputnom aktu Suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (4) Na izvršenje kazne zatvora i mjere pritvora koje je izrekao Sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine primjenjuje se Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, broj 31/11).
- (5) Sredstva potrebna za izvršenje kazne zatvora i mjere pritvora iz st. 1. i 3. ovog člana obezbjeđuju se u skladu sa sporazumom sa Ministarstvom pravde Bosne i Hercegovine i Pravosudnom komisijom Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Član 246.

Zatvorenici koji su do stupanja na snagu ovog zakona stekli formalne uslove za odobravanje pogodnosti van ustanove nastavljaju sa korišćenjem pogodnosti, ako za nastavak njihovog daljeg korišćenja nema bezbjednosnih smetnji i novih okolnosti koje bi imale uticaj na odlučivanje o odobravanju.

Član 247.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 12/10,117/11, 98/13 i 44/16).

Član 248.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Broj:

Datum:

PREDSJEDNIK
NARODNE SKUPŠTINE

Nedeljko Čubrilović

OBRAZLOŽENJE
NACRTA ZAKONA O IZVRŠENJU KRIVIČNIH I PREKRŠAJNIH SANKCIJA
RUBLIKE SRPSKE

I USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske sadržan je u članu 10. Ustava Republike Srpske, prema kojem su građani Republike Srpske ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki pred zakonom i uživaju istu pravnu zaštitu ljudskih prava i sloboda, u Amandmanu XXXII na član 68. t. 5. i 10. Ustava Republike Srpske, prema kojem Republika Srpska obezbjeđuje ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda i uređuje organizaciju, nadležnost i rad državnih organa u skladu sa Ustavom.

II USKLAĐENOST SA USTAVOM, PRAVNIM SISTEMOM I PRAVILIMA NORMATIVNOPRAVNE TEHNIKE

Prema Mišljenju Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo broj: 22/01-021-849/17 od 11. decembra 2017. godine, ustavni osnov za donošenje Zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske sadržan je u članu 10. Ustava Republike Srpske, prema kojem su građani Republike Srpske ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki pred zakonom i uživaju istu pravnu zaštitu ljudskih prava i sloboda, u Amandmanu XXXII na član 68. t. 5. i 10. Ustava Republike Srpske, prema kojem Republika Srpska obezbjeđuje ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda i uređuje organizaciju, nadležnost i rad državnih organa u skladu sa Ustavom i u članu 70. stav 1. tačka 2. Ustava, prema kojem Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte.

Programom Narodne skupštine Republike Srpske za 2017. godinu planirano je donošenje ovog zakona.

Obrađivač je, u skladu sa članom 41. stav 1. tačka 5) i članom 59. stav 1. Pravila za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 24/14), u obrazloženju naveo razloge zbog kojih se pristupilo izradi novog Zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske. S tim u vezi, navedeno je da se donošenjem ovog zakona vrši usklađivanje sa novim krivičnim i prekršajnim zakonodavstvom Republike Srpske, ali i usklađivanje sa ratifikovanim međunarodnim aktima, prvenstveno sa Standardnim minimalnim pravilima UN-a o postupanju sa zatvorenicima (Mendelina pravila), Evropskim zatvorskim pravilima, Standardima CPT-a, kao i preporukama Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT).

Shodno navedenom, predmetnim zakonom uređuje se osnivanje i organizacija ustanova za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija, kao posebnih ustanova koje osniva i ukida Vlada Republike Srpske na prijedlog ministra, a koje su u sastavu i pod neposrednim nadzorom Ministarstva pravde, kao i kategorizacija ustanova prema stepenu obezbjeđenja. U vezi s tim, propisuje se da ustanove mogu biti poluotvorenog i zatvorenog tipa, a organizuju se kao kazneno-popravni zavodi i vaspitno-popravni domovi. Osim toga, Ustanove i posebna odjeljenja u sastavu ustanova kategorišu se i prema polu lica, dobi i vrsti sankcija koje se izvršavaju. Takođe, propisuje se izvršenje: kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora, kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku, mjera pritvora, uslovni otpust, kao i izvršenje mjere bezbjednosti obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi i

liječenje od zavisnosti. Isto tako, licima koja izdržavaju kaznu zatvora omogućava se i radno angažovanje u okviru privredne jedinice u ustanovi i van ustanove, kao i obrazovanje zatvorenika, obezbjeđuje se zdravstvena zaštita, organizacija i korištenje slobodnog vremena, kao i uslovi za odobravanje pogodnosti koje se koriste van ustanove.

Republički sekretarija za zakonodavstvo razmotrio je predmetni zakon i u skladu sa svojim ovlaštenjima, ne upuštajući se u cjelishodnost ponuđenih zakonski rješenja, skrenuo pažnju obrađivaču na obavezu primjene Pravila za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 24/14). U tom smislu skrenuta je pažnja obrađivaču na strukturu i sistematiku Zakona. Takođe, u cilju poboljšanja teksta Zakona i dodatnog usaglašavanja sa pravnim sistemom Republike Srpske obrađivaču Zakona je sugerisano da nadležnosti inspektora, koji vrše nadzor nad radom kazneno-popravnih ustanova usaglase sa Zakonom o upravnoj inspekciji i Zakonom o inspektoratu, što je obrađivač prihvatio i ugradio u tekst Zakona. Osim toga, imajući u vidu odredbe Zakona o republičkoj upravi, obrađivaču Zakona je ukazano i na status ustanova za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija. Isto tako, ukazano je i na status privrednih jedinica unutar ustanova, budući da se prema predloženom rješenju upisuju u sudski registar, čime stiču svojstvo pravnog lica.

Obrađivač je u obrazloženju Zakona naveo da je postupio u skladu sa članom 37. stav 1. tačka đ) Poslovnika Vlade Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 10/09), te t. 4. i 15. Smjernica za postupanje republičkih organa uprave o učešću u javnosti i konsultacijama u izradi zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 123/08 i 73/12), i utvrdio da je Zakon od interesa za javnost.

Imajući u vidu da bi odredbe predmetnog zakona mogle biti od interesa za druga ministarstva, smatramo da se u skladu sa članom 17. stav 1. tačka z) Poslovnika o radu Vlade Republike Srpske, potrebno je pribaviti mišljenje resornih ministarstava uprave i lokalne samouprave, rada i boračko-invalidske zaštite, industrije energetike i rudarstva, unutrašnjih poslova, zadržavlja i socijalne zaštite i finansija.

S obzirom na značaj materije koja se uređuje predmetnim zakonom i da je u pitanju Nacrt zakona, mišljenja smo da se Nacrt zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske može na razmatranje.

III USKLAĐENOST SA PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE

Prema mišljenju Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju Republike Srpske, broj 17.03-020-2570/17 od 13. novembra 2017. godine, a nakon uvida u propise EU i analize odredaba Nacrta zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske nij eustanovljeno da EU *acquis* sadrži obavezujuće sekundarne izvore koji su relevantni za predmet uređivanja dostavljenog nacrta zbog čega u Izjavi o usklađenosti stoji ocjena „neprimjenjivo“.

IV RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Programom rada Narodne skupštine Republike Srpske i Vlade Republike Srpske za 2017. godine predviđena je izrada Zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske.

Potreba za izradu ovog zakona sadržana je, između ostalog, zbog usklađivanja dosadašnjeg sistema izvršenja krivičnih sankcija sa novim krivičnim i prekršajnim zakonodavstvom Republike Srpske, usklađivanja sa pojedinim odredbama Zakona BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera, otklanjanja izvjesnih poteškoća i nejasnoća u realizaciji ranijih zakonskih rješenja, primjena pozitivnih iskustava stečenih u

penološkoj praksi koje je bilo neophodno ugraditi u zakonske okvire ali i usklađivanja sa ratifikovanim i relevantnim međunarodnim aktima, prvenstveno sa Standardnim minimalnim pravilima UN-a o postupanju sa zatvorenicima (Mendelina pravila), Evropskim zatvorskim pravilima, Standardima CPT-a kao i preporukama Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) nakon posjeta Bosni i Hercegovini tokom 2015. godine.

Tako se predloženim zakonskim rješenjem propisuje način izvršenja kazne zatvora izrečene u krivičnom i prekršajnom postupku, kazne dugotrajnog zatvora, pritvora, rada u javnom interesu, mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi i obaveznog liječenja od zavisnosti, krivične sankcije koje izreknu strani sudovi kao i organizacija i rad ustanova za izvršenje krivičnih sankcija i radno pravni status zaposlenih u ustanovama za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija a odredbe ovog zakona primjenjivaće se na sva lica koja se nalaze u kazneno-popravnim ustanovama Republike Srpske, ako drugim zakonom nije drugačije propisano.

Potreba za donošenjem ovog zakona je i zbog toga što je jedino zakonom moguće uspostaviti osjetljivu ravnotežu između potrebe da se društvo zaštiti od kriminala i lica koja se bave kriminalom, a da se sa druge strane ispoštuju međunarodni standardi u oblasti ljudskih prava zatvorenika (naročito po dokumentima Ujedinjenih nacija i Evropskoj konvenciji o osnovnim ljudskim pravima i slobodama), kao i ustavne garancije ovih prava.

Model ovog zakona je u osnovi inspirisan zakonodavstvom iz okruženja i nekih visokorazvijenih zemalja Evrope, ali korigovan i prilagođen našim uslovima.

V OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

U Glavi I (čl. 1. do 12) propisuje se izvršenje kazne zatvora izrečene u krivičnom i prekršajnom postupku, kazne dugotrajnog zatvora, pritvora, rada u javnom interesu, mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi i obaveznog liječenja od zavisnosti, krivične sankcije koje izreknu strani sudovi kao i organizacija i rad Ustanova za izvršenje krivičnih sankcija i radno pravni status zaposlenih u Ustanovama. Takođe, propisano je da se odredbe ovog zakona primjenjuju na sva lica koja se nalaze u kazneno-popravnim ustanovama Republike Srpske ako drugim zakonom to drugačije nije propisano, svrha izvršenja krivičnih i prekršajnih sankcija (u daljem tekstu: sankcije), lica prema kojima se izvršavaju sankcije, uslovi za izvršenje sankcija, unapređivanje sistema izvršenja sankcija, evidencije o licima prema kojima se izvršavaju sankcije, pravilo odvojenosti izvršavanja sankcija po polu i uzrastu i značenje izraza u ovom zakonu. U tom smislu svrha izvršenja sankcija je sprovođenje pravosnažnih izvršnih sudskih odluka, zaštita društva od vršenja krivičnih djela i izdvajanje učinilaca krivičnih djela iz društvene sredine u cilju njihovog prevaspitanja, liječenja i osposobljavanja, a lica prema kojima se izvršavaju sankcije zadržavaju sva prava koja im zakonski nisu oduzeta pravosnažnom presudom ili rješenjem kojom je izrečena kazna zatvora, a lišavaju se ili ograničavaju određeni prava samo u mjeri koja odgovara prirodi i sadržini sankcije. Lica prema kome se izvršava sankcija ne smije biti stavljeno u neravnopravan položaj zbog rase, boje kože, pola, jezika, vjere, političkih ili drugih uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovnog stanja, obrazovanja, društvenog položaja ili drugog ličnog svojstva. Radi praćenja, proučavanja i unapređenja sistema izvršenja krivičnih sankcija, ministar pravde može osnovati stručni savjet iz reda predstavnika naučnih ustanova, sudova, organa uprave, stručnih udruženja, drugih institucija i pojedinaca koji se bave pitanjima vaspitanja i kriminaliteta. S ciljem međusobne saradnje, informisanja, dogovaranja i prikupljanja relevantnih podataka, Ustanove i drugih organi za izvršenje sankcija dužni su da vode propisane evidencije o licima prema kojima se izvršavaju sankcije, pritvor i druge mjere.

U Glavi II (čl. 12. do 29) propisuju se odredbe o osnivanju i organizaciji ustanova, rukovođenje ustanovama, službe u ustanovi, radni odnosi, prava po osnovu rada, disciplinska odgovornost radnika u ustanovi, posebne odredbe o službi obezbjeđenja, čuvanje službene tajne i informisanje. Ustanove su posebne ustanove i pod neposrednim nadzorom Ministarstva pravde, a osniva ih i ukida Vlada Republike Srpske na prijedlog ministra. Ustanove prema stepenu obezbjeđenja mogu biti poluotvorenog i zatvorenog tipa a organizuju se kao kazneno-popravni zavodi i vaspitno-popravni domovi. Ustanove i posebna odjeljenja u sastavu ustanova kategorisane su prema polu lica koja izvršavaju sankcije, starosnoj dobi i vrsti sankcija koje se izvršavaju. Propisano je da ustanovom rukovodi direktor zavoda koga postavlja i razrešava ministar pravde na osnovu javnog konkursa, a ustanove zatvorenog tipa mogu imati zamjenika direktora koga takođe postavlja i razrješava ministar pravde na osnovu javnog konkursa. Službom ustanove rukovodi pomoćnik direktora koga raspoređuje direktor ustanove uz saglasnost ministra, izuzev pomoćnika rukovodioca Ustanove za zdravstvenu službu koga postavlja rukovodilac Ustanove, uz saglasnost ministra, na osnovu javnog konkursa na period od pet godina. Službe u ustanovi su: služba obezbjeđenja, služba tretmana, zdravstvena služba, privredno-instruktorska služba i služba za pravne, finansijske i opšte poslove.

U glavi III (čl. 29. do 65) propisuje se da se radni odnos u ustanovama zasniva na neodređeno vrijeme putem javnog konkursa, a izuzetno radni odnos se može zasnovati bez javnog konkursa i na određeno vrijeme, radi zamjene odsutnog radnika do njegovog povratka, privremeno povećanog obima posla koji sa prekidima ili bez prekida može trajati najduže 24 mjeseca uz saglasnost ministra. Da bi lice zasnovalo radni odnos u ustanovi mora ispunjavati opšte i posebne uslove propisane ovim zakonom. Zbog posebnih uslova rada i prirode posla, na kojima rade ovlašćena službena lica ministarstva i ustanova, ministar posebnih aktom utvrđuje radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa u uvećanom trajanju od najviše 16 mjeseci za 12 mjeseci efektivnog staža. Zbog potrebe posla ili povećanog obima posla ministar može privremeno uputiti zaposleno lice u drugu ustanovu bez njegove saglasnosti najduže šest mjeseci u toku jedne godine, a uz njegovu saglasnost najduže 12 mjeseci. Radi osiguravanja efikasnog načina procjene rada, uočavanja nedostataka u radu i priznavanja istaknutog rada, zaposleni u ustanovi se ocjenjuju jednom godišnje. Direktora i zamjenika direktora ustanove ocjenjuje ministar ili pomoćnik ministra a pomoćnike direktora ustanove i rukovodioce posebnih odjeljenja ocjenjuje direktor ustanove. Ostale zaposlene u ustanovi ocjenjuje pomoćnik direktora ustanove. U članovima 42. i 43. ovog zakona taksativno su navedeni razlozi za razrešenje direktora i zamjenika direktora ustanove, a članom 44. propisan su razlozi za prestanak radnog odnosa zaposlenog ustanovi. Za učinjene povrede radnih obaveza i dužnosti koje mogu biti lakše i teže, zaposleni u ustanovi disciplinski su odgovorni i može im se za lakšu povredu izreći mjera ukor ili novčana kazna u iznosu do 15 % od mjesečne plate zaposlenog u trajanju do tri mjeseca, a za težu povredu može im se izreći novčana kazna u visini od 20 do 30 % mjesečne plate u trajanju od jednog do šest mjeseci ili mjera prestanka radnog odnosa. Bliže odredbe o pokretanju i vođenju disciplinskog postupka za utvrđivanje povreda radnih obaveza, kao i odredbe o zastarjelosti utvrdiće se pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti zaposlenih u Ustanovama koji donosi ministar. U ovoj glavi takođe se propisuju odredbe o licu koje se prvi put prima u službu obezbjeđenja, da se prima kao pripravnik na osnovu javnog konkursa, da nije stariji od 27 godina, da ima srednju stručnu spremu četvrtog stepena obrazovanja i da ispunjava zdravstvene i psihofizičke uslove. Za pripravnika u službi obezbjeđenja, na radna mjesta za koja je predviđena viša ili visoka stručna sprema, može se primiti i lice koje je starije od 27, a mlađe od 30 godina starosti. Takođe, direktor ustanove uz saglasnost ministra ili resornog pomoćnika iz sastava službe obezbjeđenja osniva posebno obučenu i opremljenu jedinicu radi održavanja reda i bezbjednosti ustanove. Svi zaposleni u ustanovama dužni su čuvati službenu tajnu, a obaveza

čuvanja službene tajne traje i po prestanku radnog odnosa u ustanovi.

U Glavi IV (čl. 65. do 72) propisuju se odredbe o nadzoru nad radom ustanova koji je u nadležnosti Ministarstva a vrši ga Odjeljenje za nadzor nad radom ustanova putem ovlašćenih službenih lica – inspektora, a po posebnom ovlašćenju ministra i načelnik Odjeljenja za nadzor. U vršenju stručnog nadzora mogu se angažovati naučne i stručne ustanove, kao i pojedinci. U izvršavanju zadataka inspekcijskog nadzora, inspektor je nezavistan i preuzima radnje na osnovu ovog zakona i drugih propisa. O izvršenom nadzoru inspektor sačinjava zapisnik koji se dostavlja ministru, resornom pomoćniku i direktoru ustanove. Rješenjem inspektora direktor ustanove je dužan da postupi po naloženim mjerama i datim rokovima i o tome pismeno obavijesti Ministarstvo. Na naložene mjere i date rokove u izvještaju o izvršenom inspekcijskom nadzoru direktor ustanove ima pravo prigovora ministru u roku od osam dana od dana prijema rješenja. Rješenje ministra na prigovor je konačno. Članom 70. propisano je da u cilju nadzora nad zaštitom i stanjem ljudskih prava i uslova u kojima se izvršavaju krivične i prekršajne sankcije, Narodna skupština Republike Srpske može imenovati Nezavisnu komisiju. Komisija je nezavisna u svom radu i nadležni organi i institucije su dužni da Komisiji obezbijede sve podatke od značaja za njen rad. Komisija se sastoji od pet članova – eksperata iz pravne ili druge srodne oblasti, koji poznaju probleme izvršenja krivičnih i prekršajnih sankcija a nisu zaposleni u institucijama u kojima se izvršavaju krivične i prekršajne sankcije niti u Ministarstvu pravde. Komisija se imenuje na period od pet godina, donosi Poslovnik o svom radu, podnosi godišnji izvještaj o radu i dostavlja ga Narodnoj skupštini Republike Srpske i Ministarstvu pravde.

U Glavi V (čl. 72. do 155) propisuju se odredbe o izvršenju kazne zatvora, upućivanje zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora, odlaganja izvršenja kazne zatvora, prijem osuđenih lica u ustanovu, raspored i klasifikacija, standardi smještaja, higijenski uslovi, ishrana, odjeća i obuća, pravo na kontakte sa spoljnim svijetom, pravna pomoć, biračko pravo i zadovoljavanje vjerskih potreba, rad zatvorenika i prava po osnovu rada, privredne jedinice, zdravstvena zaštita zatvorenika, odbijanje uzimanja hrane-štrajk glađu, testiranje na zarazne bolesti, alkohol i opojna sredstva, obrazovanje zatvorenika, slobodno vrijeme zatvorenika, pogodnosti i uslovi za odobravanje pogodnosti koje se koriste van ustanove, procjena rizika, obavezan nadzor i nadzor van obaveznog nadzora zatvorenika, mjere zabrane, ograničenja i izvršenje mjera zabrane, premještaj zatvorenika, prekid izdržavanja kazne zatvora, disciplinska i materijalna odgovornost zatvorenika, mjere za održavanje reda i bezbjednosti, posebne mjere za održavanje reda i bezbjednosti, mjere prinude i primjena mjera prinude, upotreba vatrenog oružja i postupanje prilikom bjekstva. U tom smislu upućivanje osuđenika i kažnjenika na izdržavanje kazne zatvora vrši osnovni sud na čijem području zatvorenik ima prebivalište, odnosno boravište. Zatvorenici se na izdržavanje kazne zatvora upućuju u skladu sa Pravilnikom o kriterijima za upućivanje zatvorenika na izdržavanje kazni zatvora kojeg donosi ministar pravde. Posebno su propisani slučajevi za upućivanje na izdržavanje kazne zatvora kada je mjesto prebivališta ili boravišta osuđenog i kažnjenog nepoznato, ili je njegovo prebivalište ili boravište u inostranstvu ili je osuđen u odsutnosti ili ako je mjesto prebivališta ili boravišta osuđenog na području drugog entiteta, a sud entiteta se oglasi nenadležnim za upućivanje te ako je presudu donio inostrani sud a koja je priznata presudom nadležnog suda Republike Srpske. Sud poziva osuđenog koji se nalazi na slobodi i izdaje mu uputni akt kao i voznu kartu ako za odlazak treba koristiti prevozna sredstva javnog saobraćaja. Osuđenom koji se nalazi na slobodi može se na njegovu molbu odložiti izvršenje kazne zatvora u slučajevima navedenim u članu 78. ovog zakona o čemu rješava predsjednik suda nadležnog za izvršenje. Osuđena lica se primaju u ustanovu na osnovu uputnog akta nadležnog suda i po prijemu utvrđuje se njegov identitet, upis u prijemu knjigu a prema procjeni ljekara ustanove može se izvršiti RTG snimak pluća, osnovno laboratorijsko testiranje i testiranje na HCV, HIV, HBS i antigen. Prijem osuđenih lica u ustanovu, raspored

i klasifikacija vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona i Pravilnika o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora i drugih propisa koji se odnose na prava i dužnosti zatvorenika koji su istim dostupni tokom izdržavanja kazne zatvora. Svakom zatvoreniku obezbjeđuje se smještaj u zajedničkim prostorijama za spavanje a porodilje i majke koje njeguju djecu u toku izdržavanja kazne zatvora, smještaju se odvojeno od ostalih zatvorenica. Zatvorenicima sa posebnim potrebama obezbjeđuje se smještaj primjeren vrsti i stepenu njihovih posebnih potreba. Zatvorenicima-vjerskim službenicima omogućava se nošenje brade i kose u skladu sa vjerskim propisima određene konfesije. Ustanove su dužne da vrđše redovnu kontrolu hrane, vode, lične higijene zatvorenika te higijene smještaja, odjeće i posteljine. Ishrana, odjeća i obuća zatvorenika propisuje se Pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora. Zatvorenici imaju pravo kontaktiranja i dopisivanja sa članovima porodice bez ograničenja, pravo da primaju posjetu člana uže porodice dva puta u mjesecu, pravo na prijem paketnih pošiljki, podnošenja pritužbi i drugih podnesaka bilo kom službeniku ustanove, ombudsmanu, nadležnom sudu i advokatu po svom izboru a bliže odredbe o postupanju za pritužbama i drugim podnescima propisuju se Pravilnikom o postupanju sa pritužbama i drugim podnescima zatvorenika kojeg donosi ministar. Zatvorenicima se obezbjeđuje da budu u mogućnosti da ostvaruju svoje biračko pravo na izborima za sve nivoe vlasti te ima pravo da zadovoljava svoje vjerske potrebe u skladu sa Pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora. Zatvorenicima sposobnim za rad i koja su pristala na radno angažovanje, Privredno –instruktorska služba omogućava i organizuje radno angažovanje i stručnu obuku u radionicama i pogonima ustanove, ekonomijama i farmama, koje se ostvaruje u okvirima privredne jedinice u ustanovama i van ustanove. Zatvorenici koji rade u okviru privredne jedinice i na drugim režijskim poslovima imaju pravo na naknadu. Takođe, zatvorenicima tokom izdržavanja kazne zatvora obezbjeđuje se zdravstvena zaštita a troškove liječenja snosi ustanova osim ako je do narušavanja zdravlja došlo samopovređivanjem. Zatvorenici za vrijeme trudnoće, porođaja i materinstva obezbjeđuje se stručna ljekarska njega a zatvorenica-majka može zadržati dijete do navršene dvije godine života djeteta. Zatvorenik koji za vrijeme izdržavanja kazne zatvora duševno oboli ili pokazuje teške psihičke smetnje smješta se u specijalizovanu zdravstvenu ustanovu – Zavod za forenzičku psihijatriju Sokolac. U slučaju smrti zatvorenika, ustanova je dužna bez odlaganja obavijestiti nadležno tužilaštvo, bračnog druga ili drugog člana uže porodice, sud koji je osuđenog uputio na izdržavanje kazne i matičara nadležnog po mjestu sjedišta ustanove ili po mjestu gdje je nastupila smrt lica. Odredbom člana 132. i člana 133. propisan je postupak prema zatvoreniku u slučaju odbijanja uzimanja hrane – štrajk glađu. Osnovno i srednje stručno obrazovanje zatvorenika može se organizovati u skladu sa važećim propisima iz oblasti obrazovanja a maloljetna i mlađa punoljetna lica imaju pravo na osnovno i srednje obrazovanje do nivoa četvrtog stepena. U okviru slobodnog vremena u ustanovi organizuju se slobodne aktivnosti kao dopunski oblik opšteg i srednjeg stručnog obrazovanja, radi sticanja pozitivnih navika za racionalno korišćenje slobodnog vremena. Za dobro ponašanje i zalaganje na radu, kao i aktivno učešće u realizaciji programa postupanja, zatvorenicima se mogu odobravati pogodnosti koje se koriste u krugu ustanove i pogodnosti koje se koriste van ustanove. Pogodnosti odobrava direktor ustanove ili lice koje ovlasti. Pogodnosti koje se koriste u krugu ustanove propisuju se Pravilnikom o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora a pogodnosti koje se koriste van ustanove propisane su Pravilnikom o klasifikaciji i reklasifikaciji zatvorenika. Zatvoreniku koji koristi pogodnosti van ustanove mogu se odrediti mjere zabrane i ograničenja tokom korišćenja pogodnosti. Zatvorenicima nakon izdržane ½ izdržane kazne zatvora može se odobriti premještaj iz jedne u drugu ustanovu o čemu odlučuje ministar ili resorni pomoćnik a kada to zahtjevaju razlozi bezbjednosti ili zbog organizacije izvršenja kazne zatvora, direktor ustanove može ministru podnijeti prijedlog za premještaj iz jedne u drugu ustanovu. Takođe, data je i mogućnost da direktor ustanove uz pismenu saglasnost zatvorenika, zbog

bezbjednosti ili zbog organizacije izvršenja kazne zatvora, može ministru podnijeti prijedlog za premještanje na izdržavanje kazne zatvora u drugi entitet u kojem zatvorenik ima prebivalište, odnosno boravište. Rješenje o premještanju donosi ministar nakon pribavljene saglasnosti ministra pravde entiteta u koji se zatvorenik premješta. U određenim slučajevima navedenih u čl. 152. na molbu zatvorenika, ministar ili lice koga ovlasti posebnim ovlaštenjem može rješenjem odobriti prekid izdržavanja kazne zatvora u Ustanovama. Takođe, u slučajevima teških akutnih bolesti, uz saglasnost zatvorenika i na inicijativu zdravstvene službe, direktor ustanove može predložiti prekid izdržavanja kazne zatvora za oboljelog zatvorenika – dok bolest traje, s tim da se svakih 90 dana preispituje doneseno rješenje. U slučaju određivanja pritvora za drugo krivično djelo, sud koji je odredio pritvor obavezan je donijeti rješenje o prekidu izdržavanja kazne zatvora. Ukoliko je pritvor za drugo krivično djelo odredio sud sa sjedištem van teritorije Republike Srpske a nije donio rješenje o prekidu izdržavanja kazne zatvora, rješenje o prekidu izdržavanja kazne za vrijeme dok traje pritvor donosi ministar ili pomoćnik ministra.

U glavi VI (čl. 155 do 167) propisuje se da se za učinjene lakše i teže disciplinske prekršaje zatvorenicima se mogu izreći disciplinske kazne opomena, pismeni ukor, oduzimanje pogodnosti i upućivanje u samicu do 20 dana u skladu sa Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti zatvorenika kojeg donosi ministar.

U glavi VII (čl. 167 do 185) propisuje se da se u cilju održavanja reda i bezbjednosti u ustanovi, prema zatvoreniku se mogu primijeniti posebne mjere (pojačani nadzor, oduzimanje i privremeno zadržavanje stvari čije je držanje dopušteno, testiranje na zarazne bolesti, alkohol i opojna sredstva, izdvajanje u prostoriju bez opasnih stvari, smještaj u medicinsku prostoriju sa intenzivnim nadzorom, smještaj u odjeljenje pojačanog nadzora i intenzivnog programom postupanja i usamljenje) i mjere prinude (upotreba fizičke snage, vezivanje, upotreba gumene palice, upotreba službenih pasa, upotreba šmrkova sa vodom, upotreba hemijskih sredstva, upotreba elektromagnetnog/elektroničkog nesmrtonosnog oružja – taser, upotreba kinetičkog nesmrtonosnog oružja – gumeni metak i upotreba vatrenog oružja. Pripadnici službe obezbjeđenja dužni su bez odlaganja preduzimati radnje da zatvorenika onemoguću u bjekstvu a cilju neposrednog hvatanja odbjeglog lica, pripadnik službe obezbjeđenja i bez naredbe nadležnog suda o pretresanju, može ući u tuđi stan i ostale prostorije i po potrebi izvršiti pretres u mjeri u kojoj je potrebno da se pronađe i liši slobode odbjeglog zatvorenika i da se posluži saobraćajnim sredstvima i sredstvima veze koja su mu dostupna. U slučaju bjekstva zatvorenika, ustanova odmah obavještava organ unutrašnjih poslova u sjedištu ustanove, organ unutrašnjih poslova u mjestu prebivališta, odnosno boravišta zatvorenika i Graničnu policiju BiH radi preduzimanja mjera pronalazanja, hvatanja i privođenja odbjeglog. Bjekstvom se smatra i svako samovoljno udaljenje iz ustanove, nedolazak na vrijeme sa odobrenog korišćenja pogodnosti van ustanove, nedolazak na vrijeme sa odobrenog prekida izdržavanja kazne, samovoljno udaljenje sa liječenja u zdravstvenoj ustanovi i nejavljanje u ustanovu nakon opoziva uslovnog otpusta.

U Glavi VIII (čl. 185. do 196) propisuju se odredbe o uslovnom otpustu i otpuštanju zatvorenika. Radi podsticanja ličnih napora zatvorenika za uključivanje u život na slobodi, za koja se osnovano može očekivati da više neće činiti krivična djela i da je kazna zatvora postigla svrhu kažnjavanja, isti se mogu uslovno otpustiti u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika i ovog zakona. O uslovnom otpustu zatvorenika koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u ustanovama Republike Srpske kao i zatvorenika koja se po pravosnažnim presudama sudova Republike Srpske nalaze na izdržavanju kazne zatvora u ustanovama Federacije Bosne i Hercegovine rješava Komisija za uslovni otpust koju imenuje ministar. Komisija za uslovni otpust sastoji se od pet članova u koju ulaze predstavnik Ministarstva, sudija Vrhovnog suda Republike Srpske, te tri nezavisna člana iz relevantne stručne oblasti. O uslovnom otpustu rješava se po molbi zatvorenika ili na prijedlog direktora ustanove.

Inicijativu za podnošenje prijedloga za uslovni otpust može da podnese i ljekar ustanove nakon sagledavanja zdravstvenog stanja zatvorenika, ako teže ili akutno zdravstveno stanje zatvorenika na to ukazuje ili ako medicinska procjena ukazuje na nemogućnost izlječenja, odnosno lošu zdravstvenu prognozu zatvorenika. Ustanova uz prijedlog ili molbu, dostavlja Komisiji podatke o postignutom stepenu prevaspitanja i druge podatke o zatvoreniku koji mogu biti od značaja za odluku Komisije, kao i mišljenje o opravdanosti molbe. Zatvorenik koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora, a protiv kojeg se vodi drugi krivični postupak, do okončanja postupka i donošenja pravosnažnosti presude ne može podnositi molbu za uslovni otpust niti ustanova može podnositi prijedlog Komisiji za uslovni otpust. U slučaju odbijanja prijedloga ili molbe za uslovni otpust, novi prijedlog ili molba ne može se podnijeti prije isteka četiri mjeseca ako se radi o kazni zatvora do dvije godine, odnosno šest mjeseci, ako se radi o kazni zatvora od dvije i više godina, računajući od dana konačnosti rješenja. Zatvorenik kojem je odobren uslovni otpust obavezan je da se za vrijeme trajanja uslovnog otpusta svakih 15 dana javlja policijskog stanici nadležnoj po mjestu prebivališta, odnosno boravišta zatvorenika, a koja u slučaju nejavljanja u određeno vrijeme o tome obavještava ustanovu. Za vrijeme trajanja uslovnog otpusta zatvoreniku nije dozvoljeno napuštanje teritorije Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine, osim kada su u pitanju strani državljani ili lica bez državljanstva, a koji nemaju stalno mjesto boravišta u Republici Srpskoj, odnosno Bosni i Hercegovini. Izuzetno, na mobu zatvorenika a uz obrazložen prijedlog ustanove ministar može rješenjem odobriti napuštanje teritorije Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine u slučajevima kada se radi o liječenju zatvorenika ili užeg člana njegove porodice, a koje nije moguće sprovesti u zdravstvenim ustanovama Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine. Ustanova u kojoj je zatvorenik do dana otpuštanja na uslovni otpust izdržavalo kaznu zatvora obavezna je da u saradnji sa organom iz stava 1. ovog člana prati realizaciju i ostvarenje svrhe uslovnog otpusta. Ako zatvorenik od dana donošenja rješenja Komisije kojim se odobrava uslovni otpust do dana otpuštanja na uslovni otpust učini teži disciplinski prekršaj, direktor ustanove dužan je odmah podnijeti prijedlog za opoziv rješenja o uslovnom otpustu. Ako se zatvorenik za vrijeme trajanja uslovnog otpusta ne pridržava obaveza propisanih članom 189. ovog zakona, počini prekršaj sa elementima nasilja za koje je predviđena ili izrečena kazna zatvora, učini krivično djelo za koje je podignuta optužnica i u drugim slučajevima kada se procjeni da je to opravdano, na prijedlog direktora ustanove, Komisija za uslovni otpust može izvršiti opoziv rješenja o uslovnom otpustu ili izreći opomenu. Na rješenje o opozivu uslovnog otpusta zatvorenik može izjaviti žalbu ministru u roku od tri dana od dana prijema rješenja koja ne zadržava izvršenje. Takođe, zatvorenik koji je tokom izdržavanja kazne zatvora ispoljavao primjerno ponašanje i vladanje, zalagao se na radu i aktivno učestvovao u procesu prevaspitanja, koji nije disciplinski kažnjavao zbog težih disciplinskih prekršaja, a izdržao je najmanje 4/5 kazne zatvora, na objedinjeni prijedlog službi tretmana, obezbjeđenja i privredno-instruktorske službe može se prijevremeno otpustiti sa izdržavanja kazne zatvora najviše tri mjeseca prije isteka kazne, o čemu odlučuje direktor ustanove. Zatvorenik se otpušta iz ustanove onog dana kada mu kazna zatvora redovno istekne, kad mu počne teći uslovni otpust, kada je po rješenju direktora ustanove prijevremeno otpušten i na osnovu rješenja o amnestiji ili odluke o pomilovanju. Prije otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvorenika pregleda ljekar ustanove i nalaz upisuje u zdravstveni karton koje potpisuje lice koje se otpušta. Zatvorenik koje se otpušta sa izdržavanja kazne a koji nema dovoljno sredstava na svom novčanom depozitu ima pravo na plaćeni prevoz do mjesta prebivališta, odnosno boravišta, a ako je stranac do graničnog prelaza, ukoliko posebnim propisima nije drugačije određeno. Troškove prevoza snosi ustanova iz koje se zatvorenik otpušta ukoliko zatvorenik nema dovoljno novčanih sredstava na depozitu. Ako je zatvorenik u vrijeme otpuštanja sa izdržavanja kazne teško bolesno ili je usljed bolesti nesposoban za putovanje, ustanova ga smješta u najbližu zdravstvenu ustanovu radi liječenja. Ako zatvorenik

nema sredstava da plati troškove liječenja, a oboljenje je nastalo za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, troškove liječenja za prvih mjesec dana snosi ustanova iz koje je zatvorenik otpušten, a nakon toga primjenjuju se opšti propisi o zdravstvenoj zaštiti. Zatvoreniku koje je izdržalo kaznu zatvora, pri otpuštanju izdaje se otpusni list u kojem se pored osnovnih podataka o zatvoreniku navodi vrijeme i osnov otpuštanja sa izdržavanja kazne, kao i obaveza da se prijavi organu unutrašnjih poslova nadležnom po mjestu prebivališta, odnosno boravišta. Zatvoreniku koje se otpušta na uslovni otpust, izdaje se otpusni list u kojem se pored njegovih osnovnih podataka i podataka o vremenu i osnovu otpuštanja navode i obaveze propisane članom 189. stav 1. i stav 2. ovog zakona. O otpuštanju zatvorenika ustanova obavještava, sud koji je zatvorenika uputio na izdržavanje kazne zatvora, sud koji je izrekao prvostepenu presudu, organ unutrašnjih poslova i organ socijalne zaštite nadležnog po mjestu boravišta, odnosno prebivališta. Kada su u pitanju strani državljani, o datumu otpuštanja ustanova, u roku od 30 dana prije isteka kazne, obavještava nadležnu službu za poslove sa strancima u Ministarstvu bezbjednosti Bosne i Hercegovine, u skladu sa propisom kojim se regulišu kretanje i boravak stranaca u Bosni i Hercegovini. O datumu otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora lica bez državljanstva ustanova, u roku od 30 dana prije isteka kazne, obavještava predstavnika međunarodne organizacije koja štiti interese lica bez državljanstva. Zatvoreniku se pri otpuštanju predaju sve stvari, predmeti i novac koji su bili na čuvanju u ustanovi. U slučaju da zatvorenik nema rublje, odijelo i obuću, a ni sredstava da ih nabavi, ustanova ih obezbjeđuje bez naknade.

U Glavi IX (čl. 196. do 199) propisuje se da se kazna dugotrajnog zatvora izvršava se u ustanovi zatvorenog tipa, klasifikuju se u posebne vaspitne kolektive, s tim da na jednog vaspitača dolazi do 20 zatvorenika. Zatvorenici koja izdržavaju kaznu dugotrajnog zatvora ne mogu biti radno angažovana na poslovima koji se izvode van kruga ustanove, dok ne počnu koristiti pogodnosti koje se koriste van kruga ustanove. Zatvorenicima koja izdržavaju kaznu dugotrajnog zatvora može se vršiti kontrola pisama i telefonskih razgovora, o čemu mora biti upoznat zatvorenik.

U Glavi X (čl. 199. do 204) propisuje se da se izvršenje kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku izvršava u posebnom odjeljenju ustanove prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta lica prema kome je kazna izrečena. Žene kojima je izrečena kazna zatvora u prekršajnom postupku na izdržavanje kazne upućuju se u ustanovu za žene. Za upućivanje lica kažnjenog u prekršajnom postupku na izdržavanje kazne zatvora nadležan je sud prema prebivalištu, odnosno boravištu kažnjenog. Ako kažnjeni nema prebivalište na području u nadležnosti suda koji je donio prvostepeno rješenje, sud će pravosnažno i izvršno rješenje dostaviti sudu nadležnom prema prebivalištu, odnosno boravištu kažnjenog. Ako je lice kažnjeno u prekršajnom postupku strani državljanin, ili je lice koje nema stalno prebivalište na teritoriji Republike Srpske, nadležan za upućivanje na izdržavanje kazne je sud koji je donio rješenje u prvom stepenu. Izvršenje kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku može se odgoditi iz istih razloga kao i izvršenje kazne zatvora izrečene u krivičnom postupku. Kažnjenom ženi u trećem mjesecu trudnoće i kažnjenom majci koja ima dijete mlađe od godinu dana, izvršenje kazne se odgađa dok dijete ne navrší godinu dana a u ostalim slučajevima odlaganje izvršenja kazne može trajati najduže do 60 dana. Izvršenje kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku izuzetno se može prekinuti do deset dana, na način i prema postupku utvrđenim ovim zakonom. Lice koje izdržava kaznu zatvora u trajanju do 15 dana, otpušta se sa izdržavanja kazne posljednjeg dana isteka kazne a lice koje izdržava kaznu zatvora dužu od 15 dana, otpušta se onog dana kada mu kazna redovno ističe, a ako posljednji dan izdržavanja kazne pada u neradni dan, kažnjeni se otpušta posljednjeg radnog dana koji prethodi tom danu. Na lica kojima je u prekršajnom postupku izrečena kazna zatvora ne primjenjuju se odredbe iz člana 192. ovog zakona.

Glava XI (čl. 204. do 217) propisuje izvršenje mjere pritvora po rješenjima nadležnih sudova izvršava se na način da se mjera pritvora izvršava u posebnom odjeljenju ustanove – pritvorskoj jedinici, po odredbama ovog zakona koje se odnose na izvršenje kazne zatvora, ukoliko odredbama člana od 204. do 217. ovog zakona nije drugačije određeno. U postupanju sa pritvorenim licima primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o krivičnom postupku i odredbe ovog zakona. Na zahtjev tužioca i ako je to u interesu pravde, sud može narediti da se ograniče određena prava pritvorenika. U pritvorsku jedinicu može se primiti lice protiv koga je nadležni sud donio rješenje o određivanju pritvora a uz rješenje o određivanju pritvora ustanovi se dostavlja i pismeni nalog za prijem pritvorenika. Neposredno po prijemu u ustanovu vrši se ljekarski pregled pritvorenika, isti se upoznaje sa Pravilnikom o kućnom redu za izvršenje mjere pritvora i drugim pravima i dužnostima za vrijeme primjene mjere pritvora. Pritvorenici koji su zajedno učestvovali u izvršenju krivičnog djela smještaju se u odvojene prostorije. Pritvorenici u ustanovi borave pod istim uslovima kao i osuđena lica po pitanju smještaja, ishrane, zdravstvene zaštite, primjene mjera prinude, posebnih mjera za održavanje reda i bezbjednosti i naknade za pričinjenu štetu za vrijeme primjene mjere pritvora. U slučaju potrebe čuvanja pritvorenika za vrijeme boravka van ustanove po bilo kom osnovu, obezbjeđenje vrši sudska policija. Iz razloga bezbjednosti ili ako je to u interesu vođenja krivičnog postupka, pritvorenik se može premjestiti iz pritvorske jedinice jedne u pritvorsku jedinicu druge ustanove a sprovođenje vrši sudska policija. Pritvorenik se može radno angažovati u pogonima i radionicama privredne jedinice koje se nalaze u krugu ustanove, uz pribavljenu saglasnost nadležnog suda, ima pravo na naknadu i druga prava po osnovu rada koja u skladu sa ovim zakonom pripadaju zatvorenicima. U slučaju smrti pritvorenika ustanova odmah obavještava nadležno tužilaštvo, najbliže srodnike, nadležni sud, Ministarstvo i matični ured i dalje postupa prema uputama nadležnog suda. Ako za vrijeme izvršenja mjere pritvora pritvorenik učini disciplinski ili bilo koji drugi prekršaj, ustanova o tome obavještava sud koji vodi postupak. Otpuštanje pritvorenika iz ustanove vrši se po osnovu rješenja o ukidanju pritvora nadležnog suda ili istekom vremena za koje je pritvor određen. Nadzor nad izvršenjem mjere pritvora vrši predsjednik nadležnog suda u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku. Pritvorenik koji na osnovu odredaba Zakona o krivičnom postupku, na svoj zahtjev, prije pravosnažnosti presude bude upućen na izdržavanje kazne zatvora izjednačen je u pravima i dužnostima sa drugim zatvorenicima. Pravilnikom o kućnom redu u ustanovama za izvršenje mjere pritvora, koga donosi ministar bliže se utvrđuje naročito: prijem i raspoređivanje pritvorenika, zdravstveno-higijenske mjere i ishrana, primanje posjeta, dopisivanje, primanje pošiljki i štampe, rad i ponašanje pritvorenika i održavanje reda i discipline, postupak u slučaju bjekstva ili smrti pritvorenika, sprovođenje pritvorenika i otpuštanje i druga pitanja od značaja za izvršenje mjere pritvora.

Glava XII (čl. 217. do 220) propisuje da ako osuđeni ne plati novčanu kaznu u roku koji je utvrđen presudom, sud koji je donio presudu u prvom stepenu po službenoj dužnosti pokreće postupak za zamjenu novčane kazne kaznom zatvora. Ako osuđeni uplati samo jedan dio novčane kazne, ostatak novčane kazne srazmjerno se pretvara u kaznu zatvora. U slučaju da zatvorenik tokom izdržavanja kazne uplati ostatak novčane kazne, izvršenje kazne zatvora se obustavlja. Rješenje o obustavi kazne zatvora iz stava 3. ovog člana donosi nadležni sud. Zatvorenik kome je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora u ustanovi ima isti položaj u pravima i dužnostima kao i druga lica na izdržavanju kazne zatvora, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano. Na lice kome je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora ne primjenjuju se odredbe ovog zakona u vezi sa pogodnostima, uslovnim otpustom i prekidom izdržavanja kazne. Lice se otpušta posljednjeg dana isteka kazne. Novčana kazna koja je zamijenjena kaznom zatvora izvršava se prema odredbama ovog zakona, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Glava XIII (čl. 220. do 223) propisuje da sud koji je donio odluku u prvom stepenu pokreće postupak za izvršenje kazne rada u javnom interesu kod Ministarstva. Ministar donosi rješenje kojim utvrđuje pravne subjekte kod kojih se može izvršavati rad u javnom interesu, shodno odredbama Krivičnog zakonika. Prilikom određivanja poslodavaca kod kojih se izvršava kazna rada u javnom interesu, vodi se računa da to budu poslovi od javnog interesa u okviru kojih se može ostvariti svrha krivične sankcije. Sa pravnim subjektom u koji se osuđeni upućuje na obavljanje rada u javnom interesu zaključuje se ugovor kojim se bliže definišu mjesto rada, vrsta posla, radno vrijeme, i druga pitanja bitna za ostvarivanje svrhe rada u javnom interesu. Rad u javnom interesu izvršava se u mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenog lica a zavisno od raspoloživih mogućnosti, osuđeno lice raspoređuje se na rad prema njegovim psihofizičkim sposobnostima, stečenom stručnom kvalifikacijom, kao i želji osuđenog da radi određeni posao. Nadzor nad radom osuđenog u javnom interesu vrši Ministarstvo u skladu sa čl. 64. do 69. ovog zakona a Pravilnik o vrsti poslova i uslovima rada u javnom interesu donosi ministar.

Glava XIV (čl. 223. do 230) propisuje izvršenje mjera bezbjednosti. Mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi izrečena uz kaznu zatvora izvršava se u posebnoj zdravstvenoj ustanovi – Zavodu za forenzičku psihijatriju Sokolac. U Zavod smještaju se i lica kojima je u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku rješenjem nadležnog suda određen privremeni smještaj u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu do okončanja postupka za primjenu mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi. Mjera bezbjednosti iz stava 1. ovog člana izrečena uz rad u javnom interesu ili uz uslovnu osudu, izvršava se u posebnoj zdravstvenoj ustanovi ili u posebnom psihijatrijskom odjeljenju zdravstvene ustanove koju odredi Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite. Prema licima koja izvršavaju mjeru obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi mogu se primijeniti samo ona ograničenja koja su neophodna radi njihovog liječenja ili radi održavanja reda i discipline. Upućivanje lica na izvršenje ove mjere bezbjednosti vrši sud u skladu sa članom 72. ovog zakona. Kad je mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi izrečena uz kaznu zatvora osuđeni se prvo upućuje na izvršenje mjere bezbjednosti. Poslije završenog liječenja osuđeno lice, kojem kazna zatvora još nije istekla, nadležni sud upućuje na izdržavanje preostalog dijela neizdržane kazne zatvora, u skladu sa odredbama Pravilnika o kriterijima za upućivanju zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora. Vrijeme provedeno u ustanovi za izvršenje mjere bezbjednosti računa se kao vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora. Posebna zdravstvena ustanova, odnosno Zavod za forenzičku psihijatriju Sokolac dužna je da najmanje jednom u godini dana obavještava ustanovu i sud koji je mjeru izrekao o zdravstvenom stanju lica prema kome se mjera izvršava. Izvršenje mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi traje dok ne prestanu razlozi zbog kojih je izrečena, a najduže do isteka izrečene kazne zatvora ili izvršenja rada u javnom interesu ili isteka vremena provjeravanja uz uslovnu osudu. Kad se završi liječenje, zdravstvena ustanova o tome obavještava nadležni sud koji je izrekao mjeru. Nadzor u pogledu organizacije i stručnog rada ustanova iz člana 226. stav 1. ovog zakona vrši Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite a nadzor u pogledu zakonitosti izvršavanja mjere bezbjednosti prema licima iz čl. 125. i 226. ovog zakona vrši Ministarstvo pravde. O premještaju lica upućenog na obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenu ustanovu u drugu zdravstvenu ustanovu, na zahtjev lica prema kome se mjera izvršava ili na prijedlog zdravstvene ustanove, odlučuje Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite uz saglasnost nadležnog suda. Kada je mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti izrečena uz kaznu zatvora, osuđeni se prvo upućuje na izvršenje mjere bezbjednosti. Upućivanje vrši nadležni sud prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenog, a ako se osuđeno lice nalazi u pritvoru za upućivanje je nadležan sud u sjedištu ustanove u kojoj se

pritvor izdržava. Ako je mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti izrečena uz rad u javnom interesu ili uz uslovnu osudu, izvršava se u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi koju odredi Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite uz saglasnost nadležnog suda. Ako se do isteka kazne zatvora ne završi liječenje lica kome je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti, zdravstvena ustanova u kojoj se ova mjera izvršava o tome obavještava sud koji je mjeru izrekao i organ socijalne zaštite u mjestu prebivališta, odnosno boravišta lica koje se otpušta, kako bi se organizovao njegov prihvrat radi nastavka liječenja. Poslije završenog liječenja osuđeno lice, kojem kazna zatvora još nije istekla, nadležni sud upućuje na izdržavanje preostalog dijela neizdržane kazne zatvora, u skladu sa odredbama Pravilnika o kriterijima za upućivanju zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora. U slučaju opoziva uslovne osude izvršenje mjere bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti provodi se u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi koju odredi Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite uz saglasnost nadležnog suda.

Glava XV (čl. 230. do 231) propisuje da učiniocu koji je star ili iznemogao, teško bolestan, invalidno lice, trudna žena i samohrani roditelj maloljetne djece, ako se može očekivati da će se i na taj način postići svrha kažnjavanja i ako je učinilac sa tim saglasan, sud može odrediti da se kazna zatvora u trajanju do jedne godine može izvršiti i u prostorima u kojima osuđeni stanuje u mjestu prebivališta, odnosno boravišta. Osuđeni kojem je određen kućni zatvor ne smije napuštati prostore u kojima stanuje. U slučajevima kada osuđeni prekrši zabranu napuštanja prostora stanovanja, sud može odrediti da ostatak kazne zatvora izdrži u ustanovi za izvršenje kazne zatvora. Navedena odredba ovog zakona primjenjivaće se kada se steknu materijalne i druge pretpostavke za izvršenje.

Glava XVI (čl. 232. do 233) propisuje da državljanin Bosne i Hercegovine, odnosno Republike Srpske može pod uslovima predviđenim međunarodnim ugovorom i zakonima, odnosno pod uslovom uzajamnosti, u Bosni i Hercegovini, odnosno Republici Srpskoj izdržavati kaznu zatvora izrečenu od suda druge države te da Bosna i Hercegovina odnosno Republika Srpska omogućava stranim državljanima, osuđenim na kaznu zatvora, da kaznu izdržavaju u svojoj državi. Preuzimanje ili ustupanje izvršenja kazne zatvora i premještanje zatvorenika obavlja se u skladu sa Zakonom o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima te u saradnji sa Ministarstvom pravde Bosne i Hercegovine.

U Glavi XVII (čl. 234. do 236) propisuju se kaznene odredbe. Novčana kazna za prekršaj za osuđena lica kojima je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi ili obavzenog liječenja od zavisnosti a koje se u određenom roku ne javi na izvršenje mjere. Takođe, novčanom kaznom za prekršaj kazniće se odgovorno lice, kao i zdravstvena ustanova koja postupi suprotno odredbama ovog zakona.

U Glavi XVIII (čl. 237. do 248) propisane su prelazne i završne odredbe. Stupanjem na snagu ovog zakona propisano je da će se u roku od šest mjeseci donijeti podzakonska akta propisana ovim zakonom te da će se do usklađivanja podzakonskih akata sa ovim zakonom primjenjivati propisi doneseni na osnovu važećeg zakona, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom. Stupanjem na snagu ovog zakona ustanove u Republici Srpskoj nastavljaju sa radom i to: kazneno-popravni zavodi u Foči, Banjoj Luci i Bijeljini kao kazneno-popravni zavodi zatvorenog tipa i kazneno-popravni zavodi u Istočnom Sarajevu, Doboju i Trebinju kao kazneno-popravni zavodi poluotvorenog tipa. Takođe, u ustanovama se izvršavaju kazne zatvora i mjere pritvora izrečene od Suda Bosne i Hercegovine i Suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i na njih se primjenjuje Zakon Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera i Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi zakon o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske.

Ministarstvo pravde Republike Srpske, Nacrt zakona dostavilo je Ministarstvu unutrašnjih poslova, Ministarstvu rada i boračko invalidske zaštite, Ministarstvu zdravlja i i socijalne zaštite, Ministarstvu uprave i lokalne samouprave radi davanja prijedloga, sugestija ili mišljenja. U tom smislu, u ovaj Nacrt ugrađene su primjedbe i sugestije navedenih organa koje se odnose na pravo prigovora radnika u vezi sa ocjenjivanjem, primjedbe u vezi sa težim ili lakšim povredama radnih dužnosti, primjedbe u vezi sa zasnivanjem radnog odnosa, kao i razloge u vezi sa prestankom radnog odnosa u ustanovama.

VI UČEŠĆE JAVNOSTI I KONSULTACIJE U IZRADI ZAKONA

U skladu sa članom 37. stav 1. tačka d) Poslovnika Vlade Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 10/09), te t. 4. i 15. Smjernica za postupanje republičkih organa uprave o učešću u javnosti i konsultacijama u izradi zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 123/08 i 73/12), obrađivač Nacrta zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske utvrdio je da je od interesa za javnost. Nacrt će biti objavljen na internet stranici Ministarstva (www.vladars.net), sa rokom od osam dana radi dostavljanja primjedaba i sugestija.

VII PROCJENA UTICAJA ZAKONA, DRUGIH PROPISA I OPŠTIH AKATA NA UVOĐENJE NOVIH, IZMJENU ILI UKIDANJE POSTOJEĆIH FORMALNOSTI KOJE OPTEREĆUJU PRIVREDNO POSLOVANJE

Uvidom u Mišljenje Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju Republike Srpske, broj: 17.04-020-2736/17 od 29. novembra 2017. godine konstatuje se sljedeće:

Nacrt zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske i popunjeni Obrazac o sprovođenju skraćenog PUP-a u pripremi i izradi nacrta/prijedloga propisa, Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju konstatuje sljedeće:

Nacrt zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske planiran je Programom rada Narodne skupštine Republike Srpske za 2017.

U vezi sa postojećim stanjem i problemom i ciljevima koji se žele postići donošenjem zakona, obrađivač je u dijelu „razlozi za donošenje zakona“ pravilno definisao problem i ciljeve.

U pogledu procesa konsultacija, obrađivač navodi da je Nacrt zakona objavljen na internet stranici Ministarstva pravde, te da je svim zainteresovanim licima ostavljena mogućnost da i prije izrade Nacrta zakona dostave svoja mišljenja, prijedloge i sugestije u vezi sa primjenom zakona.

U dijelu Obrasca koji se odnosi na utvrđivanje opcija za rješenje problema, obrađivač je naveo da se navedeni ciljevi mogu ostvariti samo regulatornom mjerom, te se druge opciji nisu razmatrale.

U vezi sa uticajem na poslovno okruženje, obrađivač je naveo da Nacrt zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske neće prouzrokovati dodatna prilagođavanja i usklađivanja u vezi sa poslovanjem.

U vezi sa uticajem na javni budžet, obrađivač navodi da se ovim Nacrtom zakona propisuje izdavanje službenih legitimacija i znački kojom se dokazuje službena funkcija i pravo nošenja oružija i uniforme pripadnika službi obezbjeđenja ustanove za izvršenje krivičnih sankcija, za šta je u Budžetu Republike Srpske potrebno izdvojiti finansijska sredstva u iznosu od 20.000,00 KM. Uticaj na budžet može imati i mogućnost uvođenja integralnog informacionog sistema sa jedinstvenom bazom podataka koji će postati operativan kad se za to steknu odgovarajuće finansijske pretpostavke.

U vezi sa uticajem na zdravstveni i socijalni status građana, obrađivač navodi da se ovim Nacrtom zakona predviđa uvođenje najviših evropskih standarda u pogledu socijalne i zdravstvene zaštite zatvorenika, kao i novine u pogledu mjesta izvršenja i trajanja mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi. Naime, mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi sada se izvršava u posebnoj zdravstvenoj ustanovi – Zavodu za forenzičnu psihijatriju Sokolac, u kome je obezbijeden bolji kvalitet i uslovi za izvršenje pomenute mjere, a što utiče i na brže i efikasnije postizanje svrhe ove krivične sankcije. Takođe, određivanje da ova mjera može trajati i duže od kazne zatvora uz koju se izriče omogućava bolju zaštitu i veću sigurnost svih građana, jer se sada predviđa da ova mjera bezbjednosti može trajati sve dok postoje razlozi zbog kojih je izrečena, nevezano za trajanje krivičnih sankcija uz koje se izriče.

U vezi sa uticajem na životnu sredinu, obrađivač navodi da Nacrt ovog zakona nema uticaja.

Kada je u pitanju uticaj na održivi razvoj, obrađivač navodi da je Nacrt zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske rađen na osnovu iskustava i dobrih praksi visoko razvijenih zemalja Evrope, što je dovelo do toga da se prilikom njegove izrade ispune najviši penološki standardi koji proističu iz međunarodno obavezujućih dokumenata UN-a i Savjeta Evrope.

Nadležni organ za primjenu ovog zakona je Ministarstvo pravde Republike Srpske. Odredbe Nacrta su usaglašene sa odredbama Krivičnog zakonika Republike Srpske („Sl. glasnik RS“ br. 64/17) i Zakonom o prekršajima Republike Srpske („Sl. glasnik RS“, br. 63/14, 36/15, 110/16, 100/17). Nacrtom ovog zakona predviđeno je donošenje podzakonskih akata u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Do donošenja podzakonskih akata predviđenih ovim zakonom, primjenjuju se propisi donijeti prema odredbama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske („Sl. glasnik RS“, br. 12/10, 117/11, 98/13 i 44/16), pod uslovom da nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Ovim Nacrtom ne definišu se nove formalnosti niti ukidanje i/ili izmjena postojećih formalnosti.

Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju utvrdilo je da je obrađivač, prilikom primjene skraćenog procesa procjene uticaja propisa, formalno postupio u skladu sa metodologijom propisanom u t.VI i VIII Odluke o sprovođenju procesa procjene uticaja propisa u postupku izrade propisa.

VIII FINANSIJSKA SREDSTVA I EKONOMSKA OPRAVDANOST DONOŠENJA ZAKONA

Odredebe ovog zakona koje propisuju izdavanje službenih legitimacija i znački kojom se dokazuje službena funkcija i pravo nošenja oružja i uniforme pripadnika službi obezbjeđenja ustanove iz člana 57. stav 2. i 3. ovog zakona iziskuju finansijska sredstva u iznosu od 20.000 KM.

Ministarstvo finansija, aktom broj: 06.04/020-2545-1/17 od 7. novembra 2017. godine je saglasno sa Nacrtom zakona.